

BÉCSI NAPLÓ

XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM
2012. JÚLIUS–AUGUSZTUS
MEGJELENIK 2 HAVONTA
ÁRA: 2,- Euro
Erscheinungsort Wien
Österreichische Post AG •
02Z032898 M P. b. b.
VERLAGPOSTAMT 1010 WIEN

Nemzetpolitikánk utolsó húsz éve

(Munkatársunktól) Nem szeretem a történeszeket, olyanok, mint a rák: mindig hátrafelé néznek, azután már hátrafelé, fordítva is gondolkoznak. Most mégis rövid történeti visszapillantással szeretném kezdeni mondanivalómat. Amikor a II. világháborút követően aláírták a békeszerződéseket, a magyarsággal olyasmi történt, amit előzőleg senki sem várt. Nemcsak megerősítették a korábbi határokat, hanem néhány ponton még Magyarország számára hátrányosan módosították is azokat. Az egész nyugati világ – Hitler demagógiája hatására – a nemzetiségi jogok emlegetésében valami agresszív, hódító politika kifejeződését vélte felfedezni.

Magyarországon időközben kiépült a totalitárius diktatúra, amely a proletár internacionalizmus szellemében nem mutatott érdeklődést a Magyarország határain kívül rekedt magyar nemzeti kisebbségek iránt. Ez a sztálinista rendszer, miközben jöveteletlen károkat okozott az egész magyar társadalomnak, ideológiájában nem csak a sztálini Szovjetunió „eredményeit” másolta le, hanem igyekezett sajátosan „magyar” vonásokat is magára ölteni. Ez mindenekelőtt a függetlenségi harcok idealizált és osztályszempontok szerint megerősizakolt, ideologikus képében vagy a néptáncosok hivatalos ünnepségeken való fellépésében volt megfigyelhető. Így vált Rákosi elődjévé Kosuth Lajos, utóbbi hibájának azt rótták fel, hogy nem küzdött olyan következetesen az „árulók és megalkuvók” ellen, mint az MDP vezetője. Bocskai István, Bethlen Gábor és a többi erdélyi fejedelem Habsburg-ellenes harcaiból így vált a NATO-ellenes küzdelem előképe, nem is szólva Rákóczi Ferencről, aki köztudomásúan kereste az oroszok támogatását is.

1956 után, amikor számos kommunista ideológus rádöbbsent annak veszélyeire, hogy – noha erősen torzítva – a magyarság túl sokat hallott a korábbi évszázadok során folytatott függetlenségi küzdelmeiről, egy sajátos, elnemzetietlenítésre törekvő értelmiségi kör alakult ki Magyarországon. Ez a kör sokáig harmonikusan tudott együtt élni a Kádár-rendszerrel, hiszen a Magyarország határain túl élő magyarság ügye mindkét fél számára kínosan hatott, de az 1960-as évek második felében mégis elváltak útjaik, hogy azután egészen 1994-ig más-más hajóban utazzanak. A Rákosi-, és a Kádár-rendszerben felnövekedett generációk számára – tisztelet a kivételnek – a Magyarország határain túl élő magyarsággal foglalkozni, egyáltalán léteket emlegetni, „magyarkodással”, „nacionalista elhajlással” volt egyenértékű. Sokak számára meglepőnek tűnt, hogy határainkon kívül is jelentős számban élnek magyarok.

Elteltintve az írószövegség és egyes értelmiségiek hősies, de elszigetelt küzdelmeitől, először 1987-ben, Lakiteleken csillant meg a remény, hogy a magyarországi nemzetpolitikában Kádár János baklövéseit követően valami változás állhat be. Igaz, Grósz Károly néhány hónappal később bebizonyította, hogy Kádárnál is lehet mélyebbre süllyedni a nemzetpolitikában, de a rendszerváltozás folyamatában, 1990-ben mégis csak olyan kormánykoalíció jutott hatalomra, amelyiknek vezető ereje – úgy tűnt – hosszú ideje kapcsolatban állt a kisebbségi magyarsággal. Antall József kijelentését, miszerint ő lélekben tizenöt millió magyar miniszterelnöke szeretne lenni, a határokon belül hangos nemtetszés (mucsai, nacionalista, revizionista, horthysta stb.), míg azokon kívül őszinte öröm és megkönnyebbülés fogadta. Hogyan született meg ebben a politikai erőterben az alapszerződések meglehetősen szerencsétlen rendszere és hogyan szolgálták egyre többen az MDF-en belül alulról az ibolyát, nem feladatunk itt tárgyalni.

Az MDF választási veresége utat nyitott az MSZP visszatérésének a hatalomba, sőt egy nemrégiben még élesen antikommunista retorikával fellépő kis párt, az SZDSZ támogatásával a kétharmados többséget is sikerült az új kormánynak biztosítania. A kádárista rossz lelkiismeret és az Aczél György szerint választásra érdemes kis párt összefogásából nem születettek a nemzetpolitika terén tartós eredmények. A Horn-kormány ugyanakkor – részben belső feszültségei következtében – nem okozott helyrehozhatatlan károkat a nemzetpolitika terén, inkább csak a kedvező folyamatok lefékezésére telt az erejéből. Fontos, hogy továbbműködték azok az intézmények és struktúrák, amelyek a magyar-magyar kapcsolatok intézményes alapját jelentették.

Az első Orbán-kormány bátor lépéseket tett a nemzetegyesítés terén. A magyarigazolványok bevezetése új lendületet adott a nemzet életét újjászervezni kívánó erők számára. Legfontosabb hatását mégis érzelmi síkon fejtette ki: sokak számára hosszú évtizedek óta ez volt az első magyarországi hivatalos papír, amit kezükben tarthattak. A szórványvidékeken felépülő kollégiumok, az iskolalátogatási támogatás és az erőteljesebb szomszédságpolitika néhány év alatt átpozícionálta a kárpát-medencei magyarság helyzetét. Gyurcsány Ferenc már ebben az időszakban élen járt a nemzetrészek szembeállításának technikájában: a milliós román beözönléssel való fenyegetőzés eredményeképpen Budapesten harcias szocialista aktivisták rázták öklüket a hazánkba érkező lengyel fiatalokra, akik naivan azt gondolták, a hátizsákjukra varrt nemzeti színek megvédhetik őket az ilyen kellemetlenségektől.

Noha a magyar társadalomnak a kilencvenes évek eleje óta fokozatosan kellett elfogadnia a tényt, hogy Magyarország határain túl is jelentős számú magyar kisebbség él. A 2004. december 5-i népszavazás eredménytelensége mégis jelentős mértékben visszavetette azokat a kedvező folyamatokat, amelyek az első Orbán-kormány alatt megkezdődtek. A szocialisták destruktív kampányában a nyugati magyarság is helyet kapott: ebben a vízióban ugyanis a nyugati magyarok ugrásra készen álltak, hogy a magyarországi magas (?) nyugdíjakra rátegyék a kezüket. A Gyurcsány-kormány egyrészt igyekezett lerombolni a korábbi évek eredményeit a nemzetpolitika területén, másrészt a belpolitika részévé tette a nemzetpolitikát, amiért a későbbiekben valószínűleg még nagy árat kell fizetni.

A második Orbán-kormány hivatali idejének fele telt le, így az értékelésnek még nincs itt az ideje. Tény, hogy a gyurcsányi tatárjárás sebeit nagymértékben begyógyította az állampolgárság kedvezményes megszerzését lehetővé tevő törvény. Ez a magyarigazolványokat teremtett állapot logikus továbbfejlesztése volt, beleértve a szavazati jog problémájának a megoldását is. Szintén nagyon biztató a középiskolások határon túli kirándulásait elősegítő program is, hiszen a magyar-magyar együttműködés útjában gyakran a ta-

pasztalatok vagy kulturális ismeretek hiánya áll. Aggasztó jelenség ugyanakkor a magyarországi belpolitikai ellentétek egyre erősebb kivetülése Magyarország határain kívülre is. Ezen a területen a szocialisták is változnak: először a Nyugaton élő magyarsággal szemben, majd a romániai és a szlovákiai kisebbségi szervezetekkel szemben is változtattak taktikájukon, a legutóbbi RMDSZ kampányba befolyt anyagi források legalább is ezt bizonyítják. Ráadásul a jobbik demagógiájának is ez az egyik kedvenc területe.

Összefoglalva tehát megállapíthatjuk, hogy az elmúlt húsz évben a mérsékelt jobbközép kormányok nemzetben gondolkoztak és a nemzetpolitikát a modern politika részévé tették. A szociálliberális kormányok ezzel szemben belpolitikai céljaiknak rendelték alá a nemzetpolitikát és időnként a legveszélyesebb lépésektől sem riadtak vissza ezen a területen. A nemzetpolitika összefüggésében még jelentős feladatok várnak a jelenlegi Orbán-kormányra. Ide sorolható a támogatási rendszer reformja, a határon túli magyar vállalkozások és gazdák, továbbá civil szervezetek átlátható támogatása, a kulturális politika és a nemzetpolitika összehangolása stb. Ha nem leszünk olyanok, mint a rákok, akkor a nemzetpolitikát mindannyiunk, a magyarok hétköznapijainak részévé kell tennünk.

A pápa visszahívta a nagyszombati érseket

Váratlanul érte a szlovákiai hívőket a Nagyszombati (Trnava) Főegyházmege érsekének visszahívásáról szóló hír. Róbert Bezák érseket ugyanis csak 2009-ben nevezték ki e tisztségbe. Leváltása már csak ezért is szokatlan, mert nem jellemző a katolikus egyházra, hogy ilyen rövid ideig tartó szolgálat után visszahívának tisztségéből egy aránylag fiatal, magas rangú tisztségviselőt. Az is feltűnő, hogy a szentszék hivatalos indoklást sem tett közzé. A július 2-án kiadott közleményben ugyanis csak az áll, hogy a visszahívásról szóló döntést az év elején lezajlott apostoli vizitáció eredményeként hozták meg Rómában. A Szlovák Püspökkari Konferencia ugyanaznap kiadott közleményében „a hit és a fiúi engedelmeség szellemében” fogadta el a szentatya döntését. Együttal arról is tájékoztattak, hogy a Nagyszombati Érsekség új főpásztorának kinevezéséig, annak lelkipásztori vezetésével az 1953-ban Pozsonyban született Ján Orosch segédpüspököt, mint apostoli kormányzózt bízták meg. A szlovákiaiában élő magyar katolikus papok és hívők meglepődéssel fogadták Ján Orosch kinevezését, mivel ő már 2009-től, éppen R. Bezák érsek kinevezése alapján, általános püspöki helynökként volt megbízva a vegyes lakosságú dél-szlovákiai területeken a magyar hívek lelkipásztori gondozásával. Azóta állandó jelleggel részt vett a magyar katolikus rendezvényeken. Mivel részben a

magyar nyelvet is bírja, ő a Komáromi Imanapok állandó főcelebránsa. Ján Orosch mostani kinevezésével a Nagyszombati Érsekség területén megoldottnak tekintik a magyar főpásztor kinevezésének kérdését.

Kérdés, hogy a magyar hívők mennyire tekintik megoldásnak a bekövetkezett változásokat. Tudjuk, hogy a Komáromi Imanapok fő célja magyar egyházmege létrehozása, amely magában foglalná az összes dél- és kelet-szlovákiai magyar ajkú katolikus hívőt, és amelynek élén magyar püspök állna. A Szentszék és a legfőbb szlovákiai katolikus egyházi hatóság, a Szlovák Püspökkari Konferencia magyarokhoz való hozzáállását tekintve azonban azt is szem előtt kell tartani, hogy pár évvel ezelőtt, az új szlovákiai egyházmegei területi rendezés során egyik fő szempont volt a magyar hívők szétforgácsolása több egyházmegebe, hogy még véletlenül sem alkothassanak nagyobb tömböt. A Nagyszombati Főegyházmegeben történt változások tehát csak a felvidéki magyar katolikus hívők töredéke számára nyújthatnak esetleg némi átmeneti megoldást.

Róbert Bezák visszahívásával Szlovákiában egyébként sokan nem értenek egyet. A katolikus hívők jelentős része tiltakozik a döntés ellen. Sőt, ismert közéleti személyiségek is tiltakozó levelet küldtek a pápának a Szentszék szlovákiai nunciátúráján keresztül.

-as-

Múltról jelenben

Az időszerűség viszonylatában nem is annyira a ténykedés ténye emelhető ki, sokkal inkább a szándék, amely új arculatot keres a reális szocializmus alámerült hajójából menekült immár koronás Magyar Köztársaságnak, legújabb, hivatalos nevén Magyarországnak. Nagyon találó a maga módján magyar és nacionalista Tisza Istvánnak a városok magyarosítása vonatkozásában tett vélekedése, nevezetesen a nemzeti-ségek által lakott vidékeken. Állami segédlettel igyekeztek magyaros arculatot adni a központoknak: lényegében átfestették a cégereket, míg az egész felépítmény maradt a régi.

Magyarország forradalmi helyzetben, helyesebben forrongó, zsörtölődő hangulatban, azaz mindenki mindenki ellen, amolyan darwinista alapon. Szekértáborok állnak össze, majd bomlanak szét, attól függően, mit kíván meg a pillanatnyi egyéni érdek. A kommunista tömegtársadalom talán legsúlyosabb visszautóje a mindenkivel szemben megnyilvánuló bizalmatlanság, ami a rendszerváltozással egyáltalán nem szűnt meg, csupán atomizálta a népességet. Ebben a szétesésben a legfontosabb lett volna a fogódzók keresése közösségi alapon, csak hogy nem akadtak sem személyek, sem elvek, akik, amik lendületet adtak volna az induláshoz.

Már abban is nehézségek mutatkoztak, milyen irányba mozduljon az ország. Hamarosan kitudódott, hogy a demokrácia köntösében a legkiforratlanabb és legellentmondásosabb elképzelések húzódnak meg. Mivel nem volt mit átvenni a „szocialista” múltból, új hiányában legkézenfekvőbb volt az 1945 előtti múlt költögetése mind irányzatokkal, mind személyekkel. Ennek a tehetetlenségnek (idéltlenségnek) nevezhető helyzetben sorjában kaptak lábra olyan

kezdemenyezések, amiknek egyik látványos vonulata a patinásnak vélt múlt beépítése a mindennapokba. Egyik oldalon a jeles napok megünneplésével, a másikon szobrok, emléktáblák állításával.

Ha időrendi sorrendben járunk el, kezdetnénk a sumérokkal vagy akár etruszkokkal, folytatva a rovásírással. Nem lenne ebben semmi különös, ha a suszter és a kaptafa viszonylatában szerénynek lennének művelői, csakhogy ők maximalisták, azaz felsőfokon hirdetik képzeléseiket származással és nyelvvel kapcsolatosan. Manapság már Szent István sem okvetlen központi figura – talán éppen túlságosan nagyfokú idegen befolyásoltsága miatt. A magyar középkor Mátyás király kicsengésével sem hozza különösebben mozgásba a kedélyeket. A Zrínyiek, II. Rákóczi Ferenc békén meghúzódnak a történelemkönyvek lapjain. Bethlen Gábor már más: Erdély vonatkozásában merészen szép gondolatokat ébreszt. Nem meglepő, ha a Bethlen Gábor Alapítvány után szintén a fejedelem nevére keresztelték el a határon túliakat támogató alapot. Nem ült el ugyan, de Széchenyi javára billent a Kossuth-Széchenyi vita – átmenetileg. 1848/49, majd a kiegyezés kora még kikkandikál a könyvek lapjairól, hogy annál hevesebben csapjon fel Trianon hulláma. Onnantól születtek újabb bálványok Horthy Miklós, ill. Károlyi Mihály – és mások – személyében. 1945-től szinte alig van hivatkozási alap, kivéve az üldözöttséget, kiszolgáltatottságot. 1956 egyre ellentmondásosabb lesz a fejekben, vagyis nem ülték el a viharok, változatlanul rendezetlen a múlt, és mivel nincsenek jelenkori fároszok, folyik a keresgélés megfelelő kandidátusok után,

Folytatás a 3. oldalon

Határok nélkül

Bildein / Beled – A határok nélküli falu

A Béctől 160 km-re délre, a magyar határ mellett fekvő kis település hosszú évtizedeken át a határközeliiségnek elsősorban hátrányait szenvedte el.

Trianon után a falut a határ elvágtá a régió természetes központjától Szombathelytől, a második világháború után a szabad Nyugat és a kommunista diktatúrák alatt nyögő Kelet-Európa közé kifesztett vasfüggöny, az azt őrző határőrtornyok és géppisztolyok árnyékában gyakorlatilag megállt az élet. Az amúgy is gyenge infrastruktúrával rendelkező, a történelem során is elsősorban mezőgazdaságból élő, szegény régióra nehéz évek vártak. Fejlesztések nem, vagy alig történtek, felgyorsult az elvándorlás, ami tulajdonképpen már a század elején, a nagy kivándorlási hullámmal kezdetét vette.

A 80-as évek végére a kihalással fenyegetett kistépülés számos egyesületének vezetői úgy döntöttek, megállítják a negatív tendenciát, és megújítják a kis falut. A kilencvenes években kidolgozott és konsekvensen megvalósított falumegújítási koncepció sikere messze meghaladta a várakozásokat. Ebben a helyiek lelkesedése és töretlen munkabírása mellett a szerencsés időpontban bekövetkező EU-csatlakozás is komoly szerepet játszott, melynek köszönhetően komoly forrásokat sikerült a faluba hozni.

Az akkor spontán módon létrejött csoport tagjai közül ma sokan a település önkormányzati testületének tagjai, közülük került ki a 19 éve polgármester **Walter Temmel** is, aki jelenleg a Szövetségi Tanácsnak (Bundesrat) is tagja..

2001-re felépült egy azóta több díjat is elnyert műzeum, a *burgenländische(s) Geschichtenhaus*, mely Burgenland történetét egyedülálló módon interaktív formában mutatja be. A falusiak időközben felújították és közösségi terré alakították az egykori paplakot és melléképületeit. Az ehhez tartozó korábbi pajta ma 300 fős, a legmodernebb technikával felszerelt színház- és rendezvényteremnek ad otthont. Az egykori csürben minden igényt kielégítő étterem és kávézó működik, és a komplexumot kibővítették egy kis boltcskával is, melyben természetesen a helyi kistermelők és elsősorban a régióban előállított élelmiszeripari termékek mellett a mindennapi élet nélkülözhetetlen kellékei is megvásárolhatók.

Az valamikori papi istállóban egy minden szükséges audiovizuális eszközzel felszerelt médiatéka kapott helyet, mely szemináriumoknak, továbbképzéseknek, kiállításoknak ideális helyszíne és melyet a helyi egyesületek is előszeretettel használnak találkozhelyül.

A plébánia pincéjében ugyancsak egyedülálló módon borarchívum üzemel.

Tökéletesen sikerült megvalósítani a hagyomány és az újító, nyitott szellemiség harmóniáját. A sok üvegfelület, a világos, letisztult formák nyitottságot, transzparenciát sugároznak, ezzel is utalva a falu szlogenjére: Bildein, a határok nélküli falu.

2012-ben immár 13. alkalommal, augusztus 10-11-én rendezik meg a falu egyik legfontosabb kulturális és turisztikai „termékét”, a *picture on festívtá*ll, ahol olyan világsztárok léptek fel már, mint a New Model Army, a Uriah Heep, Jimmy Cliff vagy a Guano Apes. A fesztivált a határon átnyúló együttműködés révén sikerült messze a tartomány határain túl is ismertté tenni. A szentpéterfai *Gradistye Kulturális Egyesület*tal közösen létrehozott Pinka-Net projekt tette lehetővé a szükséges fejlesztéseket – a két település között ma is élénk a kapcsolat, melynek köszönhetően minden évben magyar sztárok is eljutnak a kis osztrák falu fesztiváljára. A Leningrad Cowboys, az eredeti reggae utolsó élő főpapja, Jimmy Cliff, a sum41, vagy a magyaroknak különösen kedves budapesti Quimby minden fesztiválózó szívét megremegetti. A koncepció gerincét a fesztivál esetében is a határok nélküiség adja, ami mind a zenei, mind a földrajzi határookra vonatkozik.

2011-ben az osztrák védelmi miniszter, Norbert Darabos jelenléteben nyitották meg a Határelmélyparkot, eredeti nevén a *Grenzerfahrungswege*t. Ott áll az egykori magyar határőrség magasfigyelő tornya is – ezt a magyar honvédelmi miniszter, Dr. Hende Csaba hathatós közreműködésével sikerült felállítani.

Beled/ Bildein egész évben számos rendezvénynek ad otthont, kiállítások, koncertek, nagy és kis fesztiválok teszik színessé a kulturális életet, és teszik egyben a falut a Pinka-völgy egyik kulturális központjává. A faluról, rendezvényeiről és a látnivalókról minden lényeges információt megtalálható a www.bildein.at oldalon is, egyelőre németül, de nem sokára magyarul is. A település egyik legaktívabb egyesülete a KuKuK (Verein zur Förderung der Kunst, Kultur und Kommunikation im Pinka-Boden), több mint 150 aktív tagot számlál és számos rendezvényt szervez. Oldaluk a www.kukuk.at valamint a www.pictureon.at számtalan érdekes információval szolgál.

A faluban a kulturális életet elsősorban egyesületek szervezik. Ezek egyike a KuKuK, ami a kultúra a kommunikáció és a művészet támogatását tűzte ki célul a Pinka völgyében. Ez az egyesület az együttműködés keretében mintegy 25 %-os kedvezményt szeretne adni minden szombathelyi állampolgárnak. Cserébe a belediek elsősorban a város kommunikációs csatornáinak használatát és némi segítséget várnak a magyarországi marketing területén.

2012. júniusának végén Szombathely önkormányzatának Kulturális és Sport Bizottsága Sági József önkormányzati képviselő elnökségével tájékoztató látogatást tett Bildeinben, eleget téve ezzel a település meghívásának. A két település kulturális szakemberei további konkrét együttműködésről is eszmét cseréltek. Bildein örömmel venné, ha a szombathelyi diákok komoly kedvezményrel vehetnék igénybe a burgenlandi (kor)történeti múzeum szolgáltatásait. Ezt a kedvezményt a belediek kiterjesztenék a Határelmélyparkra is. A mintegy 5 km hosszú tematikus tanösvény 11 állomása a határok kérdéseit járja körül. A látogatók többek között a vasfüggöny 1:1-es működő modelljénél, egy labirintusban, egy úszó hídön, egy második világháborús bunkerben ismerkedhetnek a különféle határokkal, illetve fessegethetik a saját határaikat. Az első tárgyalások rendkívül biztatóak. Mindkét oldalon biztosak abban, hogy rövidesen sikerül tető alá hozni egy kölcsönösen előnyös együttműködési megállapodást.

S hogy mit is keres egy 370 fős falucska Szombathelyen? Erre egy kis történettel válaszolt a falu sikeres kulturális projektjeinek vezetője, a Szombathelyen élő osztrák képzőművész, **Andreas Lehner**: A trianoni döntést követően Felső-Beled lakossága petíciót intézett a Népszövetséghez, melynek legfontosabb modata így hangzott: „Szombathely nélkül nem tudunk élni!” – A történelem viharai elsodorták az akkori – egyébként német nemzetiségű – tiltakozók véleményét, de a tétel igazságtartalma ma aktuálisabb, mint valaha. A régió természetesen gazdasági és kulturális központja Szombathely. Legalábbis Szombathely kelene, hogy legyen. A falu mezőgazdasági termékei évszázadokon keresztül végül a szombathelyiek asztalára kerültek, és az iparikkéket is Szombathelyen vásárolták a falusiak. A faluban üdvözlőnek, ha mindez ma is így lenne, és nem kellene a sokkal távolabbi Oberwartba, Grazba, vagy Bécsbe utazni. Ugyanez igaz a kulturális javakra, a színházra, az operára is. Igaz ez, persze, vice versa is. A faluban számos olyan kulturális esemény, koncertek, kiállítások akadnak, amik joggal számítanak a szombathelyiek érdeklődésére, a falu szőlőhegyén található „buschenschankok”, hagyományos osztrák, időszakosan nyitva álló szőlőhegyi kisvendéglők pedig nem csak a szolgáltatás és a borok minőségét, de az árat tekintve is versenyképesek bármelyik magyar borvidékkel – ugyanakkor lényegesen közelebb vannak Szombathelyhez.

SZABADFI ZOLTÁN

Húszéves az Oberwart/Felsőőri Kétnyelvű Gimnázium

Háromnyelvű díszes kiadványban ünnepli az 1992. szeptember 9-én megnyílt Oberwart/Felsőőri Kétnyelvű Gimnázium fennállásának 20. évfordulóját, amit nyilvánvalóan ünnepi megemlékezések is követnek szeptemberben, az új tanév elején. Nehéz lenne felidézni az akadályokat és nehézségeket, amik hátráltatták ennek a fontos, a horvát és a magyar népcsoport szempontjából nélkülözhetetlen intézménynek a létrejöttét. Végül is az akkori oktatási miniszter Dr. Rudolf Scholten bátorságának köszönhető, hogy félretéve mindent, figyelmen kívül hagyva a gáncoskodókat nem a parlament által megszavazott törvénnyel, hanem miniszteri rendelettel engedélyezte a horvát–német, ill. magyar–német tagozatú középiskola beindítását, ami még ma is mint kísérleti “telep” működik.

Oberwart/Felsőőr akkori polgármestere, Rác Mihály készségesen hozzájárult ahhoz, hogy a kezdeti megosztottság után 1995-ben saját épületébe költözhetett az iskola. A beinduláskor tapasztalható bizonytalankodásra jellemzően összesen 38 diákkal indult be az oktatás; az első években a létszám kitöltésére Magyarországról kellett toborozni diákokat. Ma 248 tanulóval telítettségű állt elő, és nem könnyű felvételt nyerni az elsőosztályosoknak.

A 46 tagú, német, horvát, magyar tantestület élén a horvát nemzetiségű Mag. Martin Ivantsits igazgató irányítja a középiskola dolgait.

MEGÚJUL A BÉCSI MAGYAR ISKOLA

2012. június 16-án szombat délelőtt megtartotta évzáró ünnepségét a Bécsi Magyar Iskola (BMI). A bizonyítványok kiosztása és a gyerekek műsora mellett sor került az elmúlt időszak értékelésére és a jövőbeli feladatok kijelölésére is.

Az esemény nemcsak egy tanévet, hanem egy korszakot is lezár: a következő tanévtől megújult formában várja tanulóit az iskola. Az iskolafenntartó Központi Szövetség célja átlátható, jól szervezett és színvonalas oktatást nyújtó intézmény működtetése. Ezért új keretek kijelölését tartja szükségesnek mind szervezeti, mind didaktikai szempontból.

A BMI általános vezetését júniustól Dr. Seidler Andrea, a Bécsi Egyetem Finnugor Tanszékének professzora, a Központi Szövetség vezetőségi tagja látja el. Az iskola kerettantervének kidolgozására és a didaktikai vezetésre Mag. Blaskó Katalin, szervezési és koordinációs feladatok ellátására Dipl. Päd. Schneider Erzsébet, a kulturális rendezvények tervezésére és lebonyolítására pedig Mag. Lengyel Ferenc kapott megbízást. Az iskola mellett független szakértőkből álló tudományos tanácsadó testület is működik majd Mag. Csire Márta vezetésével.

Az iskola vezetése számít a szülők aktív közreműködésére is. Egy háromtagú, választott munkaközösség hivatott az iskola munkáját segíteni és a szülői véleményeket, javaslatokat közvetíteni.

Az oktatás elsődleges célja a magyar származásnyelvű gyerekek és fiatalok nyelvhasználatának fejlesztése szóban és írásban, valamint alapvető kulturális is-

Nemzetközi tudományos tanácskozás

2012. július 3–6. között 42. alkalommal, ezúttal ismét a burgenlandi névadó helyen, Mogersdorf/Nagyfaluban rendezték meg a Mogersdorf Nemzetközi Kultúrtörténeti Tanácskozást (Mogersdorf Internationales Kulturhistorisches Symposium). Az idei konferencia tárgyát az *Emlékhelyek keletkezése és feladatai az emlékezetkultúrában Pannónia térségében a XIX–XX. században* képezte. A szentgotthárdi csata 300. évfordulóján született kezdeményezés jelentős szerepet töltött be a térség népei között létrejött és azóta elmélyült párbeszédben. A tanácskozást évente más és más országban/tartományban rendezik meg, az idén Burgenland volt soros, jövőre Vas megye lett volna a rendező, ellenben a megye összevonások következtében az illetékesek nem láttak lehetőséget a rájuk háruló feladat vállalására. Visszalépésük miatt jövőre Horvátország lesz a vendéglátó, és Cakovec/Csáktornyára várják a résztvevőket.

Az idei tanácskozásra 45-en jelentkeztek Burgenland-Bécsből, 19-en Stájerországból, 9-en Szlovéniából, 8-an Horvátországból; a 22 tagú magyar csoport Somogy 9, ill Vas megye 13 küldöttségéből tevődött össze, akik összesen 13 előadást hallhattak a témáról az egyes régiók szakembereinek megvilágításában. A résztvevők megtekintették a Gerersdorf/ szentgróti skanzent, majd pedig Bildein/Beled jellegzetes határmenti faluban ismerkedhettek meg az új helyzetben kibontakozó, határokat áthidaló együttműködéssről.

Július 5-én nagy sikert aratott az Austrian Brass Band esti koncertje a Schösslbergen.

Vencser László kitüntetése

(Jakab Antal Keresztény Kör) – Dr. Vencser László 2012. június 25-én a bécsi Magyar Nagykövetség Márványtermében Szalay-Bobrovniczky Vincétől, Magyarországi Ausztriába akkreditált rendkívüli és meghatalmazott nagykövetétől átvette a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje (korábbi nevén a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje) kitüntetését.

A több mint félszáz érdeklődő és a Duna Televízió kamerája előtt zajló ünnepi eseményen a nagykövet laudációjában többek között a következők hangzottak el: „Nem tartom magam olyan személynek, aki történelmet írt, de történelmi időkét éltem meg, és meggyőződésem, hogy a történelmi korok fehér foltjainak megszüntetéséhez minden ember hozzájárulhat» – olvasható az lthton és otthon, Vencser László 60 éve című kötet bevezetőjében maga a főszereplő gondolata, aki egy izgalmas kalandregény főhőse is lehetne. Az ő tetteit azonban nem egy író fantáziája határozta meg, hanem a valóság, a megpróbáltatások, az isteni gondviselés és a széke ly szíve, amely mindig a szülőföldjéért dobogott. [...]

Vencser László külföldi tartózkodása alatt is felelősségteljesen gondoskodott szülőföldjéről. Vallja, hogy Krisztus papjának lenni azt is jelenti, hogy bárhol él és gyakorolja küldetését, mindenütt Isten népéért él és dolgozik.

Vencser László itthon van Erdélyben és otthonra talált Ausztriában. A szülőföldje azonban még mindig hazavárja... Visszavárják, hiszen az ő életét is a gyergyói vidék, annak hegyei, az erdők illata határozta meg és alakította. Magán hordozza a székely embe rek sajátos vonásait: nem alkuszik, egyenes, mint a

meretek átadása. A szakképzett tanárok és óvónők szeptembertől egységes didaktikai koncepció alapján kezdik meg munkájukat. Pedagógiai és oktatási módszereik, illetve tananyagaik kidolgozásánál a legkorszerűbb elveket kívánják követni, és figyelembe veszik a többnyelvűség-kutatás tudományos eredményeit. Mivel a gyerekek és fiatalok magyar nyelvismeretei nagyon széles skálán mozognak, minél differenciáltabb oktatásra törekszenek. Ezt a célt szolgálja egy alacsonyabb és egy magasabb nyelvi szintű párhuzamos csoport létrehozása minden korcsoport számára.

Az iskola várja tehát azoknak a magyar származású nyelvű gyerekeknek és fiataloknak a jelentkezését, akik nyelvtudásukat szeretnék megtartani, továbbfejleszteni, és szívesen bővítenék a magyar kultúrával kapcsolatos ismereteiket.

Külön kezdő magyar nyelvtanfolyamok indulnak a magyar népcsoporthoz tartozó, de magyarul nem beszélő diákok számára.

Az óvodai foglalkozásokra kététhetente szombat délelőttönként kerül sor, az iskolai tanulók pedig a kététhenkénti szombati tanítás mellett választhatják a heti rendszerességgel hétköznap délutánonként folyó oktatást is.

Az iskolának a jövőben is a 1010 Wien, Schwedenplatz 2/1/9. címen található Bécsi Magyar Otthon ad helyet. Az oktatás ingyenes. Jelentkezni lehet a BMI honlapján (<http://becsi.magyariskola.at/>), telefonon (01/532 60 48), ill. postacímen. Tanévnnyitó 2012. szeptember 15., szombat, 10 órákor.

Szent István király ünnepe Bécsben

A bécsi r.k. lelkészség **2012. augusztus 25-én**, szombaton a **Szt. István székesegyházban 13 órákor** ünnepi misével emlékezik meg az első magyar királyról. Főcelebráns dr. Várszegi Asztrik pannonhalmi főpátp. 15–19 óra között magyar néptánc és népdal bemutató a Szt. István téren és a Wollzeile 2. sz. alatti érseki palota udvarán.

ARANYMISE

2012. július 8-án ünnepelte aranymiséjét Bécsben a Német Lovagrend Szt. Erzsébet templomában a vásárnapi magyar mise keretében **Makó Lajos**, Szent Pantaleonról elnevezett ráckevei **címzetes apát**. A jubilánst Spányi Antal székesfehérvári megyéspüspök méltatta.

Makó Lajos 1934-ben született Resicabányán, az ele mi iskolát Nagyváradon és Budapesten végezte, az áltami Árpád Általános Gimnáziumban érettségizett. Székesfehérvárott volt a kisszeminárium növendéke; teológiai tanulmányait Szegeden kezdte és mint 1956-os menekült a Pazmaneum növendékeként Bécsben fejezte be. 1962-ben szentelték pappá Amerikában, s a New York állambeli buffalói egyházmegye lelkipásztorá lett. Ausztriában visszatelepülése után 1977-1990 között nyugdíjazásáig a bécsi főegyházmegye papja volt. 2009-ben a Székesfehérvári Egyházmegye pappövendékei képzésének, nevelésének támogatására alapítványt hozott létre.

VARGA GABRIELLA (Budapest)

Magyar csomagolásban a Ring-torony

2006 óta ötödik alkalommal rendezte meg a Vienna Insurance Group (VIG) a Bécs bevárosa határán és a Duna-csatorna között elhelyezkedő Ring-torony „beöltöztetését”, amit 2012. június 12-én ünnepélyes ke retek között nyitottak meg az épület 20. emeletén. A megnyitó alkalmul kínálkozott Werner Faymann osztrák kancellár és Orbán Viktor magyar miniszterelnök hivatalos találkozására. Ennek előfeltételeként fogható fel, hogy az idén a Munkácsy- és Kossuth-díjas FEHER LÁSZLÓT kérték fel a művészi kivitelezésre, aki GESELLSCHAFT (TÁRSASÁG) címmel 63, ill. 36 m hosszúságban összesen 4.000 m²-nyi felületen vonta lepelbe az 1953-55 között épült 73 (időjárás jelzővel 93) m magas épületet. A lepel szeptember közepéig borítja a Bécs Városi Biztosító, ill. a VIG konszern központját.

Emberi szóval nyelvért, kultúráért

A tavalyi farsangi bálon lettem rá figyelmes magyaros arcával bajusszal, szájában pipával ült az asztalnál és kedélyesen társalgott szomszédaival. Nagy késztetést éreztem megörökítésére s ezért megkérdeztem, lefényképezhetem-e? A művet után megjegyezte: mi tulajdonképpen ismerjük egymást már régről. Érdekes módon a hangjáról ismertem fel. Kulman Sándorról, a Közép-burgenlandi Magyar Kultúregyesület jelenlegi elnökéről van szó.

Valamikor, lelkes tapogatózásunk hajnalán az Osztrák Szocialista Párt székhelyén kaptunk kihallgatást. A pöffeszkedően elutasító külügyi szóvivőtől eltérően a fiatal burgenlandi magyar ügy nyilatkozott, neki semmi kifogása nem lenne a bécsi magyarok népcsoportkénti elismerése ellen. Azóta sem láttam, de ennek a kiállásnak megmaradt a nyoma, már csak azért is, mert a volt polgármester szintén földije, a parlamentben lemondott kisebbségi ügyvivői megbízatásáról, – amikor a kormány kimondta a Bécs és környéke osztrák honosságú magyarjainak népcsoportkénti elismerését – éspedig azzal az érvel, ha ma (az emigráns) magyarok, akkor holnap a vendégmunkás törökök következnek.

Nem árt ebben az összefüggésben bemutatni a csendes, de annál mélyebben érző Kulman Sándort, Felsőpulya szülöttét, aki gyermekként még magyar szóval cseperedett fel, aztán elkerülve szülőhelyéről elmerült a német nyelvű világban. Bognármester édesapja négy gyermeket nevelt fel; otthon, a családban mindig magyarul beszéltek. 1957-ben az első osztálytól négy éven át még magyar nyelven folyt az oktatás, aztán áttértek a német nyelvre, igaz, minden nap volt magyaróra, míg ez is megszűnt az 1961/62-es tanévtől. A gimnáziumot Alsó-Ausztriában végezte, utána a bécsi egyetemen tanult biológiát és kémiai. Közben megnősült és klagenfurti feleségével Bécsben laktak; az időben az Osztrák Szocialista Pártban a személyi ügyek titkára is volt. Tanárként ismét Pulyára került, ahol a Kereskedelmi Akadémián és Középiskolában tanított. 1990-ben a Budapesten megnyílt Osztrák Iskola igazgatójává nevezték ki; ezt a tisztséget látta el 2009-ben bekövetkezett nyugdíjzaságáig. Ezt a közel két évtizedet élete delelőjének tekinti, nem csupán tisztsége miatt, hanem főként azért, mert bár ingázott munkahelye és lakóhelye között, rengeteg barátát tett szert, meg aztán nagy hatással voltak rá a budapesti évek, nem is említve, mennyit tanult, tapasztalt

ennek a sajtáságos iskolának irányítójaként.

A Burgenlandi Magyar Kultúregyesületnek hosszú évtizedeken át tagja volt, Major Pállal ők voltak az összekötők Pulya és Felsőőr között. Aztán megérett az idő arra, hogy a pulyai csoport az örökkel egyeztetve önálló egyesületté alakult 2001-ben. Harmadik elnökként Kulman Sándor múlt év októberében vette át a Közép-burgenlandi Magyar Kultúregyesület vezetését, mint mondja, szívesen vállalta feladatát, Beszélgetésünk alatt egyre inkább kibontakozik a tapasztalt pedagógus, ami az ő esetében nem bezárkózást, hanem éppenséggel kitárulkozást jelent. A budapesti Osztrák Iskola feladatát mindenekelőtt a híd szerepben látja: megismérni, elfogadni egymást. Csakis a nevelésen-oktatáson keresztül, kulturális vonalon lehet embereket, népeket összehozni – vallja. Ugyanezen elvet követi a kultúregyesület vonatkozásában is. A jó légkör és együttműködés tekintetében fontosnak tartja, hogy a vezetőség tagjai értsek és megértsék egymást. A város és túlnyomó részt német ajkú lakossága felé hangsúlyt fektet az egyenrangúságra, vagyis kölcsönösen elfogadni és elismerni egymást, nem vagdalkozva, sérelempolitikát folytatva, hanem csendes emberi szóval és példával hatni, meggyőzni a német ajkúakat, köztük a város vezetését, mennyire együvé tartoznak.

Geissler Rudolf polgármester rendszeresen eljár rendezvényeikre, Waltraud Ehrenhöfler városi kulturális tanácsos pedig lemondva tisztességéről, bár nem tud magyarul, többek között a kultúregyesület programjában is aktív szerepet vállal. A várostól felújított tornácos házat kaptak székhelyül. Felesillan a szeme, amint megjegyzi: a városházán javaslat készült a kétnyelvű pecsét bevezetésére.

Az idők változását említve sorolja el, hogy gyermekkorában apja műhelyében szoktak összegyűlni a munkanélküliek télen és együtt vitatták meg ügyes-bajos ügyeiket – magyarul. Az utcán, üzletekben, templomban, kocsmában magyarul vitték a szót, szólt a magyar nóta. Aztán a kisipar felszámolásával és a német ajkúak rohamos beköltözésével szinte kizárólagos szintet öltött a német nyelv; a magyarok is ma már többnyire a német nyelvet használják. Sokan elvándoroltak: 30 volt osztálytársa közül legfeljebb tízen élnek Pulyán. Mégsem halunk ki! – emeli fel kissé a hangját. Legújabbban egyre többen vállalnak munkát Magyarországról, így a

191 tagot számláló kultúregyesületbe is többen beléptek.

Egyébiránt kórusuk – aminek ő is tagja – nagyban műveli a magyar dalokat, és egyre gyakrabban lép fel. Programként sorolja fel a terveket: feléleszteni a kulturális gyökereket, tovább fejleszteni és új élettel megtölteni az egyesületet, megmenteni a régi dokumentumokat, felújítani a régi házakat, a magyar feliratú sírköveket. Mintegy hitvallásként összegez: Egy 850 éve fennálló magyar nyelvű település nem szűnhet meg!

deák

Ribarics-rendezvény Felsőpulyán

A város vezetése és a Közép-burgenlandi Magyar Kultúregyesület közötti jó együttműködés jegyében rendezték meg június 2-án az egyesület székházában a pulyai nagy mesélő Ribarics Jánosnak (1887–1966) szentelt délutánt, ami tulajdonképpen CD-bemutató volt. Ribarics “Kilenc” történeteit, amiket annak idején kocsmában szokott előadni, Gaál Károly Arany madár c. kötetébe gyűjtötte össze és adta ki más burgenlandi magyar történeteivel.

A hagyománymentésnek ez a módzata megnyerte Waltraud Ehrenhöfler volt kulturális tanácsos tetszését, és ő lehetővé tette a történetek megörökítését lemezen, Karal Viola hangján. A pozsonyi születésű professor 1968 óta nagyon sokoldalú tevékenységet fejt ki az 1958-ban egyesített Felső- és Közép-Pulyán: koncertjeivel, kiállításaiával mind zenei, mind pedig képzőművészeti téren általános elismerésre tett szert. Az utóbbi években háromnyelvű énekeskönyvön dolgozik gyermekeknek.

A rendezvényt Geißler Rudolf polgármester nyitotta meg németül, a megjelenteket Kulman Sándor elnök üdvözölte magyarul. Fellépett az egyesület kórusa is. A rendezvény külön érdekessége volt Ribarics “Kilenc” János két még élő leszármazottjának jelenléte.

Oberpullendorf/Felsőpulya a kétnyelvűség mellett

A napi világhírek özőnében biztosan eltörpül, ausztriai magyar viszonylatban azonban biztató jelként könyvelhető el Oberpullendorf/Felsőpulya önkormányzatának lépése: Rudolf Geissler polgármester, tartományi képviselő előzetes kezdeményezés alapján javaslatot terjesztett elő, amelynek értelmében a kétnyelvűségnek megfelelően **német-magyar felirattal látnák el a város pecsétjét**. A képviselő polgármester érvelésében az elhatározás a kétnyelvű feliratok jogi folyamánaként értelmezhető. Az önkormányzat 2012. június 25-i ülésén egyhangúlag fogadták el a javaslatot. Felsőpulya ezzel az 1921. óta egyedülálló lépéssel példát mutatott. Örvendetes lenne, ha hozzá hasonlóan Oberwart/Felsőőr és Unterwart/Alsóőr – mint kétnyelvű települések – szintén élnének a törvényadta lehetőséggel.

FONTOS

A felsőőri Arbeiterkammer (Oberwart, Lehár Gasse 5) magasföldszintjén ingyenes magyar nyelvű munkajogi tanácsadás van minden kedd és csütörtökön 9–12 óra között. Kapható kétnyelvű tájékoztató az osztrák munkajogi rendelkezésekről.

Perfekt
(ab) gestimmt

zur Durchsetzung
Ihrer Interessen.

bkp
RECHTSANWÄLTE
Brauneis Klausner Prändl Rechtsanwälte GmbH
Bauernmarkt 2, 1010 Wien | Tel 0043 1 532 12 10 | office@bkp.at

A KMAT

2012. július 13-ai budapesti gyűlése

A Kárpát-medencei Magyar Autonómia Tanács (KMAT) 2012. július 13-ai budapesti ülésén megállapította, hogy az Európai Polgári Kezdeményezés 2012. április 1-jei hatálybalépésével új lehetőség teremtődött és új eszköz adatott a nemzeti közösségek jogainak európai érvényesítése terén.

A Kárpát-medencei Magyar Autonómia Tanács által felkért szakértői bizottság, elemezve az eddig beterjesztett kezdeményezéseket, megállapította, hogy ezek egymást kiegészítő elvek alapján készültek el.

A Kárpát-medencei Magyar Autonómia Tanács mind a nemzeti közösségek jogainak európai szabályain alapuló, mind pedig a régiók egyenlőségének és a regionális kultúrák fenntarthatóságának elvén megfogalmazott tervezeteket támogatja.

A KMAT a Kárpát-medencei magyar nemzeti szolidaritás szellemében összehangolja a tagszervezetek munkáját a benyújtás folyamatában, és az Európai Bizottság által elfogadott kezdeményezéseket egységes módon támogatni fogja.

A Kárpát-medencei Magyar Autonómia Tanács tagszervezetei megállapodtak abban, hogy a polgári kezdeményezés ügyét kampánycélnak vagy pártérdeknek nem vetik alá.

Autonómiatörvények elhalasztva

(VMDP Hírlével • 2012-07-16) A Kárpát-medencei Magyar Autonómia Tanács (KMAT) tagjai, figyelemmel a közeledő romániai választásokra, befékeztek. A tanácskozó testület budapesti ülésének a legfontosabb politikai üzenete az, hogy a tagszervezetek megállapodtak: az őszi választási kampányban mellőzik az európai polgári kezdeményezés (EPK), s ezzel az autonómia ügyét is.

E fogadalommal a KMAT részvevői egy időre lezárták az európai polgári kezdeményezés (EPK) intézményével kapcsolatos hónapok óta tartó meddő vitát. Ismeretes, hogy a KMAT még az év elején kettős felismerésre jutott. Az egyik, hogy ez az április óta alkalmazható intézmény nem alkalmas az autonómiatörvények kezelésére, a másik, hogy Erdélyben az EPK „használatára” vonatkozóan is igencsak eltérőek a nézetek, s nem lehet olyan közös javaslatot megalkotni, amiben a magyar autonómia ügye legalább nyomokban megjelenne.

Minden jel arra mutat, hogy a három EPK közül az RMDSZ javaslata messze a legkidolgozottabb, s az EU közegeben máris legbeágyazottabb. A dokumentum nem foglalkozik a magyar, vagy kisebbségi politikai autonómiával, s máris jelentős nemzetközi támogatottságra tett szert. A javaslat tengelyében levő elgondolás nem új. Alapeszméje visszavezet a több mint húsz éve „rejtőzködő” Várady-féle minimális kisebbségi jogok projektumához.

A „legnagyobb, a legbefolyásosabb” erdélyi magyar versenypárthoz elsőként a „legnagyobb, a legbefolyásosabb” vajdasági magyar párt, a Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ) is csatlakozott.

A KMAT tagszervezetei régen eljutottak a felismerésig, hogy amennyiben az EPK intézményével kívánnak élni, meg kell maradniuk az EU jogi keretei között. Oda pedig az autonómia intézménye nem illeszthető be. Hogy a három nagy erdélyi szervezet most mégis három kezdeményezéssel pártok autonómiatörvényeit, az EU-t, nos, az objektív mércével mérve leginkább presztízs célokkal magyarázható.

Az elmondottakhoz képest a legfontosabb tanulság az, ami egyaránt vonatkozik minden kisebbségi magyar autonómiakövetelő pártra.

Az autonómiától megtisztított EPK javaslatok sorsa könnyen világossá teheti a sejtést, hogy az EU politikai színterén a kisebbségi pártok autonómiatörvényeit, s egyáltalán a kisebbségi mozgólódásokat, amennyiben azokat az anyaország kormánya, illetve a helyi többségi erők nem támogatják, napirendre sem veszik.

Múltról jelenben

Folytatás az 1. oldalról

akiket fel lehet használni lobogóul, akiknek emlékművet kell állítani. A kommunista „pozitív hősök” helyébe egyre-másra sorakoztatják fel a hiánypótló személyiségeket, ami rendjén is lenne, ha az eszégteremtés helyett nem kellenének kiegyenlíthetetlen ellentéteket.

Önképzőkörök szintjén érthető, országos viszonylatban azonban vitatható, miért az erőszakolt példaképkérés. Természetesen még ez sem jelentene katasztrófát megfelelő keretek között és helyes betájolásban. Könnyebb érthetőség kedvéért engedtessek meg egyetlen utalás a valamikori Út és Cél c. nyilas lapra, amely nem áttalotta leközoelni az ötvenes évek végén Szekszárdon így történt címmel azt a „hiteles” beszámolót, amely szerint 1956-ban, legalábbis abban a dunántúli városban bizony a hungarista mozgalom tobzódott. Enyhébb, de annál érthetlenebb nyakficam, szintén 1956-tal kapcsolatosan, szabadságharcos lovagrend alapítása...

Eltekintve a már említett provokatív jellegtől, az ellentétek szításától, mindez végső fokon pótcselekvés, ami eltereli a figyelmet a mindennapi bajokról, a több mint két évtizedes helytelen topogásról. Mert bizonyos „nemzeti” túltengésen túl nincsenek elvek és nincsenek távlatok. Legjobb esetben az anyagi felemelkedés tűzhető ki, csakhogy a gazdasági válság nagyon fékezi az ilyen irányú kibontakozási kísérleteket. „Keresztény Magyarország!” – lehet jelszó, akár őszinte szándék, de nem biztos, hogy hiteles, legalábbis az adott formában és már már szakrális színezettel. Kétségtelen, jó, sőt, ajánlatos, ha a társadalom áthatja a Tízparancsolat szelleme, ellenben a politikusok – attól függetlenül, hogy kormánybeliek vagy ellenzékiek – ne legyenek se rabbinusok, sem főpapok, vagy ha egyáltalán, saját személyükkel, cselekedetikkel mutassanak példát, ne a múltból halásszának elő „példaképeket”, vagy éppenséggel másoktól követeljük meg azt, amire ők nem nagyon mutatnak hajlandóságot.

PANNONICUS

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: Fetes Kata

The Daily Telegraph (UK)

A kibévédelem gyengesége

Az USA Szenátusát tájékoztatták a szakemberek arról, hogy az amerikai hadsereg számítógépes hálózatahoz folyamatosan hozzáférnek külföldi kémek.

A nagyobb hangsúlyt az adatok védelmére kell helyezni, mert a hozzáférést a felállított tűzfalak ellenére már megoldotta az ellenség. Pentagon egésze alá tartozik a 7 millió eszközt összekötő, 15 ezer hálózat. A rendszer biztonságának szavatolására már milliárdokat költött az amerikai kormány, ez azonban továbbra is sebezhető, mert a felhasználók a rendszer leggyengébb láncszemei.

A számítógépes szakemberek képzése hanyatlásban van az USA-ban. Az alacsony bérek, a fizetések befagyasztása jelentősen megnehezíti a kormánynak, hogy felkészült, jól képzett szakembereket foglalkoztathasson. Problémát okoz a rövid távú tervezés is. Még a kutatás területén is ritkán fordulnak elő a 3 évre előre szóló tervezések.

A washingtoni védelmi minisztériumnak szavatolnia kell az adatok biztonságát, ennek érdekében, sürgős stratégiaváltásra van szükség.

theguardian (GB)

Azok a párttűző szigetek

Orkney és Shetland közigazgatásilag Skóciához tartozik, de kulturálisan nem. A tizenötödik századig norvég irányítás alatt álltak a szigetek. Ezért erős a szigetlakók különállása.

A skót miniszterelnök a szigetekkel közösen kezelt erőforrások kisajátításával akarja országa gazdaságát megerősíteni az Angliától való elszakadási törekvésekben. Tavish Scott és Liam McArthur, a szigetek liberális demokrata képviselői viszont most konzultációs dokumentumban hívják fel a lakosság figyelmét arra, hogy a földgáz és olaj készletek negyede a szigetekhez és nem a skót szárazföldre tartozik. Hasonló a helyzet a tengeri-, az ún. zöld energiával is, melynek legnagyobb része szintén nem Skóciáé, hanem a szigeteké.

Ez új helyzetet teremt a skóciai függetlenné válási politikában. Scott és McArthur, választóikkal együtt a szigetek nagyobb önállóságot szeretné elérni. Szerintük Skócia törekvései nem azonosak a szigetlakók elképzeléseivel. Arra szólítják fel választókerületük lakosságát, hogy utasítsák vissza az Egyesült Királyságtól való elválást abban az esetben, ha ez lenne a skóciai népszavazás eredménye.

A helyzet érdekessége, hogy a legutóbbi választásokon elsőpró győzelmet arató Skót Nemzeti Párt, a Salmond egyik jelöltjét Shetlandon is megválasztották.

CORRIERE DELLA SERA (IT)

Pármai sonka szeméttel etetett disznókból

Biogáz üzemek helyett sertéshizlaldában használták fel a takarmányt. Emíliai és friuli érlelőüzemekben a pármai, modenai és San Daniele fajtákból összesen 2300 sonkát foglaltak le. A hústermékek értéke 300 ezer euró.

Az úgy napvilágra kerülésében a véletlen jelentős szerepet játszott. Ellenőrzés során, egy sertéstelepen nagy mennyiségű speciális állati és növényi eredetű takarmányt találtak. A 30 ezer tonna hulladékot és az ezzel etetett 750 sertést lefoglalták a hatóságok. Az ügyészség elrendelte, hogy az elmúlt 15 hónapban a telepen levágott sertésekből készített sonkát a tárolókból vizsgálatra laboratóriumokba szállították.

Az emíliai és friuli érlelőüzemekből származó sonkák fogyasztásánál óvatosságra intenek. Ha a vizsgálatok eredménye pozitív lesz, az érlelőktől megvonják az eredetvédelmet garantáló DOP-jelölést.

Independent.ie (IE)

Az ezüsthajó kincse

Az Indiából Nagy-Britanniába visszatérő SS Gairsoppa az ír Galway felé vette útját, mert a tengeri viharok miatt üzemanyaga kifogyóban volt. Ekkor érte a német tengerallattjáró támadása. 32 matróznak sikerült mentőcsónakban elmenekülnie, de közülük csak 1-nek sikerült partot érnie.

Az SS Gairsoppa békésen pihent a tengerfenéken 4700 m mélyen alig 480 kilométernyire az ír partoktól. A hajó létezéséről attól az egyetlen megmenekült tengerészről értesültek a hatóságok, aki a hajó utolsó útján is ott volt, de 1992-ben elhunyt. Az Odysse Marine társaság tavaly nyáron bukkant a roncsokra. Mint a mélytengeri kutatások szeptem-

berben megállapították, valóban az SS Gairsoppa fekszik a mélyben és egy véletlen folytán süllyedés közben nem fordult oldalára, így viszonylag könnyen lehet a rakományhoz férni.

A floridai Odyssey Marine amerikai cég a brit közlekedési minisztériummal kötött megállapodás értelmében felszínre hozza a hajó gyomrából a 200 tonna ezüstöt. Az ezüst 150 millió font azaz közel 191 millió euró értékű.

A cég a hajó kincsének 80%-át adja át Nagy-Britanniának. A rakomány jelentős része, 90 tonna, magánszemélyek tulajdona.

la libre .be (BE)

Kilmarnockból végleg kisétált Johnny

192 évi folyamatos üzemelés után bezárta kapuit a híres skót szeszfőzde. Itt gyártották a piros című Johnny Walker whiskyt. Az első itt palackozott ital 1820-ban hagyta el az üzemet, az utolsót 2012-ben palackozták.

Az üzem alig néhány éve még 700 munkavállalót foglalkoztatott. A szeszfőzde tulajdonosa a Diageo cég már 2009-ben bejelentette, hogy nem kívánja tovább üzemeltetni kilmarnocki telephelyét. Dolgozói közül 200-nak tudott más telephelyeken Glasgow-ban vagy Fife-ban munkahelyet biztosítani.

A Kilmarnock-ban működő Whisky Múzeumban állítják ki a gyárból kikerült első és utolsó palack whiskyt.

WirtschaftsBlatt (AT)

Bezeg a baszkoknak jól megy

Baszkföld egyetlen régiója a súlyos gazdasági gondokkal küzdő Spanyolországnak, ahol lényegesen kevesebb nehézséggel kell szembenézni, mint az ország többi részében. Bár a baszkok lakta terület, nem tartozik a nagy turisztikai vonzerővel rendelkező régiók közé, mégis sokan irigykednek rájuk.

A Franciaországgal szomszédos országrész stratégiai fontosságú iparágakkal rendelkezik. Feltehetően ennek köszönhető, hogy náluk a legalacsonyabb a munkanélküliség és a finanszírozási költségek is. Baszkföldnek nincsenek ingatlanpiaci problémái, a feldolgozóipar megmaradt vezető szerepében. Bár a terület bővelkedik látnivalókban, az ETA szeparatista szervezet rendszeres akciói miatt elmaradtak a turisták. A Franciaországgal határos területeken megmaradtak a farmok. Nem nyaraló-ingatlanok épültek, hanem ipari létesítmények. Jó eredményeket értek el a vas- és acélgártás, az energiaszektor és a kiszolgáló középállalkozások fejlődésével. A baszkok nagy hangsúlyt fektetnek az oktatásra, képzésre.

Itt is érezhető az adósválság kedvezőtlen hatásai, de míg Valenciában 18%-ra, Katalóniában 14%-ra emelkedett az 1 éves kötvények hozama, addig Baszkföldön a hozamok csupán 8,5%-osak.

Lopez, baszk elnök szerint, „Nem költöhetünk tartósan többet, mint amennyit keresünk, de többet kell fordítanunk a már meglévő forrásainkra”.

Daily Mail (UK)

Olimpia és szex

Londonban az olimpiai faluban 16 ezer sportoló kapott helyet. Vajon mi zajlik ott lámpaoltás után? Az előző olimpiák résztvevői elmondták, hogy a sportolók többsége nem aludni vagy pihenni tér vissza a versenyek után az olimpiai faluba.

A versenyek okozta feszültséget vezetik le az olimpikonok a fokozott szexuális élettel. Az utóhatások megelőzésére az idén a londoni olimpiai faluban 150 ezer óvszert osztanak szét. Egy-egy versenyzőre 9–10 gumi jut. A versenyzők 70%-a szexszel a versenyek után.

Egy amerikai gerelyhajító férfi az újságnak adott nyilatkozatában elismerte, hogy 2000-ben, Sydneyben az olimpiai játékok időtartama alatt minden nap 3 sportoló nővel volt szexuális kapcsolata.

Az olimpiai faluban könnyen megy a sportolók közötti ismerkedés. Sok a közös téma, bár különbözők a sportágak.

Az amerikai edzők bevezették a 23 órás takarodót és tiltották az alkoholfogyasztást is, mégsem érték céljt. A sportolók kilométereket sétáltak és a legkülönbözőbb helyeken, a parkban, az épületek között, vagy az út mentén engedtek szabad folyást szexuális vágyaiknak.

Az igazi olimpiai játékok talán nem is a versenyeken zajlanak?

Az átlag magyar úgy érzi, kisebbségben van

(Népszava 2012. július 12.) Egy átlagos magyar felnőtt szerint Magyarországon csaknem kétmillió roma, egymillió zsidó, illetve ugyanennyi határon túli magyar, mintegy félmillió kínai, továbbá 200–200 ezer arab, illetve afrikai él. Vagyis egy átlagos magyar szerint a többségi társadalom tagjai alig vannak többségben Magyarországon – mindez a Társi 2011 áprilisa és júniusa között végzett, de csak most publikált kutatásából derült ki.

Ez alapján összességében az ország lakosságának közel fele cigány, zsidó, határon túli magyar, kínai, arab vagy afrikai lenne, ám a tényleges arány körülbelül 15 százalék, vagyis mind-egyik csoportot jelentős mértékben felülbecslik a válaszadók. A felmérésben a válaszadóknak maguktól kellett megítélniük, hogy vajon a 10 milliós lakosság hány százalékát alkotják a fenti csoportok tagjai, és ennek következtében extrém magas válaszok is születtek.

Bánfalvy Ágnes filmen és színpadon

Bánfalvy Ágnes rendezésében ismét látható Szabó Magda Abigélje, ezúttal színpadon. Számomra ez az áldozatvállalás filmje és ez mutatkozik meg a színpadon is, ahol emberek haltak meg, hogy másoknak jobb legyen.

A színpad sajátja, hogy közel hozza hozzánk a történeteket, melyeket nem akart a rendező a háttérben hagyni, még ha a regény nem is hangsúlyozta olyan erővel. Közvetlen közelről jelentek meg előttünk a tv-filmből már ismert áldozatvállalások.

A filmet nagy színészek játszották 1976-ban. Ez sok fiatalnak lett a kedvence, hiszen a kor elnyomásával szemben, sok lelkes magyar ellenállása benne volt. A filmből készült darab – mintha a múltat elevenítette volna fel. Igen, mintha emlékezett volna Bánfalvy Ági ezzel a filmmel, mintha ő maga lett volna, akiért áldozatot hozott ez a film. Most Bánfalvy Ági, mint Horn Mici került elénk áldozatos művel az országért, amelyben fiatalon élt és ahová éretten visszatért.

Bánfalvy Ági 1981-ben hagyta el az országot, de áldozatot vállalt, hogy szenvedni tudjon ő is a hazájáért. Majd Amerikában a California State University of Los Angeles tanára lett, ahol New York elismerését is kivívta, fiatalokat tanítható a színész mesterségre. 1992-ben visszatért szeretett hazájába, de továbbra is

Hogyan került Sztálin füle a Porcia-palotába?

A Mindszenty emlékévé kapcsán „Fidelissimus pastor - Mindszenty József fehérvértanúsága” címmel 2012. június 26-án emlékkiállítás nyílt Bécs belvárosában a Porcia-palotában (Herrengasse 23.). A tárlat a bíboros, hercegprímás születésének 120. évfordulójához kötődő jubileumi év egyik fő eseménye, a Bécsben – 2011. október 23. és 2012 júliusa között – megtartott megemlékezések sorának méltó „záróköve”.

A megnyitón Szalay-Bobrovniczky Vince Magyarország nagykövete köszönetet mondott a kiállítás szervezőinek és készítőinek, majd a hallgatóság figyelmét a „legyőzötve is győző” egyházfőre irányította. Ezután Rétvári Bence, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium államtitkára köszönetét fejezte ki Mindszenty bíboros ausztriai befogadásáért, és többek között elmondta: Mindszenty József egyetemes értékeket képviselt, nevét ezért is ismerik ma a világ számos részén. Mindszenty bíboros nem valami ellen, hanem valami mellett állt ki, nevezetesen az Egyház változatlan tanítása mellett. Az emberi méltóságot és a vallásszabadságot védte, mindegy volt, hogy a vörös vagy a barna terrorral szemben kellett-e ezt tennie”. A politikusok és a magán emberek számára is példakép lehet az emberi méltóság védelmében tanúsított kiállása - fogalmazott Rétvári Bence államtitkár.

Habsburg-Lotharingiai Mihály, a Mindszenty Alapítvány elnöke kiemelte, hogy a kiállítás helyszíne az a város, ahol a bíboros élete utolsó négy évében menekéket talált. „Évtizedeken át a nevét sem lehetett kiejteni, most mindenütt megemlékeznek róla” – mondta.

A kiállítás megnyitójában Cserháti Ferenc a külföldön élő katolikus magyarok lelkipásztori ellátásával megbízott, esztergom-budapesti segédpüspök Erdő Péter bíboros nevében és képviselőként kiemelte: „Mindszenty József neve jelképezi az egyház üldözését Magyarországon és az egész magyar nemzet szenvedését, összefonódik a szabadsággal és igazságossággal. Küzdelme felelhetetlen, igazságszeretete miatt üldöztek és kínózták, ő pedig állhatatos maradt. ”Nem csodálkozni való, hogy száműzetésben bekövetkezett halála után nem sokkal vértanúként kezdték tisztelni és sokan boldoggá avatása után kiáltottak. A boldoggá – szentté avatási eljárás

Vígjáték Felsőőrött

Színházi bemutatót tartott a Burgenlandi Magyar Kultúregyesület: két hétvégén, négy előadásban nagy sikerrel mutatta be Zámbo Bernd rendezésében az amatőr színjátszó társulat *Carl Laufs* és *Wilhelm Jacoby* vígjátékát. A darab fordítása Pathy Livia tanárnő vezetésével két éven át készült a Felsőőri Kétnyelvű Szövetségi Gimnázium fordítóműhelyében.

A rendező Zámbo Bernd nyolcéves korában ismerkedett meg a darabbal. A Kétnyelvű Gimnáziumban töltött éve alatt foglalkoztatta a gondolat, hogy Laufs és Jacoby darabját magyarra kellene fordítani. A szövegkönyvet magyarba átültetni nem volt sem könnyű, sem egyszerű feladat.

A találó szereposztás és a színjátszó csoport által kiválasztott, ill. készített kosztümök, maszkok a XIX–XX. század polgárságának burjánzó divatját követte kiválóan alátámasztva a színjátszó csoport tagjainak nagyszerű játékát.

A vígjáték szereplői között voltak kezdő amatőr színészek, de olyanok is, akik már többször álltak színpadon. A rendező és egyben főszereplő, Zámbo Bernd mindkét területen elismerést aratott. Ugyanez vonatkozik a darab többi szereplőjére is. Nagy derűt váltott ki Gúthy László református lelkipásztor a beszédhibás színész alakításával. Saját bevallása szerint ez volt eddigi élete legnehezebb szerepe. Nagyszerűen játszották a rájuk bízott szerepet a Schöller hölgyeket alakítók, a Lakatos unokaöcs és a barátja, a világiáró kalandor, a panziótulajdonos házaspár, az őrnagy, az énekesnő, az írónő, vagy az öreg főpincér megszemélyesítője.

A németből magyarra fordított színműre nem csak a felsőőriek voltak kíváncsiak, egész Burgenlandból, Bécsből és Magyarországról is érkeztek érdeklődő nézők. Mind a négy előadásban telt ház volt. A hálás közönség szűnni nem akaró tapssal jutalmazta a szereplők nagyszerű teljesítményét.

PFUSCHER ENIKŐ

megtalálták a külföldi szerepek is. Jelenleg a József Attila Színházban, a Ruttkai Éva Színházban, valamint a Gőzon Gyula Színházban látható.

Bánfalvy Ági színházával elérte azt, hogy az összes művészetet a színház szolgálatába állította. Vagyis reményt adott, hogy leomolhatnak a falak a színház, regény és film között, és teljes az egység a művészetek terén.

PFUSCHER ENIKŐ

rást azután 2006-tól hivatalosan a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia is támogatta.”

A kiállítás az 1975-ben Bécsben elhunyt bíboros életútját tárgyi emlékekkel, könyvekkel, eredeti kéziratokkal fotókkal, képekkel, szobrokkal, valamint archiv filmfelvételekkel és sok idézettel mutatja be. Kiemelkedik Babusa János szobrászművész Budaörsön található egészalakos, terdepülő Mindszenty szobrának gipsz változata, valamint – szintén tőle – az a bronzozott fejportré, amely a kiállítást követően a Pázmáneumban kerül elhelyezésre. Mindszenty hercegprímás halotti maszkja mellett sok eddig kevésbé ismert fotója és a kínzások kényszere nyomán papírra vetett, az első három betűn túl teljesen eltorzult aláírása is az elgondolkodtató érdekességek közé tartozik.

A tárlat alkotói: a főkurátor, Kovács Gergely muzeológus, Bukta Norbert festőművész, grafikus és Udvarhelyi Erzsébet a veszprémi Gizella Királyné Múzeum vezetője nemcsak komoly szaktudással, hanem hittel, alázattal és nagy odaadással állították össze a látványt. A kiállítás nagy újdonsága, hogy a Veszprémben megőrzött tárgyi emlékeket most először láthatják az érdeklődők. A három nyelven is olvasható kísérő szövegek nagyszerű magyarázói, ki-gészítői a tárlat tárgyi anyagának, látnivalójának.

A kiállításához készült magyar-német nyelvű katalógusban, a kiállított tárgyak listáján túl a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Állandó Bizottságának a Mindszenty év kapcsán írott körlevele és két tanulmány is helyet kapott: a Collegium Hungaricum tudományos igazgatóhelyettesének, Szabó Csabának Mindszentyről szóló írása és Kovács Gergely legújabb kutatásai alapján írt értekezése a Mindszenty címerek teljessé vált sorozatáról.

A bécsi Magyar Nagykövetség, a Veszprémi Érsekség, a Collegium Pázmáneum, a Balassi Intézet – Collegium Hungaricum Bécs, a Bécsi Magyar Történeti Intézet és a Mindszenty Alapítvány nagyszerű együttműködésében megrendezett kiállítás augusztus 10-ig tekinthető meg az osztrák fővárosban (hétköznapiokon 9–15.30 között), majd augusztus 20-tól október 15-ig Veszprémben. A tárlat mindkét helyen ingyenesen várja a látogatókat.

VARGA JÁNOS

SORSUNK HÁZA: NEMZETI

...Hol keressük?

1837. augusztus 22-én a Kerepesi úton életre ébredett a Ház. S Árpáddal ott állt a színpadon a Napszámos, aki kétkezi munkájával adta lelkét a csodapalotába. A Rágalom, a Gúny, a Részvétlenség, a Megvetés démona is feltűnt Vörösmarty játékaiban, de Színésznőként Lendvayné asszony századoknak kiáltá: „Reménylek, s bizom nemzetem” szívében:/ ’S bú, gond között bár, vég leheltem /Csak ezt kiáltom: éljen a’ hazai!” Az Irigység kísértő árnyát Szigligeti úr játszotta, ki darabjaival és mindeneként évtizedeken át a Nemzeti szív-ütemét jelentette. Ravatalánál bizony igazul hangzott: midőn az országnak nem volt miniszterelnöke, legrágalmazottabb ember volt a hazában.

Krúdy Gyula bátyjánk jól írta volt: súlyos kövek nyomják a földön járt csillagok sírját, s mégis, kísértő árnyként visszajárnak az öreg épületbe. Álmodjuk hát a tegnapi, ősi Házat, hol pislákoló mécsesek rivaldája előtt Gertrudis koronájával ékesen feltűnik Laborfalvi Róza; aki azon a szent márciusi napon kokárdát tűzött Jókai Mór mellére. A zenekari árokban Erkel Ferenc dirigál, s hogy vizsály-űző diadalos kórusa is elhangzott a forradalom ünnepén, a Hunyadi László évekre tiltott mű volt a nemzet színházában. Amint Katona József *Bánkja* is, akinek játszója, Egressy Gábor is az álomi színpadra lép; egykor koszorút fonva a „méltánylás időjét” jövedőlte neki poéta-cimborája Petőfi. A költő Debrecenben rajongott színi kisasszonya, Prielle Kornélia immár ősen típeg a színre, s vele jönnek a Nagymamák. Végén a sorkan Tolnay Klári, aki kék eleganciájában mosolyos tekintettel szólásra vár, mert zúg a taps! Krudélis varázslóink! Istenem, de jó, hogy annyi gyötrelmünkben velünk és közöttünk élnek és megváltásunkra játszanak! Paulay Ede úr direktorként is koszorúzott: Madách *Tragédiájával* és a *Csongor és Tündével* véglegesen sorsát formázta a Háznak. Mert sorsunk az örökös küzdés és a bujdosásban is mindig-keresése az aranyalmafának, amiről glóriásan a színházban álmodhatunk.

Nemzetünk Déva vára: Nemzeti – még nem omlik, de 1908-ban már kezdetét veszi a bujdosás. Jászai Mari sistergi átkát az Úristen rostáján egyre sürjebben átpotyogó igazgatókra és a hodály-teremre. De Gertrudis királynősége és

Phaedra szenvedélye az ő fenséges voltában betölti a népszínházi teátrumot. Tudós Hevesi Sándor Shakespeare- és Moliére- ciklusával, megújított *Tragédia*- és *Bánk*-értelmezésével egy évtized után gyalázatos kiűzetésre ítéltetik; de most szemüveges félszegségében ott áll a színpad karneválosai között. És érkezik komoran Németh Antal, aki Tamásival, Németh Lászlóval, Márai Sándorral és az egyetemista Hubay Miklóssal új nemzedékeket avatott. Vértivataros időkben is a Ház becstületét védte, de 1945 után örökös száműzetés a sorsa. Amint nem gondolta Timár József sem, hogy VII. Gergely keserve rajta is beteljesedik, midőn a *Szózat*tal egy Jobb kort jövendőtől az 1950-es szilveszteren. Mert zsarnokságban egy mondat is drámává izzhat, ha a szabadság-őhajítását szikráztatja fel. Jávor Pált Sopronkőhida se igazolta újra a Házb; 1946-ban Amerikáig menekül, és csak meghalni tért haza.

Örökös tagok és örökös száműzöttek...

A haza háza hazátlanodik... – az épület még áll, de lelke fogyatkozik. A génusz Somlay egy petúri este után a bestiális világnak is örökös jóéjszakát mond. Bessenyei száműzött Kossuthként a *Fáklyaláng* záró, turini képeben köszönti a magyarság küldöttét, az örök ragaszkodás bolyongóját, Józsa-Biharit. Bessenyei majd Dózsa és Galilei éltetője 1956 lázas évében. Október 23. fényes napján a Bem téri ünnepen egybeforrasztotta a színház és a nemzet álomi szabadságát. Amint Sinkovits Imre is, aki a Petőfi tértől Ádámként járta a magyarság tragédiájának és képtelen örömeinek színeit. Míg nem kisebbségi jalkiáltását már az ádventi Nagyromlás szakadéka fölött, Árvai Réka-Kubik Annát magához vonva énekelhette: „Nekünk a legszebbik estét feketeszínre festették...” Feketeszínűek gyakran a nappalok is. Ahogy szakad a lélek, úgy szórványosodik a nemzet, vele a Nemzeti: nemtőként Szörényi Éva évtizedeken át versekkel éltette Amerika és a nyugati világ magyarjait.

És rombolják, robbantják a Házat akkor is, amikor nem építik. Egykor boldogtalan statisztá pártfelügyeli a színi életet; talán ezért: különös ambíciója és uralmi játéktere a Ház, amelynek számkivetettsége 1964 után folytatódott. A Lélek pedig tovább sorvadt, enyészett. Örökös hatalmi vizsályok benn; Gellért Endre Móríz, Illyés és Csehov korszakos ren-

dezője, sokáig a társulat lelke, már korábban egy liftaknában végezte életét. Major Tamás ördögi Tartuffe – a bolsevik évtizedek cégéres életművésze, leahagyván magáról a pártot, komédiás-maszkját bohócba váltja – és tovább áll. Kállai Ferenc marad – ezért lesz áruló. Mert a Rontás kívülről már tervszerűen munkál; a Rágalom, a Gúny, a Megvetés, a nemzetpiszkítás programosa és politikus-démonai lankadatlanok. **S mára oda jutottunk, hogy állnak a falak, de a Lélek- és Szeretet-fosztott Ház sorsunkról nem beszél.**

Sorsunk háza: Nemzeti. Hol keressük? A Nagy Romlás alatt? A szívekben Sepsiszentgyörgytől Kassán, Pest-Budán és Bécsen át a tengeren túli nagyvilágig?

Pislákoló fények világolják a feslett színpadot; s a homályból egyre jönnek az árnyak: Széchenyi Istvánál és Földváry Gáborral érkezik Vörösmarty, Bajza, Madách, Móríz Zsigmond, Tamási Áron, Karinthy Ferenc, Németh László, Illyés Gyula, Hubay Miklós...; Füstös bácsi, az örök szerepkihordó mintha indulna a művész urakhoz és hölgyekhez; Sík Ferenc Sütő Andrást tessékeli, és feltűnnek a színészi árnyak; Megyery uram – tintásüveg nélkül; a monumentális Cyrano-Pethes Imre; Márkus Emilia még Tündeként lebben. Száz női alak szentivánéji füledtségében Bajor Gizi mosolyog; Ványa-Maklár Zoltán kezében a be-fuccsolt pisztollyal; királynőségében Lukács Margit ragyog. Agárdy úr táncos lábbal toppan elő; Raksányi Kutya poharát emeli, mert kétségbeesett utagását be nem fejezheti! És jönnek, és gyűlnek az árnyak...; segédszínészek, kellékesek, ügyelők, díszletezők, és fényország örök éjszakásai. Áldozatos munkások, ők is a nemzet napszámosai. Ádám, Bánk, Zelateli Gábor Bubik István sáman dobját veri, egyre csak veri, hogy űzze a Rontás szellemét. ...És a sírbolti öreg színházteremben a 175 éves thálías gyülekezet lassan a rivalda fénykörébe lép és első magyar tragédiánk, a *Magyar Electra* szerzőjével, Bornemisza Péter imádságos áhítatával szólítja meg a reményes Holnapot: „*Kérünk Úristen, tekints mireánk, ily nagy szükségünkben / Jusson eszedbe jó Magyarorszá az te jó kedvedben / Es ne hagyj minket megnyomorodnunk semmi szükségünkben.*”

ABLONCZY LÁSZLÓ

Németh László minden időben

„A minőség forradalmára” – ez a felirat áll az író lakiteleki szobrán. Drámáit, tanulmányait, regényeit, elbeszéléseit, s teljes írói munkásságát áthatja a magas színvonalra való törekvés és a világjavító szándék.

Nagybányán született 1901-ben, de pátriájának apja szülőfaluját, Szilasbalhást (ma Mezőszilas) tekintette, ahol a nyári vakációkat töltötte. Budapesten halt meg 1975-ben.

Édesapja tanár volt, jómódú gazdálkodók fia, édesanyja tisztviselő családból származott. Ő maga egy évet a bölcsészkaron végzett, majd orvosi diplomát szerzett. Rengeteget olvasott, a régi magyar irodalmat és saját kora műveit alaposan ismerte. Folyóiratot is szerkesztett (Tanú). A Nyugatban, a Protestáns Szemlében, kora minden jelentős folyóiratában tanulmányokat írt. A népi írók fő ideológusaként tartjuk számon.

Nincs szándékomban minden művét hosszasan taglalni, elsősorban a pályájára jellemző gondolatokat kísérelm meg felvázolni.

Aggódott a magyarság jövőjéért. Szerinte egy kis nép csak akkor méltó a továbbélésre, ha külön a többinél. – Európa az a földrész, melynek országai kisebb-nagyobb fázislétolódással azonos kultúráról valának. A magyarok úgy sajátították el az európai műveltséget, szokásokat, hogy nem feledkeztek meg a sajátos magyar hagyományokról sem.

A nyelvművelést rendkívül fontosnak tartotta, de a nyelvújítást helyenként bírálta. Ami a formát illeti nem volt híve a túlzott „bíbelődésnek”. Elterelheti a figyelmet a mű alapgondolatáról.

Véleménye szerint a társadalmat az értelmiségnek kell vezetnie. Nemcsak az a réteg az értelmiség, amely diplomával rendelkezik, hanem az is, mely legjobb hajlamát követve önmagát neveli, s fő gondja, hogyan valósítsa meg a sors által ráértelt feladatokat. Új középosztályt kell teremteni, teret kell adni a népi tehetség kibontakoztatásának. Az átlag szakmunkások szintje érje el az értelmiségi fokot.

Példaképe: Berzsenyi Dániel, Kemény János, Szabó Dezső, Ady Endre volt. Kortársai közül Illyés Gyula állt hozzá a legközelebb.

Olyan társadalomról álmodott, melynek többsége a saját földjét korszerűen művelő kiscgazda, aki szívesen dolgozik hozzá hasonlóan gondolkozó társaival –

esetleg önként szövetkezetbe tömörül velük, a dán szövetkezeti mozgalmat szívesen venné példaképül. Földreformra volna szükség. Magyarországon nem kellene éhen halnia senkinek, ha a földet korszerűen művelnék, s igazságosabban osztanák el a javakat.

Az 1943-as szárszói konferencián tisztázta alapelveit: harmadik utasnak vallotta magát, aki ifjú korában ugyan vonzódtott a szocializmushoz, de kiábrándulása után a vadkapitalizmust továbbra is megvetette. Hazánkat két nagyhatalom fenyegeti: az „új ordas eszméket hirdető” német nacionalista birodalom és a kommunista Szovjetunió. Nekünk meg kell találnunk a sajátos magyar utat. Az önévelésnek nagy szerepet szán. Hív magyaroknak tartja azokat, akik tobzódó külsőségekkel, szóvirágos díszbeszéddekkel tisztelik nemzetünket. (Ezek nem hazafiak, hanem *hazaffjak*.) Mélymagyar az, aki tenni is tud a honért. Összetűzésbe kerül a baloldalt képviselő Erdei Ferencel és Darvas Józseffel.

A zsidótörvényeket elítélte, de néhány antiszemita kijelentése miatt sokan (jogosan) szembefordultak vele. – A szárszói beszéd 1944-es kiadásából ezt a részt már ki is hagyta.

Műveinek nagy része tragikus. A kitűzött célokhoz túl későn, vagy túl korán érkezők csaknem mindig elbuknak, akár a Gyász c. regényének hősnője, Kurátor Zsófi, a falusi szokásjog túlzott tiszteletben tartásának áldozata. Gyermeké meghal, emlékének áldozza életét. Élete értelme a „gyász”, eltorzítja természetes ösztöneit, és emiatt magányossá válik. Aszkétikus egyedüllét ez, mely magát az író is jellemezi.

Az Iszony c. regényben a nem egymáshoz való házassága szükségesszerűen váltsága torkollik. Kárász Nellit férjétől való iszonya gyilkosságba kergeti, habár tette nem is szándékos. – Akkor talál önmagára, mikor belső függetlenségét megvalósítja.

Az Égető Eszter környezetében csupa jó ötletekkel teli nagyszerű ember él. A korszellem vagy megelőzi a hősök cselekedeteit, vagy ők késik le a cselekvéshez alkalmas időpontot. A családi ellentétek egyen-súlyozására Eszter talán képes volna, de a történelem közbe szól. (II. világháború.) – A regény az erőszak lényeges vonásait is elemzi. Gandhi – kinek meggyilkolásáról Eszter a mű vége felé értesül – éhségsztrájkjával jó ügyben gyakorolt erőszakot.

Középpulyai plébániatemplom

MINDEN IDEKÖT

Agócs Máténé Csernók Margit könyve

„Az én életemben ugyan mi volt emberarcú? Az, amikor három ÁVO-s azon az éjszakán ránk tört, megbilincselte a férjemet s elvitte? Vagy az, ha a rendőrpáncsnok tönkre teszi a bíró családját, akkor ezért előléptetik? Emberarcú az, amikor elszakítanak két kicsi gyereket az édesanyjától, vagy az édesanyát a gyerekeitől? Ép eszű ember még az állattal is többet törődik, mint ezek törődtek velem... Mindössze 25 éves voltam akkor!”

Keserűség, kiszolgáltatottság, küzdelem, dac, büszkeség hatja át a kezemben tartott életrajzi könyvet. Írója Agócs Máténé Csernók Margit jómódú földműves-paraszt családba született 1928-ban Jánoshalmán, Bács-Kiskun megyében. A ma 84 éves asszony nemcsak ehhez a környékhez kötődik a mai napig, hanem áldozatvállalással, kötelességudással átitatva a hazához, a magyarsághoz, és természetesen mindenkéltől családjához. Tömören, egyszerűen fogalmazott megrendítő élettörténetén keresztül megismerhetjük, hogy milyen kíméletlen és tébolyult módon nehezedett rá a magát *emberarcú szocializmus*nak nevező rendszer a vétlen, feddhetetlen emberek, asszonyok, anyák, sőt ártatlan gyermekeik mindennapjaira, milyen ember-telenül sújtott le mindnyájukra, megfosztva őket nemcsak az anyagi javaktól, de még a gyarapodás eshetőségétől, az egyről kettőre jutás lehetőségétől – és sokszor még a reménytől is. Az Agócs-család, s ezen belül Margit néni küszködésein, fájdalmain, szélmalomharcán keresztül ezek és ezek (azaz közvetlenül vagy közvetetten csaknem az egész ország) megnyomorított életébe pillanthatunk bele, akik hasonlóképp szenvedtek a XX. század második felében a *Magyar Népköztársaságban*, Rákosi örökösen *éber* rendőrállamán, majd Kádár – állítólagosan *munkás-paraszt* – kormányának idején. Így válik a családörténet az egyetemes magyarság történelmének részévé, megbízható kiegészítőjévé. E könyv szerzője ösztönszerűen és kimondatlanul is arra int, hogy a kommunizmus szörnyűségeit a mesterségesen előállított globális emlékeztetkies világában – ahogy Nagy Gáspár is figyelmeztetett – „nem szabad feledNI!”. Ébren kell tartani a „tömegesen egyesek” igazságát.

Agócs Máténé írásának első változata a rendszerváltozás reményteli pillanataiban fogalmazódott és jelent meg a Hítel c. folyóiratban 1990-ben *Főlhalmozott készlet* címmel. A szerző a történetet nagymértékben kibővítette, Tamási Gáspár módján kockás füzetbe jegyezte le, s gazdag fényképanyagot válogatott hozzá. A 2012. április 10-én lezárt kéziratot fiára, Agócs Sándorra bízta – aki a lakiteleki Antológia Kiadó igazgatójaként most az Ünnepi Könyvhétre meg is jelentette. A szép kivitelezésű könyvhöz Bíró Zoltán irodalomtörténész írt utószót.

RADICS ÉVA

les vallásban sem hitt, de tudta, hogy a világegyetem értelme a rend és a munka. Mindenkinék jut feladat. Bűnös az, aki nem teljesíti, vagy hanyagul végzi azt, amit az Isten ráért. Nem teljes az életünk, ha hit nélkül cselekszünk.

Ha hit és szív együttműködik, valamint ész és értelem csatlakozik hozzájuk, példamutató cselekvés jön létre. Az én korosztályomnak nagy egyéniségek voltak példaképei. (Németh László, Illyés Gyula, Kodály Zoltán, Veres Péter...)

A mai ifjúság jelentős része nem fogad el példaképeket. Megkísérlelhetnének az igazán nagyokat megismertetni velük. – Sikerül-e vagy sem? – Ez volna a feladata az egyházaknak, szülőknek, s az oktatásnak. A jó ügyben végzett cselekvés az üdvösség titka – egyben a világmindenség titka is, – melynek érdekében nem szűnhetünk meg tevékenykedni.

RADICSNÉ KOVACS ÉVA

Kettős jubileum Bécsben

Amióta a történelem forduló kereke a határokat megnyitotta, az Ausztriában élő magyar hívek közül többen ott lehetnek Pünkösöd szombatján a csíksomlyói nyeregben, ebből a szempontból nézve megérthető tehát, az elmúlt esztendőkből miért látszott csökkenni azok száma, akiknek továbbra is fontos volt, hogy egy héttel később Bécsben is kérjék családjukra és nemzetünkre a csíksomlyói Szűzanya közbenjárását. Ezért is érte nem csekély meglepetésként a (társ)szervező Erdélyi Magyarok Ausztriai Egyesülete vezetőit a tény, hogy a bécsi csíksomlyói búcsú 30., valamint az egyesület fennállásának 25. évfordulóját ünneplő eseményen, 2012. június 3-án a Don Bosco Gasse 14. szám alatt lévő Katholische Pfarheim nagyterme teljesen megtelt. Közös imára a bécsi csíksomlyói búcsú történetében először zárándokoltak el ilyen sokan – mintegy másfél százan –, s közöttük számos más közéleti személyiséggel mellett Deák Ernő, az Ausztriai Magyar Szervezetek és Egyesületek Központi Szövetségének elnöke, illetve Wurst Erzsébet, a Kaláka-Club elnöke is jelen volt.

A csíksomlyói búcsú hagyományos elemei ezúttal sem hiányoztak: a szentmisét a templom udvarán tartott körmenet előzte meg, amelyen a keresztet, a zászlókat és a kis Mária-szobrot az egyesület székhely népviseletbe öltözött előjárói vitték.

A szervezők az ünnepi szentmisét bemutatandó papi személy kiválasztásával is a bécsi Csíksomlyói Búcsú kezdeményezője és 24 éven át szervezője, a tavaly elhunyt András Imre jezsuita emléke előtt kívántak tisztelegni: erre szülőhelye, Csíktapolca plébánosát, Boros Károly felsőfoki főesperest kérték fel; vele az ünnepség fővédnöke, Vencser László, az ausztriai idegen nyelvű pasztoráció országos igazgatója, valamint Hajdu Gyula volt gyulafehérvári teológiai rektor koncelebrált.

Boros Károly a Ninive lakosainak megtérítésére küldött Jónás próféta történetére fűzte fel szentbeszédét, mégpedig arra a kérdésre, amit az Úr a viharban imbolygó hajón alvó Jónásnak tett fel: Ki vagy és mi a neved? „*Manapság nekünk, magyaroknak is felteszik a kérdést: Kik vagyunk és mi a nevünk? Egy több évezredre visszatekintő, életképes, életrevaló és élni akaró nép és nemzet voltunk és vagyunk. Erőt a múltban és fennmaradásunkhoz jövőt a Mindenható Istenben gyökerező hitünk és a Boldogságos Szűzanyába vetett gyermeki bizalmunk és ragaszkodásunk biztosít. [...] Ennek tudatával gyűlünk össze száz-ezer számmal Csíksomlyón, és ezzel a reménykedő ragaszkodással gyűjtötte össze András Imre atya itt Bécs kerubein az itt élő és a szülőföldhöz ragaszkodó honfitársainkat.*”

A hagyományos batyus ebéd után Bege Irén, az egyesület helyettes titkára köszöntötte a jelenlévőket népdalénekeivel, majd Orbán Zoltán, az EMAE elnöke tekintette át a közösség elmúlt 25 évét. Elmondta: az EMAE 1987 novemberében alakult, elsősorban az 1986–87-es erdélyi menekülthullám következtében. Az alapító tagok többségükben magyarországi menekültek voltak

– Detky Tamás, Detky Bea, Fekete Bea és Hitschmann Antal –, akik felismerték, hogy az Erdélyből jöttek *friss vérátömlesztést* jelentenek az ausztriai magyarság számára. Hozzátette: jelenleg a vezetőség kizárólag erdélyiekből áll.

„Megalakulásunk célja – folytatta beszédét Orbán Zoltán – az Ausztriában élő erdélyi magyarok szociális és kulturális támogatása; tanácsadás, vélemény- és tapasztalatcsera a tagság tagjai között az osztrák népcsoporttörvény szellemében; az Ausztriában élő magyarok hagyományainak, nyelvének, kultúrájának és népszokásainak ápolása. Ezen belül fő hangsúlyt helyeztünk a népi kultúrát célzó irodalmi estek, történelmi előadások, könyvbemutatók, színházi előadások, néptáncgyűttesek bemutatására. Ezek a rendezvények az identitástudat megőrzését is biztosítják, és az erdélyiek mellett ma már az Ausztriában élő összmagyarság is látogatja őket. Évente három rendszeres, nagyobb rendezvényt tartunk, amelyek az itt élő erdélyiek részére a találkozási lehetőségek biztosítását, a kapcsolattartást, az összetartozás érzését célozzák, de közös rendezvényekre is nyitottak vagyunk. Egyesületünk több alkalommal segített anyagiilag különböző erdélyi intézményeket: a székelyudvarhelyi Orbán Balázs Gimnázium jubileumi ünnepségét, a Csíkszeredában tanuló csángó gyerekeket, a kolozsvári Magyar Rádiót, a Duna TV-t, az MVSZ-t stb. A szüleikkel menekült vagy már itt született gyerekek népesítik be a magyar cserkészcsapatot, tanulják a magyar nyelvet a hétvégi magyar iskolában. Ők teszik színesebbé a magyar istentiszteleteket, mintha magukkal hozták volna Ausztriába is Reményik Sándor erdélyi költő intelmét: »*Ne hagyjátok a templomot, a templomot s az iskolát!*« 1988-ban született meg első önálló újságunk *Közlemények* címmel, majd a negyedéves kiadvány címe 2005-ben *Erdélyi Szemmel*-re módosult. Egyesületünk tízéves évfordulóján zászlószentelésre is sor került. A selyemzászló közepén az évszázados erdélyi címer hirdeti: »*Az élet él és élni akar.*« Egyesületünk szekerét kezdetben sokan tolták, ma már időhiányra hivatkozva többen lemorzsolódtak, így csak egynéhány személy segítségére számíthatunk. Ezért kérem a fiatalokat, akik ma holnap átveszik a stafétabotot: jöjjenek javaslatokkal és kapcsolódjanak be a közösségi életbe.” Orbán Zoltán végül az elvégzett munkáért köszönetet mondott az egyesület korábbi elnökének, Orbán Istvánnak; András Imrének, az egyesület volt alelnökének; Piroksa Ferencnek, az egyesület titkárnak; Száva Tibornak, az egyesület alelnökének, lapjuk szerkesztőjének; Bege Irén helyettes titkárnak és Szabó Barna pénztárosnak.

Az elhangzott beszédek, előadások után igen nagy tetszést aratott Hadady László Párizsban élő oboaművész játéka, aki megannyi jól ismert népi énekünk dallamával örvendeztette meg az egybegyűlteket, majd a jó hangulatú ünnepség a Napraforgó táncgyűttes műsorával, emléklapok átadásával és a himnuszok eléneklésével zárult.

VARGA GABRIELLA

Nagyvárosnyi magyarság tűnt el Szlovákiában

Döbbenetes a hír: felgyorsult a magyarság fogyása Szlovákiában. Míg a rendszerváltozáskor még 567.296 személy vallotta magát magyar-nak, tíz év múlva 520.528 személlyel 46.768 fogyást állapítottak meg a népszámlálás adataiból. Úgy látszik, a meghökkentő számok sem készítették az illetékeseket arra, hogy netán tegyenek legalább elvi-erkölcsi lépéseket a népesség-csökkenés ellen. Ezért szinte törvényszerű a felgyorsult fogyás 2001–2011 között: azaz nem kevesebb mint 62.061 lélekkel lettek kevesebben a magyarok. Bár az ország lakossága sem mutatja különösebben a szaporulat jeleit: húsz év alatt összesen 2,33% volt a növekedés, a magyarok ennek ellenére „kitettek magukért”. 1991-ben még 10,75% volt országos arányuk, 2011-ben már csak 8,49%-ot értek el. A vesztegő húsz év alatt 108.829 lélek, mintha egész nagyváros lakossága pusztult volna el.

ról elmondta, hogy a becslést megnehezíti a magyar anyanyelvű cigányok számának bizonytalansága. Számításaik szerint Kárpátalján a 40 ezresre becsülhető roma népességből mintegy 18 ezerre tehető a magyar anyanyelvűek száma jelenleg.

LELKIGONDOZÁS AZ INTERNET KORSZAKÁBAN

A Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat (*NyEMRLS*z)

Hittudományi és Vezetőségi napjaink fontos kérdésének szentelt figyelmet ez évi, Oberwart/Felsőőrött 2012. július 12–15-én tartott tanácskozásán. A NyEMRLSz kétévenként immár negyedik alkalommal rendszeresen összejön közhajtásnyira a magyar határtól Ausztriában, az ottani őshonos magyar református gyülekezet vendégeként. Teszi ezt hagyományosan világot átfogó távlatban az egyetemes magyar református missziók feladatait tartván szem előtt, hiszen a magyar keresztyénység körében az egész földgömbön új távlatok nyíltak meg. Az internetes világháló pedig kiváló lehetőségeket nyújt ahhoz, hogy az öt földrész kolozsvári, budapesti, párizsi, New York-i, Buenos Aires-i, vagy éppen a Sidney-i magyar református megtalálja egymást és a mindennapok konkrét gyakorlatában is megfogja egymás kezét. A résztvevők 9 európai országból gyűltek össze.

Az előadások során a témát *Segesváry Viktor* (Svájc) általános eszméi alapozása után

Tóbiás Attila (USA) a gyakorlati műszaki lehetőségek szempontjából tekintette át. A gyakorlati teológiai tanulságokat v. *Berecki András* (Románia, Királyhágómellék) vonta le.

A hittudományi téma megbeszélése után került sor a vezetőségi tanácskozásra, amelynek során a jelenlevők a nyugat-európai lelki-gondozó munkát országról-országra áttekintették. Néhány pont a megbeszélte kérdésekből: A Kárpát-medencéből Nyugat-Európába irányuló folyamatos magyar kivándorlás új feladatok elé állítja a lelkigondozásban tevékenykedőket, melynek igyekszünk eleget tenni. A párizsi gyülekezet november 4-én ünnepi fennállásának 85 éves jubileumát, ez a legrégibb magyar református egyházi munka folytatója Európában. A Szolgálat tiltakozó levélben fordult a magyar kormányhoz, mivel nem kapott meghívást a

Magyar Diaszpóra-Tanácsba. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettesnek levélben részletes körkép készült a jelenlegi magyar egyházi helyzet különleges vetületeiről. Továbbá a megromlott romániai egyházi és nemzetiségi helyzettel kapcsolatos gondok is megbeszélésre kerültek. A résztvevők saját országaik kormánya figyelmét igyekeznek felhívni erre és segítségüket kérni. A 2013. következő évi tanácskozásra Csákváron kerül sor:

Ennek keretében óhajt a NyEMRLSz emlékezni az 1938-ban – tehát jövőre 75 éve – alapított s a Magyar Református Egyház jelenlegi zsinati elnöksége által 2010-ben jogerősen bíróságilag megszüntetett, de a világon számtalan hívó lelkében mindmáig élő *Magyar Reformátusok Világszövetségéről*.

A konferencia résztvevői Doborjánban meglátogatták Liszt Ferenc szülőházát, ahol Tóth Miklós felolvasta Vörösmarty *‘Liszt Ferenchez’* című nagy költeményét. A háromnapos felső-óri konferencia a helyi gyülekezettel együtt úrvacsorai istentisztelettel végződött.

A NyEMRLSz lelkesi elnöke özv. Lázárné Zahn Dalma Enikő és Guthy László, a felsőőri gyülekezet lelkipásztora, ill. a Szolgálat lelkesi alelnöke hirdette az ígét, v. Berecki András, ref. lelkész ágendázott, és a szentjegyeket a jelenlevő palástos lelkészek osztották.

A NyEMRLSz 1944 óta, tehát 68 éve a magyar református szörványmunka hivatalos szolgája Nyugat-Európában. Munkáját az összmagyar keresztyéniséggel való összetartozás jegyében végzi Jézus Krisztus keresztye alatt. Alapító tagja a *Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának* és támogatója a munkájának, az olvasó szíves figyelemébe ajánlva tavalyi átfogó kiadványt *‘Magyar Reformátusok a Nagyvilágban’* a világon élő és dolgozó magyar reformátusokról.

DR. BÉKÁSSY N. ALBERT világi elnök

A bevándorlók szerepe Ausztria népességi fejlődésében

Vannak, akik a teljes elidegenedéstől tartanak, ezért mindent elkövetnek a külföldiek bevándorlásának megakadályozása érdekében. Ebből következik az idegenellenesség, sőt, esetenként idegengyűlölet. Mind az idegeneket elutasítók, mind pedig bírálóik jobbára szócsatákban merítik ki érveiket, a valóság ugyanis egészen másképpen fest, történetesen érvektől és ellenérvektől függetlenül nem csak folyamatossá vált a bevándorlás, hanem éppenséggel komoly népességi gondokkal kellene megküzdeni a jövővények nélkül. Ide kell számítani valamennyi hozzá kapcsolódó kérdést a munkaerőpiacon belül egészen a nyugdíjak hosszú távú biztosításáig.

Az utolsó 50 évben, vagyis 1961 óta az 1,19 millió bevándorlónak köszönhetően (ebből levonva 289.000 kivándorlót 904.000-rel (901.000!) nőtt az ország lakossága. Különböző hullámok után egyedül a múlt évben több mint 130.000-en érkeztek az országba, velük egyidejűleg 95.000-en hagyták el Ausztriát. A vándorlási mérleg így 35.000 a bevándorlók javára. Közülük a legtöbben (72.000) EU-tagállamokból költöztek be, első helyen 18.000 személlyel németek, második helyen 13.713 személlyel románok, harmadik helyen következett 9.638 magyar, majd 6.906 lengyel. Az Ausztriában tartózkodó magyar állampolgárok száma az idei év elején 46.000-re emelkedett. Az Ausztriában született belföldiek átlagos életkora 42,2 év, a külföldről származottaké 40,5. Amíg az egy nőre eső születé-

sek száma az osztrákoknál 1,32, a külföldről jövő nők átlagosan 1,83 gyermeket szülnék (törökök 2,02, a volt Jugoszláviából 1,95). A honosítások száma 2003 óta rohamosan csökkent, igaz 6.690 új polgárral valamivel magasabb volt a 2010. évi hozamnál. A honosítottak 42%-a a volt Jugoszlávia bevándorlói közül számazik, 18%-uk török, míg az EU-államok bevándorlói csupán 11%-ot értek el.

Ausztria 8,443.018 lakosából 2012. január 1-én 17,7% külföldről származott, 11,5% külföldi állampolgár. Nagyon beszédesek a számok az egyes tartományok vonatkozásában: amíg Burgenlandban 9,7%-ot ért el a bevándorlók aránya (közülük 6,1% külföldi állampolgár), addig Bécs lakosságának 34,1%-a, vagyis több mint egyharmada – osztrák állampolgársága ellenére – idegen gyökerekkel rendelkezik, 22,3% külföldi állampolgár. Az osztrák főváros egyes kerületeiben különösen magas a bevándorlók aránya: az 1., 3., 4., 8., 9., 10., 11., 12., 17., 18. kerületben 30-40% között mozog arányuk, a 2., 5., 15., 16., 20. kerületben már 40%-on felül van az arány.

Feltéve, hogy tovább tart a bevándorlási hullám, az ország lakossága a következő húsz évben 7,5%-kal növekszik és túllépi a 9 milliót határt. Bevándorlás nélkül viszont 2,2%-os csökkenéssel kell számolni.

Forrás: migration integration zahlen.daten.indikatoren 2012. Kiadja a Statistik Ausztria, az Osztrák Tudományos Akadémia Vándorlási és Integrációkutatási Bizottsága. Bécs 2012.

Pásztor István a szerbiai tartományi képviselőház új elnöke

(Nemzetpolitikai Összefoglaló, 26. hét) 2012. június 22-én Pásztor Istvánt, a VMSZ elnökét választották a tartományi képviselőház elnökévé az elkövetkező négyéves megbízási időszakra. Az újonnan alakult tartományi parlament 83 képviselője szavazott Pásztorra, 22-en ellenezték, ötön tartózkodtak, ötön pedig nem szavaztak.

A 120 képviselőből álló tartományi parlamentben az elnökválasztás esetében a képviselők többsége választhatja meg az elnököt. Megválasztását követően Pásztor letette az esküt a tartományi parlament képviselői előtt. A Vajdasági Szociáldemokrata Liga (LSV) úgy döntött, hogy ad egy esélyt Pásztor Istvánnak arra, hogy ellássa a tartományi képviselőház elnöki teendőit – nyilatkozta Bojan Kostres, a Liga elnökhelyettese.

Hozzátette azonban, hogy a két fél közötti viszony első próbatétele már a képviselőház következő ülésén meg fog történni. Kostres szavai szerint akkor derül majd ki, hogy az új házelnök vajon napirendre tűzi-e a Liga követelését, hogy a képviselőház tárgyaljon a Szerbiai

Köolajipar (NIS) privatizációja miatt Vajdaságot megillető kárpótlásról, vagy pedig, ahogyan azt elődje (Egeresi Sándor) tette, Pásztor is ignorálni fogja az LSV kezdeményezését, amelyet a párt eddig 29 alkalommal terjesztett be. “Majd meglátjuk, hogy (Pásztor) agresszívabb lesz-e a vajdasági parlament érdekeinek védelmében, hogy elküldi-e a szerbiai képviselőházba a vajdasági törvényjavaslatokat, hogy követelni fogja-e a Vajdaság pénzeléséről szóló törvény meghozatalát” – nyilatkozta Kostres a Vajdasági RTV műsorában. Bojan Pajtic, a tartományi kormány elnöke kijelentette, a Demokrata Párt (DS) koalíciós megállapodást kötött a Vajdasági Magyar Szövetséggel az új tartományi kormány megalkotásáról, de más pártokkal is tárgyal még. Pajtic újságíróknak elmondta, ez azt jelenti, hogy a leendő tartományi kormányban a DS-en és a VMSZ-en kívül legnagyobb valószínűség szerint helyet kapnak az eddigi partnerek, a Vajdasági Szociáldemokrata Liga és a Szerbiai Szocialista Párt is.

Az ausztriai magyarok jelene és jövőképe

Deák Ernő cikkének III. része

Kisebbségpolitikai szerveződés

SZERENCSÉRE MÉGSEM KELL MINDENT ELŐLRŐL KEZDENI, hiszen van, kínálkozik megoldás, éspedig a meglévő adottságok további kiépítése, fejlesztése. Az 1980 februárjában alakult Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége elsőként lépett színre az ausztriai magyarok integrációjának programjával két irányban is: az egyik oldalon az osztrák társadalomban, a másikon egymás között, ill. egymás felé. 33 éves fennállása óta változatlanul a befogadás útján jár, aminek nem egyszer félreértett és félremagyarázott előfeltétele az, hogy az egyesületek részéről is meg kell lennie a felzárkózás igényének. Vagyis csak szabad közösségek önkéntes társulásaként lehet eredményesen működni. Egész Ausztriát átfogó szervezet természetesen feltételezi kifelé a közös érdekképviselő fontosságát. Ha ezt nem ismerik fel az érintett egyesületek, úgy a jövő útját vágják el. Az integrációnak fontos velejárója a földrajzi és gondolkodásbeli eltérések áthidalása; egymás megértése, elfogadása nem utolsósorban azon múlik, mennyiben, milyen mértékben sikerül kialakítani sajátos ausztriai magyar gondolkodásmódot, mentalitást, a közösségi együvértartozás tudatát.

Ezzel kapcsolatosan nem kívánom elhallgatni az ellenszerveződés jeleit. "Bécsben, 2012. január 20-án 23 ausztriai magyar egyesület több mint egyéves egyeztetés után megalakította az Ausztriai Magyar Szervezetek Kerekasztala nevet viselő fórumot" – olvasható egyik sajtóközleményben. Ha meggondoljuk, hogy egyben héttagú Képviselői Bizottságot is alakítottak ugyanannyi munkacsoporttal, felvetődik a kérdés, vajon nem látta-e el kielégítően az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége a rá háruló feladatokat, ill. mennyiben felelnek meg célkitűzései az ausztriai magyarok igényeinek?

FELREÁRTÉSEK, ILL. FÉLREMAGYARÁZÁSOK ELKERÜLÉSE VÉGTE nem árt utalni arra, milyen körülmények között, milyen céllal alakult a Központi Szövetség. 1956 után a hetvenes években általános szétesés jelei voltak tapasztalhatók. Az érezhető magyarországi beavatkozás miatt, meg a nagyfokú társadalmi beépültség következtében a többség nem kívánt élni az egyesületek által nyújtott több mint szerény lehetőségekkel, hanem családi környezetébe visszahúzóda élte mindennapjait. Aki mégis ragaszkodott valamilyen módon magyarságához, magyarországi látogatásokban élte ki ezen hajlamait. Az adott körülmények között tehát nem volt más választás, mint megkísérelni a lehetetlent: az elszigetelődés, ill. beolvadás helyett a fennmaradást választani, azaz izoláció, ill. asszimiláció helyett az integráció útjára lépni, vagyis osztrák állampolgárokként megőrizni magyarságunkat. A visszaszűkült körülmények ellenére ezt tekintették az alapítók a kibontakozás, a jövő útjának. Szerencsésnek bizonyult, hogy 1976-ban megszavazta a parlament az osztrák népcsoportokról alkotott törvényt. Tehát jogi keretek között lehetett legalizálni, törvényesíteni az elképzeléseket. 13 évig tartott, de a magyarországi rendszerváltozás után két évvel sikerült elérni a Bécs és környékén élő osztrák honosságú magyarok népcsoportkénti elismertetését. A siker, bár az eredeti cél részeredményének felelt meg, ugyanis ez Ausztria valamennyi osztrák honosságú magyarjának integrációja volt, mégis nagy, szinte történelmi léptékű előrelépést jelentett, egyrészt, mert sikerült élni a törvény kínálta lehetőséggel, másrészt Bécs és környéke magyarjai akkor az ausztriai összlétszámnak közel kétharmadát alkották.

AZ ELISMERÉS NAGY FELHATÓERŐT JELENTETT A KIBONTAKOZÁSBAN. Ezért is emlegették sokan, hogy egyfajta honfoglalás következett be, vagyis az alapokat sikerült lerakni, hozzá törvényes kereteket biztosítani, s attól kezdve, azóta a magyarokon, helyesebben közösségeiken múltot, múltik, milyen tartalommal töltik ki a kereteket. Ehhez még annyit kell hozzáfűzni, hogy a kezdeményezők eredetileg a burgenlandi magyarokkal közös képviselőtestület létrehozását tűzték ki, ellenben a Burgenlandi Magyar Kultúregyesület elzárkózott ez elől. Ettől függetlenül mint egyetlen jogi alakulatnak, a Magyar Népcsoporttanács tagjainak 1993-ban nyolcra 16-ra emelték számát, fele-fele arányban burgenlandi-bécsi összetételben. Azóta együtt képviselik a két csoportosulás érdekeit. A burgenlandiakra való utalás mögött egyéb meghasonlási fellépésekre is sor került, vagyis az eredményéért meg kellett harcolni, nem egy esetben mind magyarországi, mind ausztriai magyar ellenszéllel kellett megküzdeni. A Központi Szövetség a népcsoportkénti elismerés mellett három pontban jelölte meg rendeltetését:

1. tagegyesületeinek érdekképviselő, 2. az egyesületi tevékenység egybehangolása, 3. az egy-egy tag-egyesület teljesítőképességét meghaladó tervek és vállalkozások felkarolása, amiknek megvalósítása központi irányítást és ügykezelést igényel. További taglalás helyett következék a Központi Szövetség eddigi tevékenysége súlypontjainak felsorolása:

1. A KSZ kezdeményezésének és törekvéseinek köszönhetően az osztrák kormány és Parlament 1992-

ben a magyar népcsoport részeként ismerte el a Bécs és környékén élő osztrák honosságú magyarokat. Korábban csak a burgenlandi magyarokra alkalmazták a népcsoport jogi megfogalmazását.

2. A KSZ az egyesületi kereteket szélesítve általános ausztriai magyar érdekeket képvisel; ennek megfelelően tagegyesületein keresztül felépítette kapcsolatrendszerét.

Rendezvényen kívül tagegyesületeivel közös összejeveleket szervez; Bécsben együtt rendezik meg a március 15-i és október 23-i megemlékezéseket.

3.1. Tartományi és szövetségi szinten kapcsolatokat épített ki és tart fenn a parlamenti pártokkal, kormánysszervekkel (Kancellária, minisztériumok) és intézményekkel.

3.2. Ügyszintén folyamatos kapcsolatban van az ausztriai népcsoportok szervezeteivel.

3.3. A rendszerváltozás óta együttműködési szintig rendeződtek kapcsolatai a bécsi Magyar Nagykövetséggel és a Collégium Hungaricummal.

4. A népcsoportkénti elismerés következményeként a KSZ képviselői jogot kapott a Magyar Népcsoporttanácsban. A Népcsoporttanács javaslatokat nyújthat be a népcsoportok, különösképpen a magyar népcsoport helyzetének javítására.

A Központi Szövetség elnöke jelenleg egyben a magyar Népcsoporttanács elnöke.

5. A népcsoportkénti elismerésnek köszönhetően a KSZ által képviselt egyesületek egész Ausztriában jogosultak a Kancellári Hivatal támogatására. Annak ellenére, hogy – Burgenlandtól eltekintve – az egyes tartományokban élő magyarokat nem sorolják a népcsoporthoz, a KSZ kiharcolta, hogy – ha szerény keretek között is – anyagi támogatásban részesüljenek regionális tagegyesületei. A KSZ azt is elérte, hogy a szűk anyagi keretek ellenére ne csökkentsék az egyes tartományok magyar egyesületeinek évi támogatását, hanem 10.000 eurós nagyságrendig kapják meg a kért összegeket.

6. 1980 márciusa óta megjelenteti a Bécsi Naplót, mint az ausztriai magyarság egyetlen reprezentatív újságját. A Bécsi Napló Európa-szerte nagy elismerésnek örvend. 2003-ban Magyar Örökség-díjban részesült.

7. 1985 óta kiadja a háromnyelvű Őrség naptárt.

8. Sodalitás névvel esetenként kiadói tevékenységet folytat; 2011 nyaráig 13 kötet jelent meg, további három a pozsonyi Madách Kiadóval közösen.

9. 1987-ben létrehozta, és azóta működteti a „Bécsi Magyar Iskolát”.

10. 1990 óta kétfévenként – 1996 óta Felsőpulyán – megrendezi a "Kufstein" Tanácskozást, amely jelenleg a magyar kisebbségek legjelentősebb szellemi-kulturális fóruma. Az egyes tanácskozások anyaga gyűjteményes kötetben jelenik meg.

11. 1999 végétől tulajdonosként fenntartja és üzemelteti a Bécsi Magyar Otthont, amit tagegyesületei is rendszeresen használhatnak és használnak.

GYÉMÁNT ZSÓFIA

Ausztrália és az ottani magyarok

(Befejező rész)

A New South Wales-i Magyar Szövetség

Kiemelkedően ápolják a külföldi baráti kapcsolatokat is, ezek erősítéséért hozták létre a Lengyel–Magyar Világszövetség Ausztráliai Szervezetét és az Ész–Magyar Kultúrtársaságot.

A rendszerváltás óta még hatékonyabban tudnak kapcsolatot tartani az elszakított területeken élő magyarokkal. Kezdetben az általuk is alapított Nemzetvédelmi Alapon keresztül támogatták a határon túli magyarokat, iskoláikat és kollégiumaikat. Miután ez megszűnt, a Magyar Segélyalapon keresztül folytatták az adakozást. A 2000-es évek első évtizedében átlagosan évi 50–60 ezer dollárt juttattak a Kárpát-medencébe.

Az évek során rengeteg egyházi tisztségviselő, politikus, olimpike, színművész, író, újságíró és zenész látogatott Magyarországról Ausztráliába, a szövetség meghívására. Legfontosabb feladatuk talán mégis a bevándorlók magyarságtudatának megőrzése. Kardos Béla, a szövetség elnöke így ír erről: „Jgyekszünk Ausztráliába sodródott honfitársainkat és azok leszármazottait, a második és harmadik generációt, az úgynevezett unoka nemzedéket magyar öntudatukban megtartani, és kettős identitásra ösztönözni.” Ennek érdekében részt vesznek a háromévente megrendezett, alkalmanként tíznapos Ausztráliai Magyar Találkozókon. A nemzeti önazonosság megőrzéséért szervezett találkozók az 1960-as évek végén indultak, közülük hármat a szövetség rendezett. Az ötletfelvető, Nagy Ákosné és a rendezők, Kardos Béla, Dr. Jani István és Bárány Márta az Ausztrál Erdemrend kitüntetésében részesültek II. Erzsébet királynő részéről. Ugyancsak az identitásunk megtartása érdekében az Új-Dél-Wales-i Magyar Szövetség 2001-ben elindította az Identitás Konferenciákat. Ezeken a találkozókön helyi és meghívott szakemberek között esik szó megmaradásukról. A Duna

12. 2000 óta „honismereti” előadássorozatot rendez felnőttek számára (magyar történet, irodalomtörténet, művészet- és zenetörténet stb.).

13. Jeles személyiségekről, évfordulókról konferenciák, kiállítások, koncertek rendezésével emlékezik meg (1956. 30., 40., 50. évfordulója; Széchenyi István születésének 200. halálának 150. évfordulója, a Magyar Nemesi Testőrgárda alapításának 250. évfordulója stb.)

14. A KSZ elérte, hogy az időközben megszűntetett Illyés Közalapítvány támogatása Ausztriára is kiterjedjen és megszervezte az ausztriai alkura-tóriumot.

15. Kapcsolatai kiterjednek Magyarországra és a Kárpát-medence magyar kisebbségeire.

16. Fennállása 30. évfordulójára (2010. május) Chronica Hungarorum Austriacorum címmel gyűjteményes kötetet adott ki német és magyar nyelven, amely betekintést ad az ausztriai magyarok múltjába és jelenébe, részletesen ismerteti a Központi Szövetség rendeltetését és tevékenységét, bemutatja a tag-egyesületek összetételét és munkáját.

A KSZ alapító tagja a Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetségének (NYEOMSZSZ); közreműködik a nyugat-európai szórvány magyar élet alakításában. Elnöke a Központi Szövetség elnöke.

Nem volt, nem lehetett céloom az egyoldalúság. Éppen ezért szeretném kiemelni, hogy az egyesületek létharcot folytatnak, közülük számosan Burgenlandban, Bécsben és – kivéve Karintiát és Vorarlberget – egész Ausztriában figyelemre méltó tevékenységet fejtenek ki. A kritikus észrevételekkel nem kívántam csorbítani az egyesületek vitán felül álló érdemeit, inkább a követelményekre akartam felhívni a figyelmet. Hasonló módon nem kizárólagossági szinten volt szándékomban bemutatni a Központi Szövetséget, már csak azért sem, mert tevékenysége és sok megvalósult célkitűzése ellenére változatlanul program. Kétségtelen, vele szemben felvetődik az alternatíva kérdése. Vagyis nélküle képesek-e az ausztriai magyar közösségek folyamatos és eredményes összefogásra, fel tudnak-e lépni hatáson a valamennyiüket egyaránt érintő közös ügyek érdekében?

Különösen napjainkban, amikor az osztrák kormány az 1976. évi népcsoporttörvény módosítására törekszik, szerénytelenség nélkül, tényként említhető, hogy több javaslattal a Központi Szövetség lépett elő és a népcsoporttanácson keresztül hallatt a szavát. Most, amikor a törvénymódosítási javaslatot a Kancellária véleményezésre bocsátotta ki, nagyon oda kell figyelni, vajon milyen pozitív változások várhatók el tőle. Ilyenkor több mint tanácsos kikapcsolni az érdekellentéteket, a személyes jellegű torzsalkodásokat, és egységes fellépéssel azon lenni, hogy a többi népcsoportokkal összefogva sikerüljön érvényt szerezni a fennmaradásunkat szolgáló érdekeknek.

A szlovákiai magyar kisebbségi minimumról

(Felvidék.ma) – A Szlovákiai Magyarok Kerekasztala (SZMK) kezdeményezésére *“hármas találkozó”* keretén belül 2012. június 18-án ismét tárgyalóasztalhoz ült az MKP és a Most-Híd küldöttsége. A találkozóra a pozsonyi Bonbon szállóban került sor. A Magyar Koalíció Pártjának küldöttségét Berényi József pártelnök vezette, a Most-Híd delegációját ugyancsak a pártelnök, Bugár Béla. A MKP Országos Elnökségéből Bárdos Gyula, Farkas Iván, Szigeti László is tagjai voltak az MKP küldöttségének. A Most-Híd elnökét elkísérte Solymos László frakcióvezető és A. Nagy László kisebbségügyi kormánybiztos is. A házigazda SZMK részéről Öllös László és Tokár Géza üdvözlözték a találkozó résztvevőit. Az SZMK küldöttségének tagjai voltak Pék László (pedagógusszövetség elnöke), Király Zsolt (Vox Juventae PT) és Zsille Béla (Pro Urbe PT) is. Az SZMK a találkozóra, kiindulási alpnak elvette a *“Szlovákiai magyar kisebbségi minimum - nemzeti alapértékeink”* című dokumentumát. A találkozó után a résztvevők közös sajtótájékoztatót tartottak. A tárgyalás eredményeit Tokár Géza, Berényi József és Bugár Béla közösen tartott sajtótájékoztatójukon ismertették. Tokár Géza örömet fejezte ki, hogy konstruktív párbeszéd folyt a felek között. Berényi József jó kiindulási alpnak nevezte a Kerekasztal által kidolgozott anyagot a következő tárgyalásokhoz. A népszámlálási adatok is azt mutatják, hogy szükség van azon szervezeteknek, személyeknek a közös cselekvésre, akiknek fontos a szlovákiai magyar közösség jövője. *“Számukra fontos, hogy a majdani dokumentum testületi jóváhagyást is szerezzen”* – mondta. Bugár Béla szerint is szükség van olyan hosszú távra mutató dokumentumra, amely segíti a szlovákiai magyarság megmaradását és fejlődését. *“Ehhez a Híd partnerséget kínál”* – mondta.

dorlók szervezeteivel, valamint ausztrál társadalmi és kulturális egyesületekkel; Magyar Ház létesítése.”

Mindezt az Új-Dél-Wales-i Magyar Szövetség tökéletesen teljesítette, és teljesíti ma is. Töretlenül segítik a hazájuktól több kontinensnyi távolságra élő magyarokat, szervezeteik klubházaiban teljesen otthon érzéhtik magukat, találkozhatnak a többi magyarral, nem veszítik el gyökereiket. Jó példája ennek a 2009. május 3-án megrendezett református családi nap, melyről a Magyar Élet című hetilap 2009. május 14-i száma tudósít.

Az ausztráliai magyarok létszáma napjainkban

Laurie Ferguson föderális képviselő az 56-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulója parlamenti megemlékezésén úgy vélekedett, igazából mintegy 150–200 ezer magyar él Ausztráliában. A 2006-os népszámlálás során azonban 67.616 személy vallotta magát magyar származásúnak. Ez a szám 8%-os emelkedést mutat a 2001-es felmérés eredményéhez képest. A magyarok többsége Új-Dél-Wales állam területén él, 23.577 személy, körülbelül az ausztráliai magyarok 35%-a. Victoriában 21.727 fő, Queenslandben pedig 9795. A Victoriában élő magyarok az ottani magyarság 32%-át, a queenslandban a 14%-át teszik ki. Dél-Ausztráliában 5427, Nyugat-Ausztráliában 4230 személy magyar születésű. Az Ausztrál fővárosi területen 1652 fő, Tasmaniában 877, Az Északi területen 331, csupán az ausztráliai magyarok fél százeleka él.

Az emigránsok 97%-a vette fel az ausztrál állampolgárságot, és akár a múlt évszázadok Ausztráliába vándorolt magyarjai, ők is szép eredményeket tudnak felmutatni az élet minden területén. Az Ausztráliába kivándorolt magyarok számának növekedéséhez a befogadó környezet és a magyarságtudat megtartásában támogatást nyújtó szervezetek tevékenysége is hozzájárult.

KÖZÖTTÜNK ÉLNEK

Rudnay Lajos

A 18. században a Schwechat-patak partjára települt malmok között járok. Itt találkozom Rudnay Lajossal, a sátoraljaújhelyi CERTA-cég főreszvényesével. A Rudnay név ismerősen cseng a magyar fülnek, hiszen a család egyik őse, Rudnay Sándor építtette esztergomi érsek-ként 1820-ban a bazilikát. Az 1956-ban gyerek-ként Ausztriába került Rudnay Lajos 2000 óta Borsodban, Magyarország egyik legszegényebb vidékén gyártulajdonos és ma közel 320 embernek ad munkát és megélhetést. Feleségével együtt csak a hétvégéket töltik Ausztriában.

Miután Magyarország 1989-ben szabad lett, rögtön elhatározta, hogy visszatér?

Nem, nem. Erről szó sem volt. Békésen dolgoztam Ausztriában a pénzügyi szakmában, amikor 1992-ben egy német-francia társaság felvásárolta a soproni ELZETT gyárat és magyarul, franciául, németül, angolul tudó pénzügyi igazgatót keresett. Jó váltásnak ígérkezett és elvállaltam.

Milyen állapotokat talált az új munkahelyén?

Röviden így jellemezhetném a helyzetet: a soproni irodám ablaka a Csengeri utcára nézett, ahol láttam, hogy miként próbál megelőzni egy BMW egy bandukoló lovas kocsiát. Az ELZETT-nél mi voltunk a BMW! Nehéz volt megértetni az emberekkel, hogy egy nyugati vállalat elvárása más, mint az „5 éves terv”. A munkatempótól a fizetések bankszámlán való átutalásáig mindent újra kellett szervezni és ez sokszor ütközött értetlenségbe. Az egész óriási kihívás volt számomra, ami azzal kezdődött, hogy meg kellett tanulnom rendesen magyarul, hiszen kamaszkoromtól kezdve csak a szüleimmel használtam ezt a nyelvet.

Ha már a gyermekkorát emlegeti, honnan származik Magyarországról?

Kaposvárról. Jogi végzettségű édesapám az ottani cukor- és malomipari vállalatnak volt az igazgatója. A kommunizmus beköszöntével leváltották és boldog volt, hogy egyáltalán könyvelőként megmaradhatott a malomban. Hét gyereket kellett eltartania. Nehezen éltünk, úgy, mint a szomszédaink, csak mi többen voltunk.

Miért hagyta el Magyarországot?

Miután édesanyám a Habsburgokkal rokon Meran grófnő volt, soha nem vesztette el az osztrák állampolgárságát. A forradalom hírére ausztriai rokonaink gyógyszereket hoztak teherautóval a kaposvári kórházba és kihasználva a lehetőséget meghívtak minket látogatóba Ausztriába. Édesapám nem is jött velünk. November volt, és Szentgotthárdnál már láttuk, hogy mögöttünk vágják ki a faszor fát. Így védekeztek a helybeliek az oroszok bejövételének a hírére. Édesapámnak karácsony előtt pár nappal sikerült egy, a határsávot jól ismerő helybeli segítségével Ausztriába menekülni. A jobb élet reményében hagytuk el Magyarországot. Ausztriában soha nem laktunk menekülttáborban, a rokonok adtak kézről kézre minket. Mindenki segített, ahogy tudott. Egy zürichi rokonunk vállalta az én iskoláztatásomat. Így kerültem 1957 januárjában Lausanneba egy előkelő internátusba.

Egy 11 éves magyar fiú nyelvtudás nélkül francia nyelvű internátusban! Milyen érzés volt?

Borzasztó! Se németül, se franciául nem tudtam. Hatszáz gazdag gyerek között ott álltam egyedüli magyarként bórnaádrágban, zekében és egy kockás ingben. Ünnepnapokra volt egy nehéz, szürke flanelnádrágom és egy szűk kék zakóm, miközben a társaim csakis 501-es Lewis Strauss farmernadrágot, Fred Perry polóinget hordtak, collegecipővel. Egyedül voltam, boldogtalan és annyira más, mint a többiek. Rengeteget bögtém és minden szünetet a WC-ben töltöttem. Hónapokig tartott, amíg a szűkre szabott zsebpénzemből összespóroltam azt a 19,60 Frankot, amiből megvehettem a farmernadrágomat. Ekkor merészkedtem először ki az udvarra a társaimhoz.

Nyolc hosszú évet töltöttem ott. Megtanultam franciául, az angol kötelező volt. A nyarakat a szüleimnél töltöttem Ausztriában, főleg Bécsben, ahol édesapám állást kapott. Az érettségit Bécsben tettem le. Németül igazán a katonaságnál tanultam meg. Megpróbálkoztam a jogi egyetemmel is, de munka mellett és az akkor még nem tökéletes német tudással fel kellett hagynom vele. 1972-ben megnősültem, két fiúnk született: István és Sándor. Osztrák feleségem ragaszkodott a magyar nevekhez! Elvégeztem a mérlegképes könyvelői iskolát és ettől kezdve mindig bank- és pénzügyekkel foglalkoztam.

Ilyen előzmények után kaptam a soproni állásajánlatot.

Mennyi időt töltött pénzügyi igazgatóként a soproni francia–német cégnél?

1992-től 1999-ig voltam ott. A vegyes vállalat 1995-ben szétvált, én az újonnan alapított lövői üzembe kerültem igazgatónak. A vállalat a kezdetektől nagy nehézségekkel küszködött. Különösen sok gondot okozott a soproniak alá helyezett sátoraljaújhelyi leányvállalat. Az egyik utolsó feladatomban a cégnél annak felmérése volt, hogy miként tudna ettől a veszteséges cégtől megszabadulni a stuttgarti főnökség: bezárni, a minimálisra csökkenteni a termelést vagy találni valakit, aki megveszi. Miután az én szerződésemet sem hosszabbították meg, ott álltam 56 évesen munka nélkül. Eshelyem sem volt állást kapni valahol. Nyolc hónapig vívódtam, amíg elhatároztam, hogy megveszem a sátoraljaújhelyi céget. Minden megtakarításunkat és egy éve-kig futó bankkölcsönt fektettem bele.

Nagy merészség volt, egy veszteséges céget felvásárolni!

Óriási kockázatot vállaltam. Az első öt év katasztrofális volt. Albérletben laktam, a gyár termelékenysége a lécc alatt volt, a minőség gyenge, a forint-dollár elszámolás veszteséges, megrendelés alig, összesen két terméket gyártottunk. Meg kellett küzdenem azzal a mentalitással is, hogy „neked könnyű, 56-ban meglógtál az országból, meggazdagodtál, most adjál belőle nekünk is”. Közel álltam hozzá, hogy bedobom a törülközőt és csődöt jelentek be.

Ebben a kétségbeesett helyzetben összehívtam egy vállalati gyűlést és bejelentettem, hogy csak úgy tudom megmenteni a céget, ha lemondanak pár hónapra a fizetésük 7%-ról. Csak a vezérigazgató és a kereskedelmi osztály vezetője nem járult hozzá. Az első adandó alkalommal megváltam tőlük. Perek sora szakadt ezzel a nyakamba, de nyertem. Nagy előrelépés volt, hogy egy helyi konkurens német vállalat elbocsátotta az igazgatóját, akit én felvettem. Azóta ketten intézzük az ügyeket. Húsz százalékban részese a cégnek, helyben lakik, mindene a gyár és embe-rileg is jól kijövünk, kiegészítjük egymást.

Hogyan sikerült megrendeléseket szerezni?

Sok-sok munkával, az összeköttetéseim felhasználásával és szerencsével. Megváltoztattuk a gyár egész profilját. Mindenféle technikai öntvényt gyártunk. A mi előnyünk, hogy komplett munkákat vállalunk: megtervezünk a kívánt alkatrészt, legyártjuk, finomítjuk, galvanizáljuk, festjük, ha kell, be is szereljük. A stratégiánk lényege, hogy nem kötelezzük el magunkat egy vevőnek és egy ipárgáznak sem. Ezáltal több lábon állunk. Gyártási területeink: a háztartási gépek-, az elektroipar-, a pneumatika-, a járműiparban az autók és a vasúti alkatrészek, és az épületek nyílászáró szerkezetei. Ma már számos világcéggel dolgozunk együtt: Bosch, BMW, Honeywell stb. Évente több száz árajánlatot adunk le. Erre külön osztályunk van. A nyereséget a gyár fejlesztésére fordítjuk. A 2009-es válságot sikerült minimális veszteséggel megúsznunk. Nem bocsátottunk el senkit. Ahogy nő a megrendelések száma, úgy kell mindig újból és újból invesztálnunk: új öntőde, új gépek, újabb hitel. Egyetlen megrendelő sem fizet előleget és manapság nehéz találni olyan bankot, amelyik hitelez! A nagy nemzetközi cégek és a technika rohamos fejlődése diktálja az iramot. A múlt évben megvett gép, ma már elavult. A megrendelés, a piac megvan, invesztálni kell, mert ha megállunk minden elvész. Minőségi árut, mikropontossággal kell szállítani, mert a selejt hitelvesztésbe és rengeteg pénzbe kerül.

Honnan szerzi ehhez a precíz munkához a jó munkaerőt?

Ez nagy probléma. Borsodban hatalmas a munkanélküliség, de kevés a szakember. Általában rossz a szakmunkásképzés és a jó munkaerőt elszívja a Bosch, a Suzuki, az Audi vagy külföldre mennek. Ott tartunk, hogy inkább mi tanítjuk be a dolgozni valóban akaró embereket. Négy műszakban, szombat-vasárnap is dolgozunk. Megyénkben mi vagyunk a 43. legnagyobb foglalkoztató, csak idén 50 új dolgozót vettünk fel. Ez 50 család megélhetését jelenti, akik itt költik el a pénzüket és büszkék arra, hogy nálunk dolgoznak. Ennek a környéknek mi fontosak vagyunk. Ez ad nekem is erőt a mindig újabb feladatok megoldásához. Nyugdíjas feleségem leköltözött hozzám, magyarul tanul és vettünk egy házat. Nem lettem milliomos, de a gyár fejlődése, az emberek hálája elégedettséggel tölt el.

FERENCZY KLÁRA

A Bécsi Napló és a megszálló szovjetek esete – a lap felszámolása 1947 nyarán –

Az előző lapszámban ismertett 1946-1947-es kiadású Bécsi Napló története alább folytatódik: A szerkesztőség 1947-es felszámolására Koroly Péter Bécsben élő újságíró hívta fel az „utódok” figyelmét. Ezt Korolyra hivatkozva közölték az 1980/3-4. számban, hivatkozva a szociáldemokrata Arbeiter-Zeitung 1947. augusztus 28-án megjelent egyik cikkére. A részletek ki-derítésére Deák Ernő buzdított, a bécsi kutatóra pedig az Osztrák-Magyar Akció Alapítvány támogatásával kerülhetett sor.

„Ez a történelmi riport a vasfüggöny legérdekesebb országáról, Magyarországról szól, amely sorsát a szabad választások során egy polgári többségre bízta, azonban az ország és a hatalom a kommunista kisebbség kezébe került, akik a többség vezetőit börtönbe vetették, vagy pedig emigrációba kényszerítették. Az eredmények jól ismertek, de nem az események valós története... Függöny fel!”

A fenti részlet a „A vasfüggöny titka” („Das Geheimnis des Eisernen Vorhanges”) címmel 1947. augusztus 23-án megjelent újság-cikk bevezetőjéből való. A szerző a szociáldemokrata Turcsányi Gyula, a Bécsi Napló felelős szerkesztője. A huszonnyolc oldalas cikket a lap utolsó számában különszám-ként publikálta, amely az előzőektől eltérően német nyelven jelent meg. Turcsányi a közel-múlt eseményeit vette górcső alá, megvizsgálva a Magyarországon történeteket 1944 nyará-tól, amikor is a szovjet csapatok átlépték az akkori országhatárt. Elemzésében nagy hangsúlyt fektetett annak feltárására, hogy miként szereztek meg fokozatosan a kommunisták a hatalmat. Azonban nem feledjük, hogy a cikk publikálásának időpontjában még csak előké-zítés alatt volt a később „kékcédulés választ-sokként” hírhedtté vált kommunista választási család és az egypárti diktatúra, az 1948-as „for-dulat évével”.

Turcsányi a kommunisták módszereit a követ-kezőképp jellemezte: „.... A kommunista párt-nak a keleti országok közül, Magyarországon volt a legnehezebb talajt találni. Elhallgatták a múlt-at, de ennek ellenére az orosz térhódítás ajtókat és kapukat nyitott meg számukra, azonban még-sem tudtak azonnal ajtóstud a házba törni. Jólle-het a kommunista párt újjászervezése minden ren-delkezésre álló erő igénybevitelével történt, külön-böző fedőnév alatti szervezetekbe kellett csalogat-ni a népet. Ezeket általában pártion felüli szerve-zetekként tartották számon, azonban a szervezők képzett kommunisták voltak. Ezek a fedőszervek százzal nőttek ki a földből, hogy megnyerjék az embereket. A fennálló egyesületeket pedig meg-szüntették.”

A szerző többek között ország-világ elé tárta az Andrassy út 60. titkait is. A 1945-ös poli-tikai rendőrségről írta, hogy „nem csak állam volt az államban, hanem az állam feletti sokkal nagyobb hatalom volt.” Az erőszakszervezet hírhedt vezetőjét, Péter Gábert is bemutatva írásában. Turcsányi cikke zárásaként a közel-gő 1947. augusztus 31-re kiírt választások ered-ményeit latolgatta. Rövid elemzésének konk-lúziójaként és talán egyben reményének han-got adva kijelentette, hogy a kommunisták ki-sebbségben maradnak.

A szerző bizonyára valami rosszat sejtetett, mert három nappal a különszám megjelenése után már Párizsban volt. 1947. augusztus 26-án, szombaton délután két szovjet katona, osztrák rendőrök kíséretében átkutatták az I. kerületi Gölsdorfasse 3. szám alatti házban lévő szer-kesztőséget, fegyverek után kutatva. [1945-1955 között Bécs kerületei egy-egy megszálló hata-lom igazgatása alatt voltak az I. kerület kivéte-lével. Itt négyhatalmi megszállás volt, de havon-ként váltották egymást a vezetésben. Szerk.] Éjjel három órakor már egy csapat szovjet ka-tona érkezett oda, majd lefoglalták a levelezést és az iratokat. A szerkesztőséget lezárták, aho-va kizárólag csak a szovjet városparancsnokság engedélyével lehetett belépni. Az akcióról el-sőként a Wiener Kurier, az amerikai megszálló csapatok német nyelvű lapja tudósított augusz-tus 26-i számának címlapján. Információik sze-rint a szovjetek a néhány nappal azelőtt megje-lent német nyelvű különszám miatt hajtották végre az intézkedést. A lapot már áprilisban betiltották Magyarországon. Augusztus 24-én, csütörtökön, a különszám megjelenése utáni napon a Bécsi Naplót készítő nyomdászt, Pin-tér Ernőt, mint háborús bűnöst letartóztatták és hat nyomdagépét elszállították.

Az osztrák kommunista párt lapja, az Österreichische Volksstimme a Wiener Kurier után, 1947. augusztus 27-én tudósított az akcióról. A cikk címéből is láthatóan elfogult volt, a szovjetbarát politika jegyében íródott: „Magyar összeesküvés leleplezése Bécsben. A »Bécsi Napló« uszító lapot megszüntették – A nyomda tulaj-donosát háborús bűnösökként letartóztatták” („Ungarisches Verschwörernest in Wien ausgehoben. Das Hetzblatt „Becsi Naplo” eingestellt – Der Druckereibesitzer als Kriegsverbrecher verhaftet”). Majd kifejtették a részleteket a ma-gyarországi olvasó számára is már megszokott szólamokkal. „Fasiszta”, „reakciós” magyar me-nekült „DP” (displaced person) összeesküvők felállították bécsi központjukat, létrehozva a Bécsi Naplót. Ez a különszám pedig – vélemé-nyük szerint – azért jelent meg német nyelven, hogy a „szomszédos demokratikus” Magyaror-szággal szembeni „uszító” tevékenységüket már az osztrák lakosság körében is folytatni tudják. Az Österreichische Volksstimme továbbment és

kémnek nevezte Turcsányit, akit „néhány héttel ezelőtt államellenes tevékenység, haza-árulás és kémkedés miatt letartóztattak”.

Azonban amerikai titkos ügynökök csellel elra-bolták és Bécsbe szállították. A kommunista lap szintén beszámolt Pintér nyomdász letartóztatásáról.

Arra, hogy Turcsányi amerikai kém lett volna, korábbi kutatásaink során nem derült fény. Mint ahogy azt az előző lapszámban is közöl-tük, Turcsányit – a szovjet állambiztonsági szer-vek információi szerint – az angol FSS-20 hír-szerzőszerv tanulmányozta és a pontosabb figye-lés érdekében személyi titkárárt is beszervezte. Vajon a szovjet állambiztonsági szervek nem tartották fontosnak leírni, hogy a Bécsi Napló szerkesztője amerikai kém? Ennek felderítése a kutatás további feladata lehet, a bécsi Staatsarchiv állambiztonsági anyagai között. Addig is az összefüggések feltárása érdekében érdemes elolvasni az osztrák szociáldemokrata párt lapjának, az Arbeiter-Zeitung-nak 1947. au-gusztus 28-án megjelent cikkét „Magyar választá-si küzdelem Bécsben” – az angol FSS-20 hír-szerzőszerv tanulmányozta és a pontosabb figye-lés érdekében személyi titkárárt is beszervezte. Vajon a szovjet állambiztonsági szervek nem tartották fontosnak leírni, hogy a Bécsi Napló szerkesztője amerikai kém? Ennek felderítése a kutatás további feladata lehet, a bécsi Staatsarchiv állambiztonsági anyagai között.

Ugyanis a szociálde-mokrata lap arról tájékoztat, hogy „mint meg-szokott, a kommunista sajtó a szovjet hatóságok védelmében, teljesen tévesen mutatta be a törté-neteket.” Az Arbeiter-Zeitung ezzel szemben egy augusztus 6-i tudósítására hivatkozva közölte, hogy Turcsányi nem azonos Turánszkyval. Turánszky Istvánt ugyanis – ahogy azt a lap au-gusztus 6-án az MTI-re hivatkozva közölte – amint kihallgatásra vezették a Markó utcában, két férfi és egy nő elrabolta, majd pedig egy amerikai rendszámú személyautóval elhajtottak.

A szociáldemokrata lap – szemben a kommu-nistával – Turcsányit vette védelmébe. Ugyanis véleményük szerint egyetlen olyan szót sem tar-talmazott a kérdéses cikk, amely osztrák törvé-nyeket sértettek volna. Szintén nem támadta egyik megszálló hatalmat sem, tehát „minden üldözés osztrák szempontból törvénytelen és lére sem jöhetett volna. Ez tehát nem is osztrák, ha-nem szovjet akció volt, osztrák földön.”

Források: Országos Széchényi Könyvtár: Bécsi Napló 1947; Web-Archiv der Arbeiter-Zeitung, http://www.arbeiter-zeitung.at; Wienbibliothek im Rathaus: Österreichische Volksstimme 1947; Wiener Kurier 1947.

ERDŐS KRISTÓF

Gulyás Csárda – Étterem

1210 Wien Leopoldauer Straße 164.

Tel.: 01/2591548

Magyaros ízekkel, kedvező árakkal, kellemes környezettel, 100 fős kerthelyiséggel, 70 fős földszinti, 90 fős emeleti résszel rendelkezve vállalkunk céges, családi rendezvényeket, esküvőket, szülinapi partikat, de ebédre vagy vacsorára egyedül vagy szűk körben is szívesen vendégül látjuk.

Menü 5,30 Euro (leves+főétel), házhoz szállítással 5,90 Euro.

Szombat, vasárnap friss, házias cukrászsütemények! Torták, egyedi torták, esküvői torták rendelhetők (Rendelését kérjük 3 nappal előre leadni szíveskedjék)

Szeretettel várjuk !

++

Helyhatósági választások Romániában, 2012

A június 10-i választások óta a szociáldemokrata Victor Ponta kormányának Traian Basescu elnök önkényes megbuktatásával sikerült magára haragítania az EU illetékes irányítóit, ezáltal Magyarország után jelenleg Romániára irányul a figyelem, ami belpolitikailag is mozgásba hozta a kedélyeket. A július 29-re kitűzött népszavazás –, amelynek kimenetele lehet Basescu visszatérése az elnöki székbe, vagy éppenséggel Ponta csínytevésének helybenhagyása – magyar szempontból mégsem jelent központi témát. Így az RMDSZ a választókra bízta, részt vesznek-e a véleménynyilvánításon. Most inkább az a kérdés, okulva a helyhatósági választásokon, hogyan készüljenek a novemberi parlamenti választásokra. A Magyar Polgári Párt elnöke, Szász Jenő máris a magyar szövetség javaslatával állt elő: figyelembe véve az erőviszonyokat 8 : 1 : 1 arányban kössenek alkut a mandátumok elosztásában, amiket persze még meg kell szerezni. (Szerk.)

AZ IDEI HELYHATÓSÁGI VÁLASZTÁSOKRA Romániában rendkívüli körülmények között került sor, amennyiben pár héttel a választások előtt az addigi ellenzéknek, sokadik kísérletre, sikerült megbuktatnia – a nem magyar kisebbségek „megvásárlásával” – Emil Boc jobbközép kormányát. Nemesak a nagyfokú politikai bizonytalanság okán kell rendkívülinek mondani a választásokat – ugyanis Romániában mindmáig minden választást veszítő párt csalást kiált, tehát a váltás, úgymond, a családok kérdésében is „átalakította” a helyzetet – hanem azért is, mert az új hatalmi koalíció a választások rendjén is változtatott: a polgármestereket egyetlen körben egyszerű többséggel választották meg. Ez a nagy pártok jelöltjeinek kedvez, vagyis elősegíti a pártrendszer kétpólusúvá válását. Az egyfordulós polgármester-választásról olyan hírek jöttek az RMDSZ köreiből, hogy abban reménykedik, a relatív többséggel megszerezhető polgármesteri szék megnyitja olyan városokban a párt esélyeit, ahol több választás óta képtelen győzni: például Marosvásárhelyen. Magyar szempontból a változtatás felveti az RMDSZ és a két kihívó párt, a Magyar Polgári Párt (MPP) és a frissen bejegyzett, idén először induló Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP) közötti verseny

kérdését, és a törvényi módosítás – a román minta szerint – szintén az RMDSZ-t hozza előnyösebb helyzetbe.

ORSZÁGOSAN A VÁLASZTÁSI EREDMÉNYEK nem hoztak jelentős újdonságot, mondhatni meglepetés nem történt. Győzött a Szociáldemokrata Párt és a Nemzeti Liberális Párt által irányí-

	Polgármesterekre leadott		Helyi tanácsok		Megyei tanácsok.	
	szavazat	mandátum	szavazat	mandátum	szavazat	mandátum
RMDSZ	421.794	203	457.146	2.261	491.864	88
%	3,9	6,38	4,3	5,62	5,52	6,57
MPP	49.884	7	46.071	266	36.671	7
%	0,46	0,22	0,43	0,66	0,41	0,52
EMNP	30.835	2	44.834	214	44.276	7
%	0,28	0,06	0,42	0,53	0,49	0,52
EMNP-MPP	1.487	0	1.737	14	4.826	0
%	0,01	0	0,01	0,03	0,05	0
Magyar összesen	504.000	212	549788	2.755	577.637	102
%	4,65	6,66	5,16	6,84	6,47	7,61

tott balközép koalíció, de a vezető kormánypárt, a Demokrata-Liberális Párt elhasználódását jelző büntetőszavazás (*incumbency effect*) nem volt minden elsőprőr. Az országos eredményeket leginkább a megyei tanácsok jelöltlistáira leadott szavazatok alapján lehet értékelni. Eszerint a volt vezető kormánypárt – lásd az alábbi táblázatot – valóban sokat veszített, a frissen kormányzó balközép blokk jelentős mértékben előre lépett, miközben az újonnan megjelent médiapárt (DD Néppárt) protesztpártként komoly sikert ért el.

(Párt, Szavazat, %)

PDL (Demokrata-Liberális Párt) és blokkja 2121976, 23,81, PDL-szövetségesek önállóan 382722, 4,30, Potenciális jobboldali blokk 2504698, 28,11, USL (Szociál-Liberális Szövetség) 4452017, 49,96, Proteszt-pártok 9 777 36, 10,97, Magyar pártok 577637, 6,48, Német Demokrata Fórum 62528, 0,70, Független jelöltek 25208, 0,28, Egyéb pártok 310618, 3,49. Összesen 8910442 szavazat.

A 2008-AS EREDMÉNYEKHEZ KÉPEST a baloldali blokk szavazatokban keveset erősödött, mandátumokban sokkal többet, a kormányról frissen leváltott PDL pedig az Ókirályságban jelentős mértékben gyengült, Erdélyben nem olyan nagyon.

A MAGYAR PÁRTOKRA A SZAVAZATOK 6,48%-ÁT ADTÁK LE, ami azt jelenti, hogy a magyarság az országos átlagnál valamivel kisebb mértékben ment el szavazni, éspedig akkor, amikor az újabb

magyar párt belépésének elemzők szerint a választói verseny élénkülését kellett volna kiváltania. A magyar arány viszonylag alacsony volta azt jelenti, hogy alighanem csak az USL volt képes az átlagon felül mobilizálni potenciális választóit.

AKIK AZ RMDSZ SAJTÓJÁT FIGYELTÉK a választási eredmények bejelentése után, arra kellett, hogy gondoljanak: az RMDSZ megnyerte a választásokat. Ez nincs így. Az RMDSZ a székely megyékben – Hargita és Kovászna – ért el a korábbinál jobb eredményt, ugyanakkor Maros, Bihar, Szatmár megyékben jelentős korábbi pozíciókat veszített el. Nem sikerült megnyerni Marosvásárhelyen a polgármester-választást, de elvesztették a megyei tanács elnöki tisztséget Maros és Szatmár megyében, Szatmáron az RMDSZ képviselője 2 korábbi sikeres választás után elvesztette a polgármesteri széket. És sehol sem a másik két magyar párt által elvitt szavazatok miatt – akkora volt a szavazatkülönbség.

AZ EREDMÉNYEK AZT MUTATJÁK: az RMDSZ javított korábbi eredményein, több polgármesterre van, mint a 2008-as választások után. De: Székelyföldön, vagyis azokra a településekre koncentrált, ahol magyar kihívói (is) voltak. Egész Erdélyre kivetítve a magyarság 2008-hoz képest érzékeny veszteséget könyvelhet el. Az említett nagyvárosokon túl szórványban is gyengébbek az eredmények, Temesben nincs már magyar polgármestere Zsombolyának és két jelentős községnek, megyei tanácsai képviselő nélkül maradt 2012-ben a magyarság Beszterce-Naszód és Máramaros megyékben (korábban elveszítette Temes és Hunyad megyékben).

A MAGYAR PÁRTOK EGYMÁSSAL VERSENGHETNEK – Székelyföldön és Biharban, Szatmárban ezzel semmi gond –, de ennél fontosabb, hogy a magyarság jusson képviselőkhöz ott, ahol a demográfiai arányok ezt lehetővé teszik, és olyan képviselőt szerezzen, hogy annak komoly érdekérvényesítő ereje legyen.

AZ ELYNETI POZÍCIÓK SZEMPONTJÁBÓL gyengébb 2012-es magyar eredménnyel egyetlen erdélyi magyar párt sem lehet elégedett. Ez igen komoly lecke mindenki számára az őszi parlamenti választásokra gondolva.

DR. BODÓ BARNA, Sapientia, Kolozsvár

Üldözöttek befogadása Horvátországban

Amikor jogosan tartjuk számon a lengyel menekültek befogadását 1939-ben, nem árt hasonlítani a szerényebb arányokban is példákra ügyelni éppenséggel a szomszédságból. Horvátország Jugoszlávia szétesése következtében mintegy Szlovákiához hasonlóan Hitler jóvoltából alakult önálló állammá. Abban a helyzetben nem volt éppen a legtermészetesebb cselekvőven segíteni a Szlovéniában bajba jutott katolikus lelkeseknek, akiket üldözés, vagy egyenesen kitelepítés fenyegetett valahova Németországba. Mint ismeretes, a németek több száz – birodalmi szempontból megbízhatatlan szlovén családot telepítettek ki és vagyonukat megbízható német ajkúaknak adták.

A szlovének fennmaradásának egyik legfőbb támasza a katolikus egyház volt, ebből következett az öntudatos papok eltávolítása. Ebben a szorongatott helyzetben 1941 nyarán 132 szlovén katolikus pap keregett és talált menedéket Horvátországban. Zágráb érseke, a későbbi mártír Alojzije Stepinac a pozsegai egyházmegyében helyezte szolgálathoz a maribori püspökségből származó papokat. Egy részük nem maradt azonban új szolgálati helyén, hanem másutt kerestek menedéket, így többek között Magyarországon. Ez a bátor kiállítás előnyhívta a kapcsolatokat a horvát és a szlovén egyház között.

Újra napirenden a Beneš-dekrétumok

Civil kezdeményezés alapján, amelyet Bagó Zoltán (FIDESZ), az Európai Parlament képviselője is támogatott, a parlament Petíciós Bizottsága 2012. szeptember 20-iki ülésének programjára felvette a Beneš-dekrétumok elleni beadványt.

A második világháborút követően Csehszlovákiában három év alatt 143 jogszabályból álló csomagot léptettek életbe (ezeket Beneš-dekrétumok elnevezés alatt tartjuk számon). Nagyrészt az ország szuverenitását voltak hivatottak visszaállítani, illetve semmisnek nyilvánították a háború alatt bevezetett változásokat. Ezen törvényeknek mintegy 10 százaléka azonban súlyos sérelmeket okozott három és fél millió német és magyar lakosok százezreinek. Kimondták az országban élő németek és magyarok kollektív bűnösségét, ezzel indokolva a teljes jogfosztást, aminek alapján tömegesen vagyonelkobzást, kitelepítéseket és indoktalan büntetéseket szabtak ki. A jogfosztó jogszabályok hatása továbbra is érződik és az 1993-tól kettévált Csehszlovákia két jogutód állama, Csehország és Szlovákia, továbbra is ragaszkodik a jogtipró törvények érvényességéhez, sőt a közelmúltban parlamenti határozatban erősítették meg ezen álláspontjukat.

A petíció kezdeményezői abban bíznak, hogy végre érdemi felülvizsgálat kezdődhet a jogfosztó törvények ügyében, amelyek teljes mértékben ellentétesek az EU alapelveivel és alapértékeivel.

-as-

Dr. Gabriella Peterfy, LL.M

Tanácsadás és képviselet a gazdaságjog minden területén.

1070 Wien, Kirchengasse 3,
Tel: +43 1 236 3639, Fax: +43 1 236 3639-90
Homepage: www.peterfy-law.com
E-Mail: peterfy@peterfy-law.com

++

Akiknek 1918-ban honvágyuk lett Magyarország iránt

A világháború negyedik évének végén adja hírül Tolna megye sajtója: '100 000 osztrák gyermeknek vendéglátó magyar s német ajkú családoknál nyáron 6 heti elhelyezését tervezik'. Cserében osztrák tengerparti szállodákban magyar gyerekeket üdültetnek. (Az utóbbiról kedves emlék a költő, József Attila életrajza...) Korabeli újságcikkek mesélnek arról, ami magyarul *Károly király gyermeknyaraltatása*, de eredeti neve jóval kifejezőbb: *Kaisers Karl Wohlfahrts-fahre*.

A kezdeményezés az utolsó Habsburg-uralkodótól indul, de gyűjtések is támogatják: az osztrákok 6,5, a magyarok 4,5 millió koronát adtak össze, a háború által leginkább sújtott gyermekek szenvedéseinek enyhítésére. Ez a magyar vidéken sem ment könnyen: szabott fejadagok, élelmiszerjegyek, rekvirálások jelzik az ellátás határait. A hatóságok ezért engedélyezik, hogy az új termésből az ellátó családok a vendégek részét is megtarthassák, lesz élelmiszerjegyük, s megígérik, majd a rekvirálásoknál is figyelnek rájuk. Ezenfelül gyermekként kapnak hat hétre jelképes 60 koronát, tíz kiló hús hivatalos árát...

A Tolna-vármegye és a Közérdek 1918. május 16-i vezércikke szerint 'a gyermekek csoportokban, felügyelőnőkkel vasút vagy hajóállomás közeli, megélhetési s egészségügyi szempontból alkalmas községekbe kerülnek'. Az aratás után várható, „nagyobb ausztriai városok sok nélkülözést elszenvedett, jószívú emberbarátok pártfogására leginkább rászoruló 6-12 éves... egészséges, de gyenge, vérszegény, sovány fiúk és leányok, vallási különbség nélkül”, s „remélhetőleg egészségben és testsúlyban gyarapodva” térnek majd haza. Egy hét múlva a főispán kéri: őket, „kik a háború alatt inkább nélkülözéseknek voltak kitéve s igényük a mindennapi táplálék mennyiségében nem talált kielégítést”, „ugyanúgy lássák el, mint édes gyermekeiket, de legyenek is irántuk oly szeretettel és annyi melegséggel, melyet ők méltán megérdemelnek”.

Ilyen előzmények, számos uradalom, magán-személy s bank adományai után érkeznek au-

gusztus elején az izgatottan várt gyerekek. A tervezett ötezer helyett a járványveszély s a szülői féltés miatt a vasúti kocsikból csak 1402 száll ki: őket 35 községben helyezik el. A legtöbb, 264 bécsi fiú s lány Bátaszékre kerül. Az idézett újság másik oldalán árdrágító elítélése csigázza a korabeli olvasó figyelmét: egy kofa egy tojásért 92 fillért, egy kiló túróért 13, egy kiló vajért 50 koronát kért. Tíznap elzárást, száz korona büntetést kapott... A rivális laptárs szerint: 'a megyeszékhely élelmiszerpiacán megjelentek a kismacsák, s mivel 3 koronáért mást nem lehetett kapni, hát meg is vették őket...'

Mindez nem érinti az osztrák gyermekeket, kiket egy hét múlva vezércikkben üdvözöltek: „bár magunk is görnyedünk saját keresztünk keserves súlya alatt, az ártatlanoknak szenvedései iránt nem vagyunk érzéketlenek”. Legtöbb helyen valóságos népünnepélytel fogadták őket, versengtek, kihez kerüljenek, „de a bizottság csak olyan házhoz adott, ahol teheneke vannak”. Ahol nincs tej, ott az uradalmak ingyen segítenek, pedig később kiderül: „a tejért nem igen rajonganak, de a kenyér nagyon ízlik nekik”. A Gyönkre jutott bécsiék 'legnagyobb része még sosem volt falun s még életében [lovas]kocsin nem ült”.

Vendégnek és vendéglátónak egyaránt élmény a távolságot legyőző pár hét. Számos leírás szól, főleg a Szent István-napi ünnepségekről. A majosi tanítóra bízott nebulók már a magyar himnuszt éneklék, itt s szinte mindenütt, nagy kirándulást rendeznek. Gyönk környékén több kosár cukor, sütemény, gyümölcs és sokféle csemege várja az erdőrt járó csöppsegyeket, Stern Leopoldina pedig kedves, tréfás szavakat ad elő bécsi dialektusban. 'Engel nyomdatulajdonos Etelka leánya minden gyereknek erdőrészteteket ábrázoló képes levelezőlapot ad e nyomtatással: »Grüsse vom gemeinsamen Ausflug der in Gyönk, Keszöhidékgút und Száraz untergebrachten Wiener Kinder im Gerenyásér Walde am 20. August 1918.« A felbolygogott lapon mindjárt referáltak Bécsbe a mulatságról.' A holdvilágnál dalolva hazaérkezők elhatározták: 'a kirándulást megismétlik s fényképeket készítenek a bécsi lapoknak'. Hőgyészról

Lichtenstein hercegnő írt élménybeszámolót a Neue Freie Presse-be. Az is megható, hogy a főispánnak táviratoznia kell, mert a gyermekeknek s „a lakosságnak az a kívánsága, hogy legalább a szüretig itt maradhassanak”.

Akadnak azonban, akik hivatalból vagy rémhíreknek hitelt adva, eljöttek körülnézni. Johann Reda pénzügyőri biztos bécsi XV. kerületi szülők megbízásából utazik Gyönkre, Marie Schaufler bécsi hadiözvegyet anyai aggodalma hozza Tamásiba, ahol nyolcéves fia nyaral. Az Illustrierte Kronen Zeitung szerint megnyugtatták a főváros lakóit: csemetéik jó kezekben vannak. Mindenütt rendben mentek a dolgok, csak egy faluban tanúsított 30 fiú „szörnyű vasottságot”, de róluk megjegyzik: bizonyára „igazi bécsi csibészek lehettek”.

Szeptember utolsó hete a búcsú pillanata. A családok boldogan méregetik, ki mennyit hízott (a rekord tíz kiló fölött van 42 nap alatt!), útravalót csomagoltak a gyerekeknek, s vannak is akadt, aki még az értük kapott 60 koronát is nekik adta. A számos köszönet közül csak kettőt említünk. Landskron Ede, a Bátaszéken üdültek csoportvezetője szerint: „a gyengéd és szeretetteljes bánásmóddal a kis gyermekek lelkeiben hálás visszhangra találtak. A jó és bőséges ellátás folytán gyermekeink megerősödvé térnek vissza Bécsbe. Hálátelt szívvel hagyjuk el a szép Magyarországot s a vendégszerető bátaszékieket, attól a forró óhajtól áthatva, hogy szép hazájukat és nemes szívű lakóit a jó isten óvja és tartsa meg.” Október 3-án tették közzé Fleischer Erna nevelőnő bécsi levelét. Ebben olvashatjuk: „Az én kedves fiaimnak és leánykáimnak valóságos honvágyuk van, ha Gyönkre gondolnak, ahol olyan jó dolguk volt, s ahová jövőre visszatérni szeretnének... A viszontlátásra jobb időkben!”

Mindebből semmi sem lett: alig egy hónap alatt széthullott az Osztrák-Magyar Monarchia, a szépen indult közélet és után a nagypolitika még évtizedekig más utakat járt, mint az emberek, a vendéglátó családok s az emlékekben halványuló gyermekek.

Dr. Tóttós Gábor

MOLNOS LEVENTE

... AZ HONNÉT ELJÖTTEM

– szétszéledünk a világban, mint a birkák pásztor nélkül –

A komphajó fedélzetéről pillantom meg, kopasz fején csillog az északi nap erőtlen fénye. Idestova harminc-valahány éve ismerem – Biharfüredről, ahová síelni jártunk a téli vakációban. Megjártuk együtt a Kárpátok gerincét nyáron, meg télen is, a Retyezátban, tákolt juhászkalibában, gyertya lángjánál melegedve vészeltük át a háromnapos hóvihart, de sapkát soha – akkor sem – láttam rajta.

Görnyedten áll, zsebre dugott kézzel, derékig érő, sőtétkék széldzsekiben, barna kordnadrágot és narancssárga túrabakancsot visel. Soha nem törődött azzal, hogyan néz ki, most sem. Úgy fogad, mintha nem tizenhat éve, hanem fél órája váltunk volna el:

– ... itt a jelvény, amit kértél! – mondja köszönés helyett.

– Mit kértem, s mikor? – bárgyún állok, emlékezetemben kutatva, nem találok semmit, amit kért volna, de odapillantva a kezembe nyomott tárgyra, beugrik...

– Istenszéke, havasi gyopár... Megcsináltad?!

– Azóta tartogatom...

– ...azóta!? – „akkor” a Békás-szorosban, a falon ragadtunk, Géza meg Kós Pityi hozott le néhány óra múlva minket. Mint a rongy, olyan voltam, a földre érve összepisiltem magam. Minden erőmet kivette az életösztön. Péter fél évet töltött kórházban. A kötélfőszeroncsolta a mellkasát, de megmaradt.

Arcát fürkészem – nem sokat változott, szinte semmit. Emlékeimhez képest csupán homlokán mélyebbek a ráncok, s fogai kevesebbek. Kunosan erős pofacsontján feszes és fényes a bőr, frissen borotválva most látom először. Ajka vékonyabb lett – vagy csupán dacosabb... Kissé ferdén metszett szeme is mélyebben ül, bozontos szemöldöke ősz-behajló.

– Cuccod?

– Ennyi – mutatom a válltáskámat. – Fogkefe, borotva, váltás ing, gatyá, zokni, apróságok...

– Vándorlegénymotyó... Te sem talárod a helyed...

Nemigen lehet erre felelni, hallgatagon bandukolunk egymás mellett, csenddel adózva a viszontlátás pillanatának. A város éli megszokott életét, érkezésem nem jelent különösebb szenzációt. Nekem szokatlan, hogy mindenki látszólag céltalanul ódög. Tumultus sehol, rendesen elférünk egymás mellett, nem kell tolakodni, lökdösődni.

– Ha magyarokkal akarsz találkozni, a fegyverüzlet előtt keresd őket, románokat a dokkoknál találász, azok ott finnek, ha berügnak, kötözködnék, s bicskázna is, mint a székelyek. Söröm van, vettem reggel a patikában...

– ...a patikában?!

– Ott. Nyilvántartott alkoholista vagyok, receptre kapom a piát. Sört naponta, deci töményt hetente. Vodka..., de azt már megittam. Lehet kapni az üzletben is, marha drágán. Állami támogatással iszom, mert szegény ember vagyok. És beteg – vi-gyogorog, aláfestésként.

– Ne búsulj, hoztam szépasszonyvölgyit, vöröset, a tizenhetes pincéből, ja... ez meg csak a tiéd...

Táskámban kotorászok, előveszem az ásványvízes flakont, nyújtom fejére:

– Bibarcfalvi... eperfahordóban éreltél...

– Hej! Az otthon illata, s íze! Ide be, a kebelembe, hadd melengesse a szívemet...

– Tényleg alkoholista vagy?

– Úgy nézek ki? Megiszom a magamét, soha nem futottam el a pohár elől, de a májám ép és egészséges. Itt költséges szórakozás az ivás, nagyon drága az alkohol. A csempészek jól élnek, amíg el nem kapják őket. A finnek felé átjárható a határ, András Pötyit kell ismerd, ő is onnan hozta a vodkát, amíg bele nem ment az útszéli árokba. A kocsi felborult, az üvegek összetörték, vodkaszagú volt ott minden, még a Jóisten is! Pötyi valahogy kimászott, gyalogolt tíz kilométert, felült valamilyen buszra, s hazament. Másnap bejelentette, hogy ellopták a kocsiját. Nem kapták volna el, ha mindezt telefonon intézi, de személyesen tette, kettesben a vodkaszaggal...

A járhatóbb út a delírium felé felülni egy hajóra, minden szombaton kora reggel indul a kikötőből, ki, a nyílt tengerre. Vagy át a dánokhoz, s indulhat a védeles. Érkezéskor a kikötőben várja őket a rohamkocsi, józanodásig a fogdában töltik az időt. Egyszer elmentem egy ilyen túrára, a hajónak is hányásszaga volt, ezek ott fetrengtek a saját mocskukban... Nem tudtam inni, annyira gusztustalan volt, pedig én aztán minden vagyok, csak utálós nem. Faljunk valamit – utána! Egészségedre!

– Jó szokás szerint: előtte pálinka, utána bor...

– Főztél te kérj – nincs. Különben is, parasztyomrom van: szalonna, kolbász, vereshagyma, tojás. Süthetünk húst, van savanyú káposztám... A halnak még a szagát se állok, a többi vízi micsodával pedig kizavarhatnának a világból! Jó ez a pálinka...

Hogy az Istenbe találtál meg? Azt hittem, sose látlak többé...

– Pesten összefutottam Kajlával meg Bunyóssal. Majommal és Pityirivel leveleznek, Galagonya minden évben nálunk nyaral. Tőle kaptam meg a címed. Gőzőm sincs, honnan tudta...

– Mi van a többiekkel?

– Szanaszét a világban. Kanada, Brazília, Dánia, mindenütt vannak az egykori csapatból. Ki hol. Jól-rosszul. Úgy volt, hogy mindannyian jövünk, de a többiek lemaradtak időközben. Tiéd ez a lakás?

– Kettőnké. A húgommal lakjuk. Néhanapján.

– Hogy kerültél ide? Hol kezdted a kóbor életet?

– Itt, Göteborghban debütáltam, de belaktam szinte egész Svédországot. A húgomhoz jöttem, ő az egyetlen elő rokonom, pedig gyermekkoromban majd húszan ültök körül az asztalt. És az csak a szűk család volt, mert szegről-végről rokonok vagyunk az Aporokkal, az Ugronokkal, a Bánffyakkal, és még sorolhatnám...

– Ne sorold, mer’ ejsze nem érem el az orrod!

Erősen büszke vagy...!

– Felmenőim között voltak ilyenek, s olyanok is, de mind közül csupán kettőre vagyok büszke. Altorjai Beke Mihály az egyik, apai szépapám testvére, katolikus pap, később Gyulafehérváron tanár a papnevelésben. Órá azért, mert ezerhétszáz-valamikor – ha nagyon érdekel, utánanézek, fel van írva valahol – magyarul mondta el a Halotti beszédet valamelyik Rhédey temetésén. A másik, anyai ágon rokonom, az örökké lázadó Dózsák ivadéka, Makfafalvi Dósa Anna. De hagyjuk a múltat!

Egy ideje a sarkkörön túl élünk, nevenincs településen. Nem is település az, csupán kórház a nomád lappoknak – ha hiszed, ha nem, a lappok a mai napig vándorló életet élnek –, na meg szanatórium a rokkant idegzetű svédeknek. A húgom a főnővér, ha épp nincs orvos, joga van egyedül is kezelni a betegeket, természetesen az előírások szerint.

Nem bírok megenni munka nélkül, elődöm nyugdíjazásakor elvállaltam hát a gondnoki teendőket. Majdnem annyit fizetnek érte, mint ha én lennék az igazgató! Átdolgoztam az életemet, voltam én már minden... Bár – ha jobban meggondolom – gondnok még nem. Legalább nem kell ülnöm egész nap... Naponta egyszer – ha nagyon sok hó hull, kétszer is, bár meglepődnél, mily kevés a hó ott, fenn – egy láncaltapas kistraktossal megtisztatom az utakat meg a leszállópályát. Ennyi a tenni-valóm. Mindent számítógép vezérel, ha bármilyen romlik, azonnal bekapcsolja a tartalékrendszert, és értesíti a szervizcéget. Néhány órán belül pedig helikopteren érkezik az illetékes. Ha végeztem a munkával, olvasok. Mindent, ami a kezembe kerül... Olvasnivalót nem hoztál?

– Néhány újság van nálam.

– Ezek az északi népek nem sokat foglalkoznak irodalommal, a telep könyvtára alig száz könyvből áll. Ha arra gondolok, hány száz könyvet osztogat-mat szét a barátaim között Viola halála után... És ha arra, mennyit vittek el a házkutatások idején...

– Hogy halt meg Viola?

– Persze, akkor te már máshol éltél... Évek óta vártuk az útlevelet, már az állampolgárságról is lemondunk. Minden kedden és pénteken kiálltam a soromat az útlevelesztályon, de sehol semmi...

– A jó öreg Lipovánné...

– Az... a vén kurva... Bár velem rendes volt, soha nem kiabált...

...aztán 88-ban a Mikulás meghozta... Viola évek óta bajlódott a szívével. Akkoriban már vizesedett. Mentem hazafelé, az útlevelek a zsemben, semmi különöset nem éreztem azon kívül, hogy rettenetesen szomjas voltam. Soha nem kívántam úgy az italt, mint akkor... A Kisszedosban megittam egy konyakot. Majd még egyet, a Misi emlékére. Egyet a Kuli egészségére, s a negyediket nyomtatónak. Virágos jókedvem kerekedett, a konyak feloldotta évek alatt felgyűlt görceimeit. Úgy döntöttem, meg-tréfálom Violát...

Kérdésére, hogy mi van, csak a fejem ingattam tagadólag, lemondó legyintésére pedig egy rikkan-tás kíséretében előkaptam az útleveleket. Soha nem bocsátom meg magamnak... Csak nézett, és dőlt előre, amikor elkaptam, már nem élt...

...töltsd már meg! Ne tartsam itt hiába...!

Három nap alatt eltemették, csak menjek a fenébe. Nagyon kényelmetlen lehetett nekik a húgom kéthetes éhségstrájkja, persze, mert a svéd tévé nyomatta az egész világon. A CNN is közölte a napi hírekben, két teljes héten keresztül.

Szóval felraktak egy menetlevéllel a vonatra. Budapesti repülőre szálltam. Stockholmban várt a húgom. Lágerban egy napot sem töltöttem, azt sem tudom, hogyan néz ki, de hallottam – nyomortanya. A románoknak egyébként egy hajó szolgál lágerként.

Folytatás a 11. oldalon

MI - HOL - MIKOR?

Kulturális kaleidoszkóp

Alsó-Ausztria

E. Kálmán: Marica grófnő, operett – Baden, Sommerarena; aug. 1., 2., 10., 18., 19., 24., 30., szept. 1., 2., 6.

R. Benatzky: Die drei Musketiere, operett – Baden, Sommerarena; aug. 3., 4., 16., 21., 23., 31.

M.Yeston, P.Stone: Titanic, musical – Staatz, Felsenbühne; aug. 2., 3., 4., 10., 11.

M.Hamlisch: A Chorus Line, musical – Stockerau, Platz vor der Stadtpfarrkirche; aug. 1., 2., 3., 4., 7., 8., 9., 10., 11., 14., 15., 16., 17., 18.

A.Behn: Liebe, Lust und Lüge, színmű – Weitra, Renaissanceschloss; aug. 3., 4., 5., 10., 11., 12., 17., 18., 19.

J.Nestroy: Umsonst, színmű – Maria Enzersdorf, Burg Liechtenstein; aug. 2., 3., 4., 5., 9., 10., 11., 12., 15., 16., 17., 18., 19.

W. Shakespeare: Wie es euch gefällt, színmű – Rosenberg, Festspielzelt; aug. 3., 4., 5., 10., 11., 12.

T.Bernhard: Der Atem, színmű – Reichenau an der Rax, Thalhof; aug. 5., 12.

E.A.Poe: Verräterisches Herz, színmű – Mödling, Luftschutzstollen; aug. 12., 16., 17., 18., 23., 24., 25., 30., 31., szept. 1.

Ch.Qualtinger, Z.Stanek, K.Kraus: Die letzten Tage der Menschlichkeit, színmű – Litschau, Herrenseetheater; aug. 2., 3., 4., 5., 10., 11., 12., 17., 18., 19., 24., 25., 26.

Zenefesztivál – Grafenegg, Auditorium, Gartensaal, Reitschule, Wolkenturm; aug. 23-szept. 9.

Lizz Wright, koncert – St.Pölten, Festspielhaus; okt. 20.

Romeo és Julia, hangverseny – Grafenegg, Auditorium; okt. 22.

Kamarazene délután, hangverseny – Rohrau, Haydn Geburtshaus; szept. 16.

Bim Bam Bini, hangverseny kisgyermekeknek – St. Pölten, Festspielhaus; okt. 1.

Circus Santa Sangre, egy utazás a cirkusz világába, cirkuszművészet – St.Pölten, Festspielhaus; okt. 21.

Bizánc és a kelet, kiállítás – Schallaburg, nov. 4-ig

A dohány a művészetben, kiállítás – Krems, Forum Frohner; szept. 30-ig

Friedrich Gauermann, kiállítás – St. Pölten, Landesmuseum; okt. 28-ig

Francis Picabia, kiállítás – Krems, Kunsthalle; nov. 4-ig

„Janosch”. Tigris, kacsa, medve & társaik, kiállítás – Krems, Karikaturmuseum; nov. 11-ig

LernFest, a tanulás öröme, vegyes program – Yspertal, Ausbildungszentrum; okt. 19.

Bécs

150 éve Gustav Klimt, kiállítás – Oberes Belvedere; 2013. jan. 6-ig

Gustav Klimt, kiállítás – Universitát für angewandte Kunst; szept. 2-ig

Klimt személyesen, kiállítás – Leopold Museum; aug. 27-ig

Emilie Flöge: Anyagminták, kiállítás – Österr. Museum für Volkskunde; okt. 14-ig

Klimt ellen, kiállítás – Österr. Theatermuseum; okt. 29-ig

Burgenland

J.Srauß: A denevér, operett – Mörbisch, Seebühne; aug. 2., 3., 4., 5., 9., 10., 11., 12., 15.-19., 23., 24., 25.

„terra incognita”, kiállítás – Schloss Halbturm; okt. 28-ig

Felső-Ausztria

C. Porter: Kiss me, Kate, musical – Linz, Landestheater; aug.16–19., 21–26., 28–31., szept. 1., 2.

Ars Electronica Festival, Motto: **The Big Picture**, vegyes program – Linz, Ars Electronica Center; aug. 30. – szept. 3.

Cyberarts 2012, kiállítás – Linz, Offenes Kulturhaus; aug. 30. – szept. 30.

Linz 1600 körül, a császár kulturális fővárosa, kiállítás – Linz, Schlossmuseum; aug. 26-ig

Salzburg

Salzburgi Ünnepi Játékok: W.A.Mozart, A varázsfuvola, opera, Ouverture spirituelle, koncertek, Franui, koncert, H.v.Hofmannsthal, Jedermann, színmű, H.v. Kleist, Prinz Friedrich von Homburg, színmű, – Salzburg, Fest-

spielhaus, Felsenreitschule, Domplatz, Mozarteum, Große Universitätsaula, Landestheater, Haus für Mozart, Schauspielhaus, Kollegienkirche, Residenzhof, republic; szept. 2-ig

Kastélykoncert: Salzburg, Schloss Mirabell; aug. 24.

Dzsessz ősszel: Kenny Werner Quintet, Ambrose Akinmusire Quintet, Patti Austin, Stanley Jordan, Paolo Conte, Madeleine Peyroux, Ute Lemper: “Last Tango in Berlin”, Gregory Porter: “Be Good”, Nina Hagen: “Personal Jesus”, – Salzburg, Große Universitätsaula, Großes Festspielhaus, Oval - Die Bühne im Europark, Salzburg Congress, Mozart-Kino, Jazzit, Stiegl-Brauwelt, ORF Landesstudio Salzburg; okt. 23. – nov. 4.

Erzbischof Marcus Sitticus (1612-1619) Salzburg érseke, kiállítás – Salzburg, Dommuseum; okt. 28-ig

Egyszer túlvilág és vissza, kiállítás – Salzburg, Residenzgalerie; nov. 4-ig

Modes of Adress, kiállítás – Salzburg, Kunstverein; szept. 16-ig

Stájerország

Stájer Ősz, nemzetközi fesztivál – Graz, Helmut-List-Halle, Camp; szept. 21. – okt. 14. **elevate, zenefesztivál**, zene, művészet és politikai értekezések egy fedél alatt, vegyes program – Graz, Dom im Berg, Forum Stadtpark, Uhrturmkasematte, Stadtmuseum, Kulturzentrum bei den Minoriten, Parkhouse; okt. 24–28.

concertello – intim hangok, hangversenyek – Feldbach, Schloss Kornberg, Graz, Auschlössl, Hartberg, Karner, Pöllau bei Hartberg, Schloss Pöllau, Stubenberg, Schloss Graz, Pfarrsaal der Pfarre Graz-St.Leonhard; aug. 24., 25., szept. 8., 14., 22., dec.13.

Johannes Brahms és Franz Schubert, hangversenyek – Mürzzuschlag, Kunsthau, Brahms-Museum, Freiburger-Haus; szept. 5–9.

ClariArte, hangversenyek – Hartberg, Schlosshof; aug. 25. – szept. 2.

F. Kafka: Amerika, színmű a regény alapján – Graz, Schauspielhaus, Hauptbühne; szept. 28., okt. 2., 4.,6., 7., 10., 17., 19.

I. Tasnádi: Staatsfeind Kohlhaas, Heinrich von Kleist műve alapján – Graz, Schauspielhaus, Probebühne; szept. 30., okt. 6., 15., 31.

T. Williams: Die Glasmenagerie, színmű – Leoben, Stadttheater; okt. 19.

Michelangelo Pistoletto, kiállítás – Graz, Neue Galerie; okt. 6-ig

Michelangelo Pistoletto: Cittadellarte projekt, kiállítás – Graz, **Kunsthau**; aug. **26-ig** **A lipicai lovak őszi parádéja** – Köflach, Bundesgestüt Piber; szept. 22.

Tirol

Mesterművek, kiállítás – Innsbruck, Schloss Ambras; szept. 23-ig

Zene a dobozból, kiállítás – Innsbruck, Zeughaus; 2013 jan. 27-ig

Hangról hangra, kiállítás – Innsbruck, Tiroler Volkskunstmuseum; okt.7-ig

Vorarlberg

U. Giordano, André Chénier, opera – Bregenz, Seebühne; aug.18-ig

Ed Ruscha, kiállítás – Bregenz, Kunsthau; okt.14-ig

Európa ajánlat

Newtopia, The State of Human Rights, kiállítás – Mechelen, Mechelen Cultural Centre, Lamot Conference and Heritage Centre, Academy of Fine Arts, Museum Hof Van Busleyden, Museum Kazerne Dossin (Memorial, Museum and Documentation Centre on Holocaust and Human Rights; az új múzeum megnyitása 2012 novemberében lesz), Antwerpen Tartomány, Flandria, Belgium; szept.1. – dec.10. http://www.newtopia.be/en/

Öt kontinens egy ajánlat

Napoleon, Revolution to Empire, kiállítás – Melbourne, National Gallery of Victoria, 180 St Kilda Road, Melbourne, Victoria, Ausztrália.

Válogatta Homonnay Lea

... AZ HONNÉT ELJÖTTEM

Folytatás a 10. oldalról

Este hétre a hajón kell lenned, ha nem, a rendőrségi fogdában éjszakázol. A hajó meg a nyílt tengeren. Csak mesélje valaki, hogy a nyugati demokráciában nincs diszkrimináció...

– Honnan tudod?

– Hallottam. Aztán kimentem a kikötőbe, s látam is...

...Göteborgban – a svédek Jöteborjnak ejtik – elvégeztem a nyelvtanfolyamot. Egy finn nő, olyan harmincéves forma, tanított, volt ott arab, kurd, meg mit tudom én, milyen náció. Magyar csak én. Bemutatkozás helyett szavalom neki magyarul a Kalevalát. Mindenre számítottam, de ilyen reakcióra nem – elsírta magát!

– Ennyire hasonlít a két nyelv...? Vagy rájött, hogy halandszázol?

– Halandszázik az öregapád!

– Na, na, csak vicc volt! Azok a példák, amelyeket annak idején az iskolában emlegettek, nem győztek meg Sajnovics meg Budenz igazáról...

– Inkább a hangsúlyozás. A fene tudja, hogy maradt meg... Az uráli nyelvcsalád több mint hatezer éve szétvált, s genetikailag sincs sok közünk egymáshoz. Állítólag az amerikaiak körüljárták a témát. Van még bor?

– Hol a poharad?

– Ehol e...!

– Jártál-e otthon, amióta eljöttél?

– Hol otthon? Hol van számomra, számunkra az otthon?! Nagyváradon, ahol kenyérem javát fogyasztottam? Bodoson, ahol születtem? Bodoson, a szülőfalumban gyermekkorom óta csak egyszer voltam. Violával mentünk, még a 70-es évek elején. Már a buszon erősen nézegették az idősebbek.

Leszálltunk a bekötőútnál, s ballagtunk befelé, a faluba. Azon az egy kilométeren mindenki megelőzött. Beértünk a faluba, az emberek a kapuban álltak, kalaplevéve. Szájról szájra adták a hírt – megjött az Úrfi! Nagyon hasonlítok anyai nagyapámra. Aztán megállt mellettünk egy fekete Volga. Egyértelmű volt, be kell szállnunk. Bevittek a városba, s feltettek az első vonatra. Többé nem mentem.

Nagyváradra sincs miért mennem. Nincs már ott senki, aki ismerne s kit én is ismernék. Vagy elmentek, vagy meghaltak. Az utcára se mennék ki. Akkor meg, mindegy hol vagyok... Te még fiatal vagy, nem emlékezhetsz... a második bécsi döntés után, az Erdélybe bevonuló magyar honvédek azt énekelték: „... *édes Erdély, itt vagyunk...*” Mi megénekelhetnénk, énekelhettük volna, „... *édes Erdély itt hagyunk...*” Mindenki kivándorolt, meglepett, aki úgy vélte, ér valamit... Meg a kalandvágók, meg kiknek nem volt miért maradni... Maradt az, aki nem mert menni. Vagy kinek nem volt hová, kihez menni... Kezdték ezt a ki-felé igyekvést azok, kik maradásból, helytállásból kellett volna példát mutassanak! Kik akkor is, ott is jól éltek, mert behódoltak, renegátosodtak... Ami azt illeti, amióta eljöttem, nem voltam Erdélyben. Sok helyütt voltam már, de Erdélyben nem.

– Nincs honvágyad?

– „*Világ világa, / Virágnak virága...*” – tudod-e, mi ez?

– „*Keserűen kínzatos, / Vas szegekkel veretel...*” – amint halod...

– Amikor honvágyam támad, ezt mondogatom... S dúdолоm: „*Az, hol én elmenyek, még az fák es sírnak...*”

Egyszer, valamikor, majd elmegyek. Megmáshozom még egyszer a Keresztben a falat.

– Hiányzik a mászás?

– Tudod, mi hiányzik? Egy jó nagy pohár szilvapalinka! Az hiányzik... Mászás... Göteborgtól úgy fél órára van egy szikla, azon gyakorolnak az ottaniak. Egyszer kimentünk a hűgommal. Néztem a sziklát – olyan 3B-sre saccoltam. Megkívántam, bizsergtek az ujjaim, mennem kellett. Felmásztam. Kötelelem nem volt, valahogy letapogatóztam. Lenn, a hűgomat körülvéve, néma csendben álltak az ottaniak, vagy hűszan. Ilyet nemigen láthattak... Nem. Nem hiányzik. Lehettem volna az edzőjük. A Keresztet csak azért akarom megmáshzni még egyszer, mert azt a pályát ketten tűztük ki, Kós Pityivel. A pályarekordot is én tartom. Hadd lám, hetvenévesen milyen időt mászok.

Oththonom, hazám pedig nincs többé. Akkor tudatosult bennem, amikor idejövet átléptem a határt. Neked sincs. Ne áltasd magad! Vándorok vagyunk, kóbor kutyák... Csak lakhelyeink vannak... És nyughatatlanságunk... Ha lennének gyerekeid, lehet, megkötődnél valahol... Semmim sincs. A napokat egykedvűen élem... Emlékek? Néha, álmatlan éjszakákon jánosbogárnyi fények villannak emlékezetembe, ködösen megvilágítva egy-egy helyzetet, arcvonást – másokkal közös múltamból. Ennyim van, ami múlt. Jövöm – alig...

A jelenem? – olvasgatók, iszogatók, szívóm ezt a rohadt cigarettát... Nappal várom az éjszakát, éjelelente a reggelt. Sok helyütt jártam, sok mindent tanultam. Értem a finnek és a lappok nyelvét, beszélek románul, németül és svédül. Gondolkodni magyarral gondolkodom.

– És álmodni?

– Álmodni...? Álmodni csak az anyanyelvemen – székelyül álmodom.

Pethő László Árpád

KEZDETÉN A VÉG

XXX. fuga

*Mintha a kezdet
kezdetén – lombok
között – fák alatt
született volna a
hiány eleje a vég
betagozódása felhők
közti erezetbe – égbe
s a csoda hogy vége-
láthatatlan a kitá –
rulkozás mitosza
s lassan ráfeledkezve
megérted : a világ
vége kezdetén lön
s mikorra befejezve
lenne a mű – hátra-
tett mosolygással
tudod – itt vagy a
közepén – újból a
a tengerbe születhetsz.*

mezték, hogy a magyar nyelvnek az állami iskolákban kötelező tanításáról 1879-ben, az összes – tehát a nem állami iskolákban is – 1907-ben hozott törvényt a magyar parlament. A régi Magyarországon végrehajtott utolsó népszámlálás szerint (1910) a lakosság 57,4%-a, a népesség csaknem felét kitevő „nem magyar ajkúak” 17,9%-a tudott magyarul. Amikor 1920 után a magyar nyelv vált kisebbségi nyelvvé, soha sehol elő nem fordult, hogy az illető állam nyelve ne lett volna kötelezően tanult tárgy a megmaradt magyar iskolákban.

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

A fejlődés nem mindenben kedvezett a burgenlandi magyar kisebbségnek. Így az 1958-ban egyesített, majd 1975-ben városossá előléptetett két település, Közép- és Felsőpulya 1921-ben még túlnyomórészt magyar ajkú lakossága is beolvadt német nyelvű környezetébe. Manapság nagyon oda kell figyelni, hogy nyomokat találjunk a két település korábbi arculatára. Éppen tíz évvel ezelőtt (B.N. 2002/4. sz.) Hilda Uccsicnak a hetvenes években készült grafikaival adtunk ebből ízelítőt (a régi Pulya a Domschitz vendéglőben tekinthető meg rajzokon és fényképeken).

Most ismét Oberpullendorf/Felsőpulyára irányítva a figyelmet KARAL VIOLÁT hívtuk segítségül. Ő viszont épületek helyett inkább az emberekre összpontosított, a régi arcokat örökítette meg 1990 körül. A művész rajzai nem csupán típusokat vetítenek ki, hanem az arcvonásokon keresztül az emberi személy egyedisége is megjelenül. Nem csupán kisebbségi, néprajzi szempontból fontos ez, hanem egyben figyelmeztető is: ne szívdőjlon fel az emberi személyiség a tömegtársadalom tömkelegében. Karal Viola rajzai *mementóként* is felfoghatók: magyarként is őrizzük meg arculatunkat, egyéniségünket, hiszen ebben mutatkozik meg környezetünk tarkasága, sokszínűsége.

A pozsonyi születésű, de már évtizedek óta pulyaivá vált művész sokoldalúságával vált ismertté és elismertté mind a zenei interpretáció, mind pedig a képzőművészet terén.

KÓSA LÁSZLÓ

EMELKEDŐ ÉVSZÁZAD

Civilizációs változások Magyarországon a 19. században

3. rész

Oktatás, iskoláztatás, képzés

Magyarországon az első átfogó tanügyi szabályozás, a Ratio educationis királyi rendelet formájában jelent meg, 1777-ben Mária Terézia adta ki. A fölvilágosodás eszméinek hatása alatt igyekezett az állam befolyását az oktatásban érvényesíteni, a tanítást és a tananyagot reformálni. Ugyanezt az irányt képviselte némileg mérsékeltebben az 1806-ban kibocsátott, második Ratio educationis. Hatásuk elhúzódóan jelentkezett, de kétségkívül emelte a magyarországi művelődés színvonalát. A 19. század közepén, a polgári korszak küszöbén azonban a magyarországi tanügyet széttagoltság, jelentős hiányok, korszerűtlenség jellemezték. Az állam modernizációs igényeit kielégíteni kívánó, a középfokú iskolákat egységes, birodalmi rendbe tagoló, Leo Thun birodalmi kultuszminiszter által kiadott rendelet (1854) ezért volt indokolható. A Thun féle Entwurf, ahogyan a történeti szakirodalom említeni szokta, magyar szempontból azonban a neoabszolutizmus ellentmondásos horderejű a röviden közzétett, mert alig vette figyelembe az ország adottságait és kendőzetlenül a németesítést szolgálta.

Az önálló magyar oktatáspolitikai kialakítására a széles látókörű és koncepciózus első magyar kultuszminiszternek, Eötvös Józsefnek már 1848-ban megvoltak az átfogó elképzelései, azonban megvalósításukra csak a kiegyezés után, törvényhozás útján nyílt lehetőség, amikor másodsorra is elfogalhatta a vallás- és közoktatásügyi miniszteri széket. Eötvös első alkotásai között készült el a népiskolai törvény (1868. évi 38. tc.), amely bevezette 6-12 éves korig az általános tankötelezettséget, és lehetővé tette minden nemzetiségnek az anyanyelvi oktatást, kimondta községi iskolák felállításának kötelezettségét mindenütt, ahol nincs felekezeti iskola és legalább harminc tanköteles gyermek él. Rendelkezett az állami tanfelügyelet létre hívásáról is.

Korai halála miatt Eötvös József elképzeléseinek nagy részét utóda, Trefort Ágoston vitte végbe. Ezek közül az egyik legnagyobb horderejű a röviden középiskolai törvényként ismert 1883. évi 30. tc., amelynek alapintézkedései kisebb módosításokkal csaknem hetven esztendőig érvényben voltak: klasszikus nyelven osztatlan gimnázium, nyolcosztályos reálgimnázium, hat osztályos polgári iskola, középfokú szakiskolák sora.

Felsőfokon is jelentékenyen gazdagodtak a tanulási lehetőségei. A 14–15. századi európai egyetemalapítási hullámból Magyarország kivette ugyan a részét, de ezek a kezdeményezések gyorsan elhaltak, így a 19. század elején mindössze egyetlen egyetemünk volt, amelyet 1635-ben Nagyszombatban alapítottak, ám ekkor már Pesten működött. Egyre gyarapodó számú tanszékeivel s mint fentebb említettük, különösen kiváló orvosprofesszoraival néhány évtized alatt nemzetközi hírnév vált. A másik,

ugyancsak európai tekintélyű felsőfokú intézmény – akkori nevén pesti József Ipartanoda (Politechnikum) – 1871-ben Műegyetem néven kapott egyetemi rangot. Sikeres működésével összefügg, hogy a magyar mérnökképzés kiválóságait fentebb a műszaki feltalálások kapcsán megnevezhettük. Nemcsak az oktatás színvonalának magas fokával tűnt ki, hanem a diákok létszámával is. A 19. század végén e tekintetben világviszonylatban a harmadikként tartották számon.

Óriási jelentőséggel bírt az ország második tudományegyetemének megnyitása 1872-ben Kolozsvárott, hiszen egy történeti nagyrégio, Erdély kapott önálló felsőoktatási intézményt. Szervezetében a korszerű fölfogás szerint a pestitől különbözve önálló bölcsész- és önálló természettudományi kar jött létre, valamint orvoskar. A magyar történetírás hajlamos elfeledkezni a nem sokkal később indult zágári egyetemről (1874), pedig ez is a magyar korona országainak egyikében működött s nem csekély jelentőséggel, horvát és német nyelvű oktatással. A tudományágazati differenciálódással párhuzamosan, egyszersmind azt ösztönözve is, a tudományegyetemeken sorra alakultak új tanszékek és klinikák. A német nyelvű egyetemekkel fenntartott szorosabb kapcsolatoknak köszönhetően ekkor honosodott meg Magyarországon az egyetemi szemináriumi rendszer.

A kiegyezés korában egész sor további felsőoktatási intézmény nyitotta meg kapuit. A művészeti képzés területén Budapesten a Zeneakadémia Liszt Ferenc elnökletével és Erkel Ferenc igazgatásával jött létre (1875). Az Országos Királyi Mintarajziskolát ideiglenes jelleggel még Eötvös József indította útjára 1871-ben, majd 1908-ban megkapta a Képzőművészeti Főiskola rangot. 1888-tól mint főiskola az Országos Színitanoda számított a legjelentősebbek közé. 1869-ben az akkor már évszázados múltú selmecbányai Bányászati és Erdészeti Akadémián bevezették a kétnyelvű (német-magyar) oktatást. A Ludovika Akadémián 1872-ben indult meg magyarul a tisztképzés. A jogi, mezőgazdasági, teológiai akadémiák és a sorozatnyi tanítóképző számba vételét nem a kisebb jelentőség, hanem helyhiány miatt kell itt mellőznünk. Típusában egyedi volt az addig Magyarországon nem ismert, francia mintára 1895-ben megszervezett báró Eötvös József Collegium. Önálló tanárképző intézményként, bentlakásos, kiscsoportos oktatási formával az értelmiségi elitképzést kapta feladatult. Neves tagjai nagy számban különösen a két világháború közötti időszak szellemi életében játszottak fontos szerepet. 1950-ben a diktatúra oszlatta föl.

A mind inkább differenciálódó hazai tanulási lehetőségek megteremtésével a nemzeti művelődés úgy nyert erős bástyákat, hogy közben az ország több területén felzárkózott a nemzetközi mezőny vezető hányadához. Azt sem hagyhatjuk említés

CSERHÁTI FERENC, A MAGYAROK VÁNDOR PÜSPÖKE

Elmer István beszélgetése

Szent István Társulat, Budapest, 2012.

Májusi hazai tartózkodásom alkalmával, véletlenül (ha ugyan vannak véletlenek, s könyvekkel való találkozásaink is nem a sors rendezései!), Budapesten a Ferenczyek temploma mellett lévő kis butikban rábukkantam Cserháti Ferencnek, a nyugati magyarok püspökének, a Szent István Társulat “Pásztorok” sorozatában napvilágot látott önéletrajzi kötetére, melyet rögtön megvásároltam, s “azon melegében” olvasni kezdtem. Budapesti napjaim “lyukas óráit” ez töltötte ki.

Bevallom, eleinte kicsit féltem tőle, hogy hátha papos, kenetteljes prédikáció lesz, de igen kellemes meglepetés ért. Hamar rájöttem, hogy érdekes, fordulatos, őszinte és derűs írásmű, melyet számomra érthetetlenül neveznek Elmer István által készített “beszélgetésnek”. Formája alapján, úgy tűnik, mintha teljes egészében a főpap vetette volna papírra.

Egy idő óta (és a Münchenben megjelenő, Életünk nevű katolikus folyóirat kapcsán, melynek munkatársa vagyok) váltottam ugyan már néhány rövid levelet Cserháti-val, de csak most sikerült megismernem valójában az Embert, ezt a modern, dinamikus egyéniséget, aki Tóth Tihamér útmutatása alapján, egyik kezében a Bibliát, másikban az újságot tartja. Nem merül el teljesen a vallásos áhítatban, hanem számot vet a külvilág szellemi, fizikai és politikai fordulataival, eseményeivel.

Eddigi élete folyamán Magyarországon keveset tartózkodott. A Szatmár megyei Túrterebes községben született 1947-ben, sváb ősöktől származó, elmagyarosodott, többgyermekes családban. A kisebbségi lét minden problémáját és nehézségét megtapasztalva, iskoláit román uralom alatt Szatmáron, Máramaroszigeten, Gyulafehérváron végezte.

A papi hivatás már fiatalon vonzotta, és sokáig élt a legendás hitvalló, Márton Áron püspök környezetében, akit példaképének tekintett.

1971-ben szentelték fel a káplánként a Nagy-károly közeli Kaplonyba, majd Máramaroszigetre került. 1979-ben azonban arra az elhatározásra jutott, hogy tanulmányait nyugati egyetemeken szeretné folytatni. Frankfurtba, majd Innsbruckba ment. Telepedését német származása megkönnyítette.

1982-es doktorátusa után, a müncheni Szent Margit templom plébánosa lett, s egyszerre belesöpöppenve a Magyar Katolikus Misszió munkájába, elkezdett az emigráns, a szétszórt magyarság gondjaival foglalkozni.

Az út tehát, melyet be kellett járnia, az égiek által kijelölt, gondviselésszerű volt. Érthető, hogy dr. Irányi László piarista atya és Miklós-házy Attila SJ után, rábízták a nyugati magyar hívek lelki gondozását. XVI. Benedek pápa ki-nevezte esztergom-budapesti segédpüspöknek, majd 2007-ben Erdő Péter bíboros püspökké szentelte az esztergomi bazilikában.

Azóta nemcsak a németországi ügyekkel foglalkozik, hanem II. János Pál pápa nyomdokait követve, fáradhatatlanul járja a kontinenseket, felkeresve a legtávolabbi közösségeket is (Ausztrália, Kanada stb.).

Aránylag fiatal ember. Tele van hittel, energiával. Hirdeti a katolikus vallás igazát, erősíti a lelkeket, de a világ dolgaiban is állást foglal. Járatos a kultúra berkeiben. Érdeklí az irodalom, művészet...

Úgy tudom, felettesei akaratából most Magyarországra fog költözni, ezentúl ott tartózkodik, és onnan fogja irányítani a jövőben a nyugati magyar katolikusok ügyét.

SAÁRY ÉVA

S. Csoma János

Vallomás

élhettem volna többet is

éltem kevesebbet

mondhattam volna máshogy is

de magyarrá tettem

lakhattam volna sok helyütt,

mégis magyarhonban

magamat adtam és adom

borús dallamokban

KÖDÖBÖCZ GÁBOR

Agria: a széles ölelésű lap

(Helyzetjelentés a lap fennállásának ötödik évfordulóján)

Gárdonyi Géza és Kálnoky László városában teljesen természetes, hogy legyen egy patinás, a legjobb egri hagyományokhoz méltó, országosan jegyzett folyóirat. Ennek megfelelően az Agria indulásától fogva egy olyan széles ölelésű lap, amely a nemzedéki és szemléleti sokszínűség jegyében tárja elénk a kortárs magyar irodalmat. A hosszmetetszeti és keresztmetetszeti elvet vegyítő szerkesztői felfogás antológia-, illetve almanach jellegű lapot eredményez, melyben az egri és régióbeli értékek országos kitekintésben, sőt kárpát-medencei beágyazottságban nyelik el a legteljesebb értelmüket.

Arról, hogy voltaképpen milyen arculatú lap az Agria, mindennél beszédesebben árulkodnak a tények. A folyóiratban rendszeresen hatvanhatven, sőt nemegyszer nyolcvan szerző jelenik meg - Pozsonytól Székelyudvarhelyig, Beregszásztól Lendvén, Szárospataktól Szekszárdig, Mátészalkától Tapolcáig, Nagyváradtól Budapestig. A húszas éveikben járó pályakezdőktől a nyolcvanas éveikben járó generációkig mindenféle korosztály publikál a lapban. Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy az Agria olyan, mint a bőségszaru; van benne minden, s a sokféle gazdagságban kedvére válogathat az olvasó.

A lapban publikáló határon túli szerzők száma mind ez idáig kilencven fő, de ez a szám a külföldi (nem magyar) szerzőkkel együtt a százat is meghaladja. Ami a régiók szerinti megoszlást illeti, kárpátaljai szerző tizenöt (például Vári Fábán László, Nagy Zoltán Mihály, Penckőfer János, Bakos Kiss Károly); partiumi szerző tizenkettő (például Gittai István, Barabás Zoltán, Dénes László, Lipcsei Márta, Pataki István, Goron Sándor); erdélyi szerző huszonhat (például Kányádi Sándor, Lászlóffy Aladár, Lászlóffy Csaba, Egyed Emese, Lőrincz György, Bölöni Domokos, Cseke Péter, Gál Éva Emese, Zsidó Ferenc); délvideki szerző tizenkettő (például Tári István, Kontra Ferenc, Csorba Béla, Dudás Károly, Bata János, Csik Mónika); felvidéki szerző tizenöt (például Gál Sándor, Kóncsol László, Tóth László, Grendel Lajos,

Hodossy Gyula, Kulcsár Ferenc, Zirig Árpád); muravidéki szerző hat (például Bencze Lajos, Göncz László, Halász Albert); ausztriai szerző kettő (S. Csoma János, Karádi Márton); sőt újabban egy kanadai (Balla András), illetve egy németországi szerzőnk (Simonyi Emő) is van.

Az Agria arculatát meghatározó szerzők és szerkesztők a lap 2007-es indulásától kezdve erősen hisznek abban, hogy létezik egy országhatárokkal dacoló, spirituális értelemben felfogott haza, amely a nyelvi, történelmi, kulturális és irodalmi hagyományok legtágabban értett közössége révén ahhoz is hozzásegíthet bennünket, hogy Trianont – legalábbis lélekben és szellemben – végleg le tudjuk dönteni. A sokágú svp változatos szölamaira figyelő s az illýési „haza a magasban” eszményét követő főszerkesztő az Agria minden egyes számának összeállításakor arra törekszik, hogy a töredékek helyett a teljességet, a részek helyett az egészet próbálja felmutatni. Teszi ezt immáron 25 éve Egerben élő tanáremberként is annak tudatában, hogy a mi kicsi, maradék várunkat minden korábnál nagyobb éberséggel és eltökéltséggel kell védelmeznünk. Olyan elszántsággal és olyan áldozatvállalással, ahogyan azt Eger csillagai tették 460 évvel ezelőtt.

A lap iránti érdeklődés sokféleképpen nyilvánul, igen gyakran lapbemutatókra hívnak bennünket. Voltunk több alkalommal Nagyváradon, Beregszászban, Budapesten, az Írósövegységben, továbbá Hajdúböszörményben, Tokajban, Salgótarjánban, Szegeden, Dunaszerdahelyen, Magyarakanizsán, Szekszárdon, Debrecenben, Miskolcon, Nyíregyházán, Székesfehérváron és számos alkalommal Egerben. A Bécsi Napló meghívásának 2011 októberében tettünk eleget. Ezek a találkozók az olvasókkal való személyes találkozáson túl a szakmai és emberi kapcsolatok ápolását is hatékonyan szolgálják. Mint ahogyan történt a Bécsi Magyar Otthonban és a Felsőőrön tartott jó hangulatú, sokáig emlékezetes lapbemutatók során.

A lap szakmai elismertségét jól mutatja, hogy bizonyos folyóiratszerkesztőségek (Magyar

Végel László munkásságának elismerése

(Magyar Narancs, 2012. jún. 20.) Végel László a Szerbiában és az egész délkelet-európai régióban kifejtett, az interetnikus és interkulturális tolerancia és megértés fejlesztése terén végzett munkájáért a Konstantin Obradovic-díjat kapta.

Végel László az utóbbi fél évszázad vajdasági irodalmának egyik legjelentősebb alakja, a legendás *Új Symposion* egykori szerkesztője. *Egy makró emlékiratai* című első regényével rögtön zajos sikert arat a „farmernadrágos próza” meghonosítójaként, sokak szerint távolról a magyar próza Esterházy és Nádas Péter nevével fémjelvezhető fordulatát is megelőlegezi. Későbbi, az esszé és a széppróza közti átmeneti megszólalásmódot kikísérletező íásaiban a nemzeti és a kisebbségi identitás kérdéseinek legszenvedélyesebb végiggondolója, egyfajta hontalanság, univerzális kisebbség tapasztalata határozza meg munkáit, melyek hangvétele sok tekintetben az érkező Kertész Imrével rokonítható, akinek ez az univerzális kisebbségiség szintén alapelménye.

Végel a multikulturális Közép-Európa emlékének őrzője, hanyatlásának krónikása, többek között az Újvidék múltjáról és jelenéről szóló íásaiban is ezt veszi számba. Minden kirekesztő nacionalizmus bátor ellenzéke – Milošević országlása alatt egy ideig bujkálni is kényszerül. A bezárkózó kisebbségi magyar nacionalizmust hevesen bírálja, ugyanakkor aggódva figyel a magyar kisebbség számarányának, politikai súlyának egyre erőteljesebb csökkenését, a magyar kisebbségi közösségen belül is gyakran marginális, ellenzéki szerephe kényszerülve.

Kritikus bátorság, nonkonformizmus, de ezzel párhuzamosan a közössége felé irányuló lebírhatatlan hűség és szolidaritás jellemzi az esszéista és publicista Végel ténylekedését. Meg az évtizedek óta egyenletes, magas színvonal, tág horizont és kivételesen sokirányú tájékozottság.

VÁRI GYÖRGY

Az idei júniusi **Könyvhét** megnyitó beszédét **Ferdinandy György** Nyugatról hazatelepült író tartotta. Megnyitójában Ferdinandy kiemelte az 1956 utáni nyugati írók fontos szerepét az újbabkori magyar irodalom összeteljesítményében.

• **Szöcs Géza** leköszönt kultúrális államtitkár **Györszemerén** megnyitotta a **Faludy Györgyről elnevezett helyi Közösségi Házat**. Faludy verseivel éppúgy, mint nagysikerű önéletrajzával (Pokolbéli víg napjaim), amelyben beszámol a recski kényszermunkatáborban eltöltött éveiről, végérvényesen beírta magát a magyar irodalmi kánonba.

• A **Parnasszus** c. budapesti költészeti folyóirat legújabb (nyári) számának centrumában a Londonban élő **Gömöri György** munkássága áll. Ezt méltatják a folyóiratban András Sándor, Márton László, Láng Gusztáv, P. Vásárhelyi Judit és Boldog Zoltán, valamint az angol Clive Wilmer és a lengyel Jerzy Snopek esszéi és tanulmányai. Sumonyi Zoltán, akinek számos művét (így Szent Pál leveleit) nagy sikerrel zenésítette meg a Gryllus együttes, bibliai témájú verssel köszöntötte Gömöri Györgyöt.

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

Web: www.ungarnzentrum.eu

www.becsinaplo.eu

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger: Zentralverband Ungariseher Vereine u. Organisationen in Österreich. A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

Borbándi Gyula (Budapest), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kó András (Budapest), K. Lengyel Zsolt (München), Monoszló Dezső † (Bécs), Papp László (New York), Piri Zoltán (Utrecht), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás (London), Szabó A. Ferenc (Budapest), Szakály Sándor (Budapest), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Ferenczy Klára, Fetes Kata, Fundarek Anna, Kántás János, Radics Éva, Rumpler Diána, Varga Sándor.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán
GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21.
IBAN: AT572011100000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 12,- Euro, Magyarországon 2250,- Ft, Nyugat-Európában 18,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,- Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew ReKay, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.

Hollandiában: Dr. Piri Zoltán. Croeselaan 254. NL-3521 CL Utrecht. E-mail: pirizoltan@hotmail.com

Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószámla: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcban: Judit Czellar 13, Croix-du-Levant, CH-1220 Genève, e-mail: czellarjud@hotmail.com, 0227970854

– Postfinance, Julianna Judit Czellar, Compte: 12-165459-6, IBAN: CH13 0900 0000 1216 5459 6

Svédországban: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. PlusGiro: Nr.: 756987-4.

Szlovákiában: Benyák Mária, SK-821 01 Bratislava, Datelinova ul. 9, e-mail: marcsa@live.com

Bankszámla: SLSP 0170127485/0900.

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: ALWA & DEIL Druckerei Ges. m. h. H.

A-1140 Wien, Sturzgasse 1a